P IV 1399

I. 35340

Biblioteca Bucureștilor

7
Iulie
2012

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREŞTI ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR ŞI DOCUMENTARIŞTILOR DIN ROMÂNIA • DIRECTOR: FLORIN ROTARU

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ
BUCUREŞTI
Inventar Nr. 35340

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

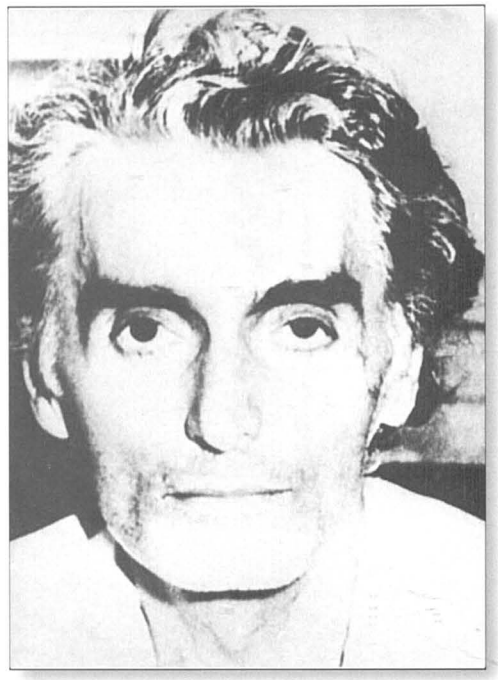

ION ŢUCULESCU

1910 – 1962

50 de ani de la moarte

Ion Ţuculescu was an admirer of the works of the master of Romanian and universal painting, the art of Andreescu, Luchian, Petraşcu, works of Van Gogh and Gauguin. He was fascinated by the folk art, more precisely Romanian folklore, which formed the personal vision of the future painter. His artistic calling defeated the lack of professional background.

The artist was a painter of secrets and of the invisible. He painted shadows, invisible worlds seen towards the fantastic and telluric. He painted a series of works: 'Reindeer's Carpet', 'Fields of Turnip', 'Composition' and 'Folkloric Drama', in which his chromatic is extremely rich and generous.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

SUMAR / CONTENTS

RĂSFOIRI / *EXCERPTS*

Henry MAVRODIN – Prestigiul artistului în cetatea ideală/ *The prestige of the artist in the ideal city* / 2

BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ / *THE BYGONE BUCHAREST*

Valeria BĂLESCU – Parcul Carol şi "minunile" Expoziţiei din 1906/ *Carol Park and "wonders" of the 1906 Exhibition* / 3

Virgiliu Z. TEODORESCU – Cărţi poştale comentate, din colecţiile BMB (XII) / *Remarks on some postcards, from the Metropolitan Library of Bucharest* (XII) / 3-5

Adrian MAJURU – Negustori abanezi din Bucureştii de altădată / *Albanian merchants in the bygone Bucharest* / 6

Călin HENTEA – Jurnal sentimental: Colecţionarii din Dorobanţi (X) / *Sentimental diary: Collectors from Dorobanţi (X)* / 7

Radu OLTEAN – Unde a fost adevărata Berărie Gambrinus? / *Where it was the true Gambrinus Brewery?* / 8

PATRIMONIU / *PATRIMONY*

Ediţii de colecţie / *Editions of collection* / 9

AUTOGRAFE CONTEMPORANE / *CONTEMPORANEOUS AUTOGRAPHS*

Cristina ONOFRE – de la obiect la arhetip / *Cristina ONOFRE – from object to archetype* / 10

Ana DOBRE – Ştefan MITROI şi ficţiunea unei lumi desacralizate / *Ştefan MITROI and the fiction of a de-sacred world* / 12

Ştefan MITROI – "Îmi mai sunt la îndemână visurile, norii de pe cer" / *I feel more conformable with the dreams and the clouds in the sky* / 13

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC / *LIBRARIANSHIP MERIDIAN*

Sharif ISLAM şi Zabed AHMED – Nevoile de infomare şi comportamentul de căutare a informaţiei la populaţia din zonele rurale (II), traducere de Simona CODRESCU / *Information needs and information research behaviour in rural populations (II). Translation by Simona CODRESCU* / 14

Constantin MĂNESCU – Cursurile de vară ale Universităţii Populare "Nicolae Iorga", Vălenii de Munte, ediţia 2012/ *Vălenii de Munte Summer University, 2012 edition* / 18

Călin HENTEA – Cartea ca propagandă / *Propaganda book* / 19

Viorel ROMAN – Marile puteri şi Democraţia / *The Great Powers and Democracy* / 20

Aurel PENTELESCU – 20 iulie - Ziua Aviaţiei Române. O viaţă dedicată zborului: generalul (r) Ion Stratulat-Dobran / *20 July - Romanian Aviation Day. General® Ion Stratulat-Dobran* / 21

Stelian GOMBOŞ – Nae IONESCU- profesorul unei elite intelectuale (II) / *Nae IONESCU, professor of an intellectual elite (II)* / 22

CENTENAR NICOLAE STEINHARDT / NICOLAE STEINHARDT CENTENARY

Elena SOLUNCĂ-MOISE – O viaţă dedicată credinţei; Monahul Nicolae (1912-1989) / *A life dedicated to faith; Priest Nicolae (1912-1989)* / 23

Manifestări omagiale / *Anniversary events* / 24

Stelian GOMBOŞ – Nae Ionescu şi Nicolae Stenhardt/ *Nae Ionescu and Nicolae Stenhardt* / 25

DACOROMANICA. Biblioteca Digitală a României. Noutăţi, iulie 2012 / *DACOROMANICA. The Digital Library of Romania. News, July 2012* / 27

ORIZONTURI / *HORIZONS*

Constantin BARBU – Lada cu manuscrisele şi cărţile lui Eminescu (I) / *Eminescu's chest-of-drawers with manuscripts and books (I)* / 29

Basil ASSAN – Călătorii extraordinare: despre pescuitul balenei în Oceanul Glacial (I) / *Extraordinary trips; on the whale's fishing in the Glacial Ocean* / 31

AM PRIMIT, VĂ SEMNALĂM / *WE RECEIVED, WE INFORM YOU*

Nicolae MAREŞ – George G. POTRA - Interferenţe istorice: Nicolae Iorga şi Nicolae Titulescu / *George G. Potra-historical interferences: Nicolae Iorga and Nicolae Titulescu* / 32

Stelian ŢURLEA – Enciclopedia propagandei româneşti / *Encyclopedia of Romanian propaganda* / 33

Gelcu MAKSUTOVICI – Din nou despre Basarabia / *Again on Bessarabia* / 34

Lansare de carte la Centrul Cultural şi de Informare al Ambasadei Ucrainei/ *Book launching at the Cultural and Information Centre of the Ukrainian Embassy* / 35

CATALOG / *CATALOGUE*

Cărţi noi primite la redacţie / *New books received* / 36

OBICEIURI ZILNICE, SĂRBĂTORI PERENE / *DAILY CUSTOMS, EVERLASTING FESTIVALS*

George-Liviu TELEOACĂ – O ipoteză incitantă: Jiul, izvorul tradiţiei primordiale / *An inciting hypothesis: Jiul, source of primary tradition* / 38

CALENDAR CULTURAL / *CULTURAL CALENDAR* – Iulie / *July 2012* / 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

RĂSFOIRI

Prestigiul artistului în cetatea ideală

Henry MAVRODIN (n. 1937)
pictor

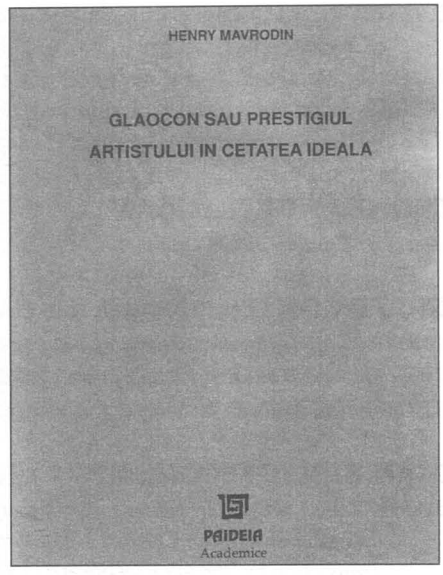

Ideea de Frumos a stat la baza culturii greceşti – masacrul eroilor la Troia s-a săvîrşit cu consimţămîntul şi participarea directă a zeilor, pentru posesia Elenei, a cărei frumuseţe rivaliza cu cea a divinităţilor feminine. Noi ştim indirect de la Paris, care a fost martor [...]

În general, tot ceea ce ţine de Bine la Platon, este legat de Eros.

Deci toate activităţile umane care tind spre bine, sunt forme ale erosului. Frumuseţea este însă modul specific prin care se efectuează binele. Scopul său major este exaltarea valorilor umane absolute: Binele, Adevărul, Frumosul şi bineînţeles armonia acestora. În faţa Binelui este prezent Adevărul şi acesta nu poate decît să fie frumos iar Frumosul este Binele.

"Dragostea platonică" este dragoste de Valori în sine, îmbrăţişare a sferei Ideilor. Dar tocmai filozoful este cel ce poartă misiunea acestui act. De aici suava sa definiţie:

"Ştim însă că obiectul iubirii este Frumosul iar ideea de Frumos este înfrăţită cu ideea supremă, ideea de Bine."

De fapt cunoaşterea este unul dintre lucrurile cele mai frumoase, iar Eros este dragostea pentru frumos. Astfel este necesar ca Eros să fie filozof, intermediar între înţelept şi ignorant.

"Erosul dobîndeşte aici, în sistemul platonician, o funcţie ce pătrunde pe aceea a Ideii, fapt care a atras atenţia psihanaliştilor. Este vibrantă şi stimulativă imaginea filozofului, care, însufleţit de pasiune, caută în miezul celor mai subtile abstracţii spre care tinde raţiunea lui, Frumosul."

Idealitatea sa nu este realizabilă de către oameni, condiţie înţeleasă către sfîrşitul vieţii în *Legi.* Marea armonie, virtutea, în forma ei deplină, este utopică.

Conştiinţa utopiei efortului său nu-l împiedică să spere în posibilitatea transformării omului, astfel că ideile etice şi metafizice au fost mereu alături de cele estetice şi conceptul de Frumos a fost integrat într-un sistem. Prin frumos, nu erau gîndite doar obiectele fizice, dar şi cele psihologice, adevăruri sau chiar sisteme politice etc.

Conceptul de Frumos era mult mai larg cuprinzător decît astăzi, mai ales pentru că era strîns legat de etică, Bine, Util şi Adevăr. Legile frumoase stau alături de trupurile frumoase sau de înţelepciune. Faptul că „Banchetul" poartă subtitlul "despre bine" şi tratează despre Frumos demonstrează că au fost concepute împreună. Valenţele conceptului la Platon conţin de fapt concepţia înaintaşilor săi. *„Absolutul şi transcendenţa mistifică axiologia platoniciană. Să o demitizăm şi vom descoperi forţa expresivă a elanului etern-uman către valori de Adevăr, Bine, Frumos. În alte veacuri decît cel platonician, în alte ambianţe sociale, ele îşi pierd semnificatia originară, dar nu se pierd; străbătînd prin mereu alte epoci şi străbătute vremelnic de mereu alte ideologii, care au apărut şi dispărut în acele răstimpuri, ele îşi fac intrarea în timpul nostru, dobîndind un conţinut ideologic reînnoit, pentru ca să împlinească aspiraţii etice şi estetice dintre cele mai demne de adeziune contemporană."*

"Banchetul" este un elogiu pasionat al Frumosului ca valoare supremă, în sensul complex al conceptului existent la antici. Din toate valorile majore, a clădit un întreg din care frumosul este parte integrantă, dar şi indispensabilă, iar dacă sofiştii au restrîns conceptul grec, reducîndu-l la aparenţă, Platon se reîntoarce la ideea arhaică – frumos este tot ceea ce provoacă admiraţie. Astfel sunt incluse virtutea, înţelepciunea, măsura, simetria, proporţia, ordinea şi în final expresia numerică a formelor deasemeni indispensabilă. În *Legi,* operă ce încoronează creaţia platoniciană, doctrina pitagorică a măsurii, proporţiei şi armoniei, reprezintă legătura omului cu zeul iar aprecierea insistentă a artei egiptene, pe tot parcursul existenţei sale, este edificatoare în acest sens şi justifică *"condamnarea"* artei timpului său, artă care se depărtează de măsura cîndva stabilită şi se lasă în voia *"dezordinii sensibile".*

Deci, ţinînd cont şi trebuie să ţinem de ordinea scrierilor sale, *„Filebos", "Timaios"* şi *"Legile"*, opere tîrzii adică ultimul cuvînt al lui Platon în materie de estetică, atunci nu poate fi acceptată condamnarea artei în general ci a unui anume fel de artă, cu atît mai mult cu cît *"Statul"* (Cartea X) este un omagiu adus artei şi artistului, prin seriozitatea pe care Platon o pretinde.

G. Liiceanu sintetizează eficace marea unitate platoniciană: *"Dacă mai avem acum în vedere şi faptul că arta, în măsura în care produce frumosul, se menţine în sfera sensibilului şi tocmai de aceea, la mare distanţă de adevăr, atunci devine limpede felul cum adevărul şi frumuseţea trebuie, în acea apartenenţă a lor laolaltă într-un unic termen, să se constituie ca doi termeni, să se dividă. Însăşi această ruptură, această dezbinare în sens larg, nu este pentru Platon o dezbinare care să producă oroare, ci este una care produce bucurie. Frumosul ne ridică deasupra sensibilului şi ne poartă îndărăt în ceea ce este adevărat. În dezbinare precumpăneşte acordul, deoarece frumosul, ca cel care apare, ca sensibil, şi-a adăpostit în prealabil esenţa sa în adevărul Fiinţei, al suprasensibilului."*

În pasajul final din *"Filebos"*, Platon explică: *"Forţa binelui a confluit în natura frumosului; de fapt măsura şi proporţia devin pretutindeni frumuseţe şi virtute."* Sau: *"deci, dacă nu putem să înţelegem binele într-o unică idee, după ce le-am cuprins în trei, adică, frumuseţe, proporţie şi adevăr, spunem că acesta ca unitate este just să-l considerăm cauză a ceea ce este în amestec..."*

Dacă aşa cum am urmărit la Platon, Binele, Frumosul, Utilul şi Adevărul se cristalizează într-un concept unic, după opinia noastră, condamnarea poetului este improbabilă sau imposibilă cel puţin pentru motivul că toate celelalte valori cuprinse în concept şi mai sus amintite ar fi trebuit şi ele condamnate prin strînsa lor coeziune cu Frumosu...

Înlocuirea Frumosului real cu cel ideal a fost ideea care a degenerat într-o înţelegere eronată a Cărţii a X-a din *"Statul"*. Avertismentul către imitatori a fost luat drept condamnarea artei.

Dealtfel, imitatorii continuă şi astăzi să fie negaţi. Dacă nu pentru altceva, sunt negaţi pentru că înlătură limitele.

Fragment din volumul: *Glaucon sau prestigiul artistului în cetatea ideală,* Editura Paideia, 2000, p. 103 şi urm.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ

Parcul Carol şi „minunile" Expoziţiei din 1906

Valeria BĂLESCU
istoric

... Înainte vreme, pe suprafaţa de teren aflată între colinele ce se întindeau de la Cotroceni către biserica Văcăreşti se afla o vie nesfârşită. De aceea, pentru multă vreme pământul acesta a fost numit Podgoria Bucureştilor. Pe una dintre colinele dominante, dinspre centrul oraşului, întocmai colinelor sacre din antichitate, domnitorul Constantin Şerban hotărâse construirea unui edificiu reprezentativ, o biserică ce avea să devină din 1688 Mitropolie, iar mai apoi, după primul război mondial, Patriarhie.

La o distanţă de câteva sute de metri, în spatele acestei biserici, se afla Heleşteul lui Şerban Vodă, dincolo de care exista o parte puţin deluroasă, de asemenea în proprietate domnească, şi pe care în 1792 învăţatul mitropolit Filaret al II-lea îşi construise un frumos chioşc de priveală, în apropierea unui izvor cu apă bună şi rece. În zilele toride de vară, aici îşi găsea tihna mitropolitul, după cum, de sărbători, şi populaţia Bucureştiului venea să se odihnească la umbra pomilor bătrâni şi să se răcorească în apa de la poalele chioşcului. Din timpul acestui mitropolit, toată partea de loc situată între prima gară bucureşteană şi Calea Şerban Vodă, unde se întretăia cu Şoseaua Viilor, s-a numit Câmpia Filaret.

Următorul mitropolit, Dosithei Filitti (1793-1810), a dispus renovarea chioşcului, făcându-l mult mai frumos, prin împodobirea cu picturi şi minunate coloane din piatră. Astfel, fântâna căpătase înfăţişarea unei case cu două niveluri, fiind pardosită cu lespezi de marmură albă, prevăzută cu canale înguste prin care se scurgea apa. Tot în plăci de marmură era îmbrăcat şi tavanul, pe care erau sculptate cele 12 zodii, iar legătura cu etajul superior se făcea printr-o scară, de asemenea din marmură. Acoperişul construcţiei fusese acoperit cu olane roşii, iar la streaşină atârnau clopoţei de sticlă ale căror clinchete suave răzbăteau zarea în adierea vântului.

Asemenea bijuterie arhitectonică a făcut din Câmpia Filaretului locul de recreere al poporului în zilele de sărbătoare şi de exerciţii hipice ale arnăuţilor boiereşti, cu toate că o parte din câmpie rămânea încă o mocirlă unde se scăldau bivolii şi păşteau boii, iar la fântâna din mijlocul acesteia se adunau sacagiii care vindeau apă prin oraş, în mahalalele unde nu se găseau cişmele.

Cu timpul însă, ne spun izvoarele, acest loc, datorită vitregiei timpurilor, ajunsese, îndeosebi după 1821, în stare de dărăpănare, cunoscând o oarecare revenire după 1825, când chioşcul fusese închiriat pentru scurt timp unui negustor, Sterie Constantin, pentru a-l transforma într-o fabrică de "testemele" (basmale).

În timpul evenimentelor revoluţiei de la 1848, această întindere a Filaretului a căpătat o profundă semnificaţie istorică. De aici au pornit la 11 iunie miile de revoluţionari spre palatul lui Gheorghe Bibescu de la poalele Mitropoliei, pentru a dobândi revendicări democratice; şi tot de aici, pe 15 iunie 1848, în prezenţa a peste 20 000 de locuitori, a guvernului şi a altor factori responsabili ai vremii s-a sfinţit tricolorul românesc, iar mitropolitul, guvernul, clerul, garda naţională şi poporul au depus jurământ solemn pe Constituţie.

După memorabila zi prin care cei mulţi îşi consfinţiră dreptul la *"frăţie, dreptate şi libertate"*, prin Decretul nr. 17 din 16 iunie 1848, Guvernul provizoriu hotăra ca această Câmpie a Filaretului să se numească Câmpia Libertăţii.

Deşi nu se ştie cum, din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, Câmpia Libertăţii intra în stăpânirea primăriei Bucureştiului,

Cărţi poştale comentate, din colecţiile BMB (XII) – Prof. Virgiliu Z. Teodorescu

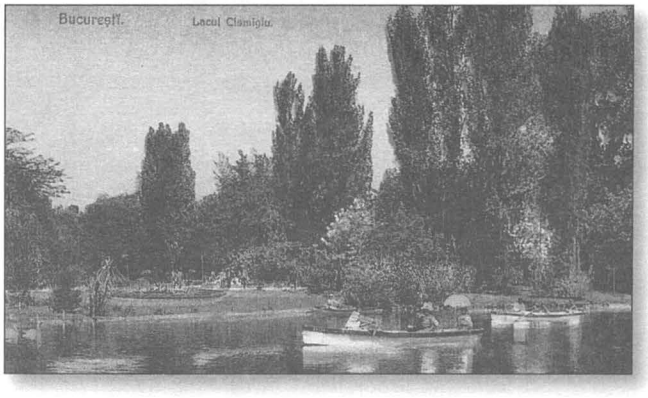

Inventar 12/7 anulat înlocuit cu 7/7 Carte poştală ilustrată color, având imprimat pe faţa vederii textele: Bucureşti Lacul Cişmigiu. Pe verso imprimat textul: No. 4047 Editura David Stern, Bucureşti, Str. Lipscani No. 3 Reproducerea Interzisă şi menţiuni cu creionul: 0027, imprimarea ştampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 12/7 anulat înlocuit cu 7/7. Dimensiuni: 8,4x 12,9 cm. Noua evidenţă: 0739

Fotografia a fost realizată la sfârşitul verii surprinzând varietatea coloristică a vegetaţiei de lângă malul lacului. Coabitarea între papură şi rondul de flori. Pe apă, bărci şi lebede.

Inventar 4/35 Carte poştală ilustrată alb negru, având imprimat pe faţa vederii textul: Bucureşti – Grădina Cişmigiu. Pe verso în caseta timbrului: LTKb şi menţiuni cu creionul: 0026, SE 65 1925/44 imprimarea ştampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 4/35. Dimensiuni: 13,3x8,3 cm. Noua evidenţă: 0740

Fotografia a fost realizată vara, surprinzând lacurile din Grădina Cişmigiu cu nuferi. Printre bogata vegetaţie se remarcă o parte din faţada palatului Creţulescu spre Grădina Cişmigiu.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

fiind apoi arendată pentru păscutul vitelor, până în 1894. La această dată, Primăria propunea transformarea într-un "parc rustic municipal", după cum şi Epitropia Aşezămintelor Brâncoveneşti intenţiona construirea unui spital în acelaşi loc.

Intenţiile amintite nu s-au materializat, ci, abia în septembrie 1905, la sugestia cunoscutului om politic Take Ionescu, începea a prinde contur un proiect generos, de transformare a locului într-un parc naţional. După o muncă susţinută, de aproape nouă luni, prin dezvoltarea proiectelor a numeroşi creatori de prestigiu, sub conducerea arhitectului peisagist francez Redont, Câmpia Filaretului a fost secată, nivelată şi transformată într-un mirific loc, din care răsăreau splendide siluete arhitectonice.

Expoziţia Parcului Carol, căci pentru multă vreme aşa îi rămăsese numele, a fost inaugurată, cum am mai amintit, la 6 iunie 1906, în prezenţa întregii familii regale, a numeroase oficialităţi româneşti şi străine, a corpului diplomatic, a altor invitaţi de peste hotare.

Făcând o incursiune prin Expoziţia acelei vremi, nu putem să nu rămânem fascinaţi de măreţia frumuseţilor care fermecau orice privitor, şi pe care astăzi, doar secvenţial le putem ilustra, întrucât ele au dispărut în cea mai mare parte de-a lungul timpului.

Dintru început, te întâmpina istoria. Astfel, piaţa din faţa parcului, intitulată *Mareşal Joffre*, prezenta o construcţie din fier, de 20 m înălţime, care imita turnul Eiffel din Paris. După intrarea de formă semicirculară, principala alee, *Aleea Independenţei*, conducea spre lacul din interiorul parcului, în faţa căruia se aşternea *Piaţa Traian*. De jur împrejurul acestora se aflau numeroase pavilioane, precum şi alte construcţii monumentale, concepute şi realizate în spiritul vechilor tradiţii laice şi bisericeşti ale poporului român. Unele dintre acestea reprezentau: Primăria, Camera de comerţ, Palatul de industrie, Lucrările publice, Pavilionul de agricultură, Domeniile Coroanei ş.a.

Se detaşa între ele *Pavilionul Regal*, construcţie caracteristică stilului neoromânesc, în formă de „U", cu parter şi etaj. Avea pe toate cele trei laturi ale faţadei principale o galerie continuă de arcade trilobate şi era amplasat în faţa bazinului esplanadei Regelui Carol (stânga Aleii Independenţei).

Înaintea intrării acestui pavilion străjuia statuia întemeietorului expoziţiei jubiliare din 1906 – Ion N. Lahovari.

Tot în stânga esplanadei fusese reconstituită, în o copie fidelă, Mănăstirea Horezu, vechi lăcaş de cult, reprezentativ pentru stilul brâncovenesc.

În sens opus acestor monumente, în dreapta aleii principale, ca două construcţii simetrice asemănătoare Mănăstirii Neamţ, se înfăţişa Pavilionul Industriei Casnice, al Minelor şi Carierelor. După inaugurarea parcului în 1908, în faţa acestui pavilion a fost amplasată o sculptură ce-l reprezintă pe dr. Constantin Istrati, Comisarul general al expoziţiei de la 1906, profesor universitar şi membru al Academiei Române.

Pornind din faţa lacului, spre dreapta, pe aleea numită *Calea Dobrogei*, se afla *Terasa Ştefan cel Mare,* în apropierea căreia era artistic realizată o fântână, cu "tot felul de pietre aduse din cele mai îndepărtate cariere din România". Era *Fântâna Ministerului Domeniilor.*

Inventar 4/16 Carte poştală ilustrată alb negru, având imprimat textul: Bucureşti – Cişmigiu – Monte Carlo R 10 Pe verso menţiuni cu creionul: 0024, SE 86 1925/44 şi imprimarea ştampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 4/16. Dimensiuni: 13,3x8,3 cm. Noua evidenţă: 0742

Fotografia a fost realizată vara, surprinzând insula pe care se află clădirea în stil neoromânesc găzduind restaurantul şi cazinoul „Monte Carlo". Clădirea a fost edificată la începutul veacului XX valorificând un proiect al arhitectului Ioan Mincu. Intensul bombardament din 24 august 1944 realizat de aviaţia germană, vizând lovirea Palatului Regal, a distrus şi respectiva construcţie. A fost fotografiat şi podul care asigura accesul pe insulă.

Inventar 3/18 Carte poştală ilustrată sepia, având imprimat textul: BUCUREŞTI – GRĂDINA CIŞMIGIU Pe verso textul: ROMÂNIA CARTA POSTALĂ Editura Librăriei SOCEC & Co. S.A. Bucureşti menţiuni cu creionul: 0023, SE 88 a 1925/44 1936 şi imprimarea ştampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 3/18. Dimensiuni: 7,5x12,8 cm.Noua evidenţă: 0743

Fotografia a fost realizată vara surprinzând insula pe care se află clădirea în stil neoromânesc găzduind restaurantul şi cazinoul „Monte Carlo". Clădirea a fost edificată la începutul veacului XX, valorificând un proiect al arhitectului Ioan Mincu. Intensul bombardament din 24 august 1944 realizat de aviaţia germană, vizând lovirea Palatului Regal, a distrus şi respectiva construcţie. A fost fotografiat şi podul care asigura accesul pe insulă. O numeroasă prezenţă umană atât pe pod cât şi practicând canotajul. Exemplar francat de Poşta Română în 1936 cu timbrul de 3 lei + timbrul cultural de 2 lei + timbrul aviaţiei de 1 leu.

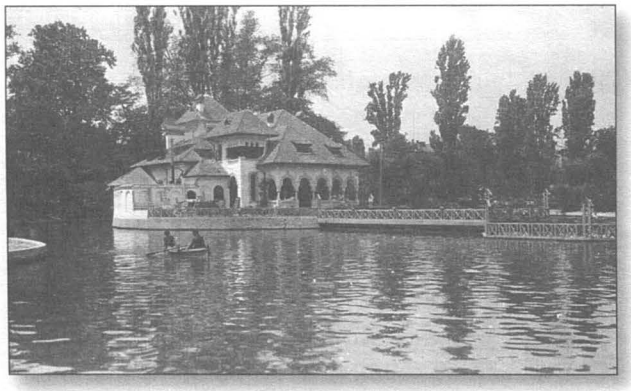

Inventar 4/261 Carte poştală ilustrată alb negru, având imprimat pe verso textul: Salutări din Bucureşti – Lacul Cişmigiu. Casinoul CARTA POSTALĂ M.S. 4 şi menţiuni cu creionul: 0025, SE 77 a 1920/35 1927 ? şi imprimarea ştampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 4/261. Dimensiuni: 8,4x13,2 cm. Noua evidenţă: 0741

Fotografia a fost realizată vara surprinzând insula pe care se află clădirea în stil neoromânesc găzduind restaurantul şi cazinoul „Monte Carlo". Clădirea a fost edificată la începutul veacului XX, valorificând un proiect al arhitectului Ioan Mincu. Intensul bombardament din 24 august 1944 realizat de aviaţia germană, vizând lovirea Palatului Regal, a distrus şi respectiva construcţie. Fundalul cu bogata vegetaţie a malului vestic şi al aleii principale.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

De la terasa amintită, porneau iarăşi spre dreapta două alei: *Constantin Brâncoveanu* şi *Tudor Vladimirescu*, care conduceau spre *Arenele Romane*, construcţie monumentală, în stil doric, prevăzută cu tribune şi bănci dispuse în formă de semicerc, cu o capacitate de 5.000 de locuri – pentru cei care veneau aici să asiste la diverse întruniri politice, culturale, sportive ş.a.

De aceeaşi parte a parcului, aproape de *Calea Romană*, unde exista altădată biserica Cuţitul de Argint, se afla o reproducere fidelă a bisericii Sf. Nicolae din Iaşi (reprezentativă pentru epoca lui Ştefan cel Mare), considerată unul dintre cele mai frumoase monumente ale trecutului.

Spre cealaltă parte a lacului, dinspre Fântâna Ministerului Domeniilor, pornea o impresionantă scară din marmură albă. Era artistic lucrată şi avea două margini: una roşie, alta violet; pilaştrii îi erau din granit, iar capitelurile din gresie. În completare, scării îi erau adăugate două blocuri din piatră fasonate ca forme umane. Scara ajungea în spatele lacului, în partea care de fapt constituia planul de perspectivă al parcului, făcând legătura cu cea mai impresionantă construcţie din parc – Palatul Artelor, care ocupa o suprafaţă de 2.313 mp.

Edificiul fusese construit special pentru a servi în timpul expoziţiei drept muzeu, fapt care avea să se permanentizeze, întrucât, prin Înaltul Decret Regal nr. 6064 din 18 decembrie 1923, Palatul Artelor se "transforma" în *Muzeul Militar Naţional*.

Monumentalitatea Palatului era sporită printr-o amplă terasă, numită *Cuza Vodă*, căreia îi fusese destinat a fi împodobită în 1923 cu *Mormântul Eroului Necunoscut.* Sub remarcabila terasă se afla o frumoasă peşteră cu o mare cascadă, atât de bine realizată, încât rivaliza cu o creaţie a naturii.

Pe o placă din marmură fixată pe peretele acesteia, era inscripţionat: "În anul mântuirii 1906, s-a construit această peşteră cu căderi de apă, cu prilejul sărbătoririi printr-o expoziţiune a anului al 40-lea de glorioasă Domnie a primului şi iubitului nostru Rege Carol I. Mitropolitul Primat fiind I.P.S.S. Iosif Gheorghian; Preşedinte al Consiliului de Miniştri George Gr. Cantacuzino; ministru al Domeniilor Doctor Constantin I. Istrate".

Tabloul era completat printr-un grup statuar aflat în faţa grotei şi amplasat în mijlocul unui bazin, dorindu-se astfel o simbolizare a scenei *"Urmările geloziei"*. În fapt, erau doi uriaşi, dispuşi de o parte şi de alta a intrării în grotă, de unde şi denumirea acesteia de *"Grota Uriaşilor"*, şi de un nud de femeie *"Frumoasa adormită"*, dispus în faţa acestora, prin care se reprezenta femeia ucisă ca urmare a geloziei celor doi bărbaţi.

Continuând periplul în îmbietoarea Expoziţie a anului 1906, descoperim şi alte obiective interesante. În stânga Palatului Artelor se afla o copie fidelă a culei familiei Greceanu (jud. Vâlcea), o casă fortificată, construită pe vremuri în scopuri strategice, în calea cotropitorilor turci şi tătari. Tot în această parte a grădinii se afla încă o construcţie care avea să devină biblioteca Muzeului Militar Naţional.

Lăsând în spate cula *"Greceanu"* şi coborând pe aleea denumită *"Calea Olteniei"*, pe partea dreaptă, o serie de alte construcţii stârneau interesul. Era vorba de *"Cetatea lui Vlad Ţepeş"*, de fapt un turn de apă, clădit după modelul castelului de la Cheia Argeşului şi atribuit lui Vlad Ţepeş. Turnul, cu o înălţime de 32 de metri şi un diametru de 9 metri, era prevăzut cu un rezervor ce avea o capacitate de 200 ml, iar în partea superioară era prevăzut cu o platformă de unde publicul putea privi întreaga panoramă a parcului.

În preajma cetăţii, completau peisajul o serie de case, reliefându-se astfel particularităţile rustice ale locuinţelor din Macedonia şi Basarabia.

De cealaltă parte a Palatului Artelor, în spate, spre Calea Şerban Vodă, se înălţau alte reprezentări arhitectonice: *Pavilionul Închisorilor,* o realizare minuţioasă a temniţei de la Doftana; *Pavilionul Etnografic al Transilvaniei*, clădit în stilul caselor particulare din această regiune a ţării; *Pavilionul Poştei,* reprezentat, ca şi-n realitatea celor 40 de ani trecuţi, printr-o modestă clădire sub streaşina căreia se adăposteau diligenţele şi caii de curse.

Tot în spatele *Palatului Artelor,* în partea dreaptă, pentru a aminti de răsunătoarele victorii de la 1877- 1878, era reprezentată casa de la Parodim, unde în timpul Războiului de Independenţă îşi avusese stabilit cartierul general regele Carol I. Ambientarea locului era sporită prin dispunerea de jur împrejur a nume-

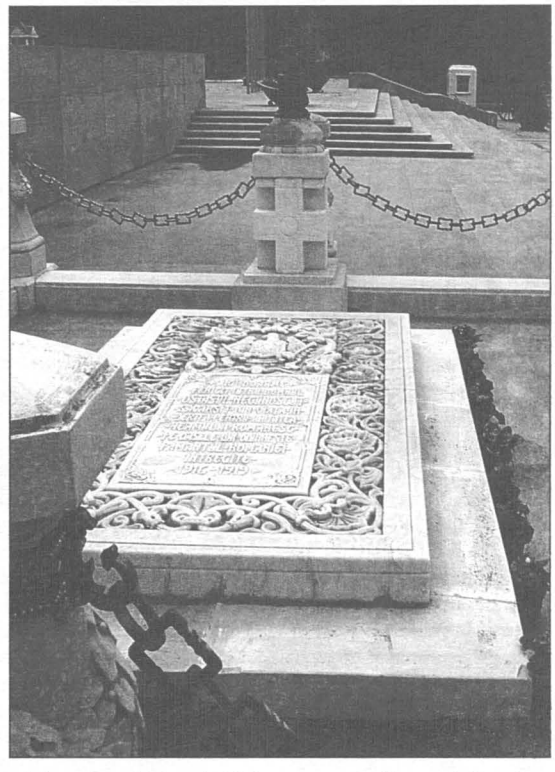

Mormântul Eroului Necunoscut - Parcul Carol - sculptor Emil Wilhelm Becker

roase tunuri şi a altor arme folosile sau dobândite ca trofee în războiul de întregire naţională. În afară de toate acestea, locul de mare atracţie al parcului îl constituia lacul cu cele două insule ale sale, legate între ele prin poduri de piatră care imitau foarte bine arborii. Pe cea din stânga se înălţa graţioasă o moschee la care în fiecare vineri veneau mahomedanii pentru a se ruga lui Alah, şi care a funcţionat până târziu, când *comuniştii au mutat-o în spatele unor blocuri de pe Dealul Şerban Vodă*. Pe cealaltă insulă, din dreapta, era amplasat în apropierea debarcaderului câte un restaurant, loc de petrecere pentru vizitatori.

Măreţia tuturor înfăptuirilor din Parcul Carol n-ar fi însemnat prea mult fără o complinire cu vegetaţia variată şi abundentă, cu freamătul lacului umbrit vara de mulţimea sălciilor plângătoare, şi pe care gingaşe lebede pluteau maiestuos prin desişul plantelor acvatice sau, acolo unde acestea lipseau, se iveau peşti roşietici, dar şi broaşte care dădeau adevărate concerte în nopţile liniştite de vară.

În anul inaugural, în afara tuturor acestor privelişti, publicului vizitator i-au mai fost pregătite şi alte locuri de distracţie: toboganul cu "waterschut", arena pentru lupte greco-romane, "lacul arzător" şi un simulacru al proaspetelor lupte, pe atunci, de la Port-Arthur. De asemenea, peste 800 de artişti din toată ţara, constituiţi în diverse formaţii artistice: orchestre, muzici militare, coruri, contribuiau la crearea atmosferei de sărbătoare, la deschiderea a ceea ce avea să rămână în peisajul bucureştean drept Parcul Carol I…

Fragment din volumul: *Eroul necunoscut,*
Bucureşti, Editura Militară, 2005, p. 75 şi urm.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Negustori albanezi din Bucureştii de altădată

Adrian MAJURU
istoric

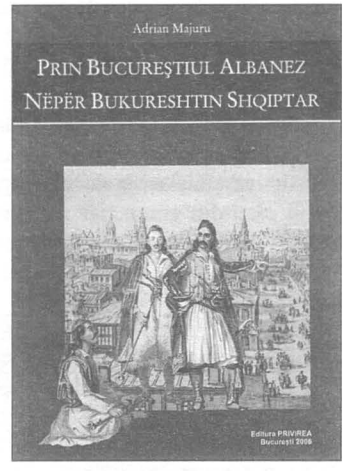

Primii emigranţi din spaţiul albanez au venit probabil pe fondul campaniilor balcanice ale domnilor români din veacurile al XV-lea şi al XVI-lea. Dar emigraţia a fost mai mult sporadică. Pe măsură ce administraţia turcă îngreuna situaţia comunităţilor rurale balcanice, din acestea emigrau în Ţările Române în număr tot mai ridicat. Faptul a debutat treptat cu veacul al XVII-lea pentru ca în veacurile al XVIII-lea şi al XIX-lea să atingă cote ridicate. Spre final de veac XIX, pe fondul constituirii unei identităţi culturale albaneze având ca vârf de lance Bucureştiul, multe dintre elementele naturalizate în Principate îşi stabilesc un program comun, acela de a revitaliza cultural regiunile albaneze din Imperiu.

Negustorii de origine albaneză, spre deosebire de corpul arnăuţilor, în stratul social al militarilor nu au fost un element predominant în marele corpus negustoresc al Bucureştilor. În câteva branşe meşteşugăreşti, albanezii se aflau dacă nu neapărat numeric, cât prin forţa şi dinamismul financiar, un factor predominant. Astfel de bresle au fost cele ale brutarilor, făinarilor, simigiilor, bragagiilor, cârciumarilor sau ale comercianţilor *en gros* cu cereale şi animale vii.

Marea majoritate a negustorilor şi meşteşugarilor albanezi aveau afaceri mici, cel mult medii. O parte foarte restrânsă a reuşit să se ridice la statutul unor mari şi influenţi negustori sau chiar bancheri. O parte mai redusă au ajuns să ocupe diferite stări funcţionăreşti pe lângă curtea domnească. Din aceste ultime categorii sociale se va ridica o elită intelectuală care va începe să devină un factor de închegare a unei identităţi culturale albaneze, atrăgând două corpusuri sociale fără de care nu ar fi reuşit în proiectul ei: noii veniţi pentru acest scop din Albania şi marea masă a simplilor negustori de sorginte albaneză sau chiar aromână. Acest proces se produce lent începând cu mijlocul veacului al XVIII-lea dar îşi face simţită prezenţa după 1830, când şi în Principate începe un proces similar, dar mai accentuat ca ritm, de modernizare a societăţii moldo-valahe. Modelul de constituire a statului modern român, cel puţin ca clişeu politic şi administrativ, este preluat şi de diaspora albaneză din Bucureşti, privind proiectul viitorului stat albanez.

Modelele găsite în Principate, de la organizare statală la cotidianul urban şi clişeele legislative, devin de asemenea modele de împrumut, cel puţin în parte, pentru grupurile de intelectuali albanezi care construiau ideea Albaniei moderne la Bucureşti, Brăila, Constanţa sau Iaşi.

Potrivit lui Victor Papacostea, marile migraţii către Principate ale albanezilor şi epiroţilor încep în perioada cuprinsă între finalul secolului al XVI-lea şi începutul celui următor. Concesiile comerciale sau cele din agricultură i-au atras pe foarte mulţi dintre ei.

Locuitorii munteni şi ai regiunilor neproductive din Albania au venit şi au devenit comercianţi, artizani, funcţionari, mulţi s-au ocupat cu agricultura. Erau adesea numiţi *"greci"*, cum recunoaşte şi Nicolae Iorga şi veneau la nord de Dunăre pentru a-şi încerca norocul. Emigraţia albaneză a avut şi alte paliere de emigrare precum Italia, Egiptul şi, Sudanul.

Primul efect al procesului de infiltrare la nordul Dunării *"s-a văzut în apariţia frecventă a prenumelor obţinute după originea etnică sau a comunităţii de unde au sosit, precum: Anghirocastritul, Tetovanlîul, Ohârdeanul, Beratliul, Dibranu etc."*

De altfel, pentru veacul al XVIII-lea, Aurelian Sacerdoţeanu a identificat numeroase elemente de onomastică albaneză sau de sorginte albaneză printre locuitorii bucureşteni. Între numele *"cu totul caracteristice"* ale acestui veac XVIII bucureştean, amintim: Baibulat, Crunia, Ganul, Ghelmez, Ghiptana, Dalcea, Zafbeta, Zaneptu. Acestea şi altele *"sunt necunoscute dicţionarului nostru onomastic"*, ceea ce reflectă realitatea unor importuri onomastice prin aşezarea unor valuri de noi veniţi.

Ulterior, numele albaneze se vor *"naturaliza"* prin adăugarea terminaţiilor româneşti. Astfel, Enciu va deveni Enciulescu, Eftimiu va deveni Eftimescu; Toncea – Toncescu; Zotu – Zotescu; adesea Christari, Cristu sau Hristu devin Hristescu sau simplu Cristescu etc. Aceste schimbări apar după o generaţie şi îndeosebi cu început de secol XIX. Astfel de exemple pot fi urmărite în listele patentarilor bucureşteni – prezente ceva mai jos – al căror nume trimite la sorgintea albaneză sau epirotă; iar dacă numele este complet românesc, atunci branşa meşteşugărească specifică etniei albaneze prin tradiţie este prezentă ca nume prenume.

Între primele menţionări de meşteşugari şi negustori albanezi apar nume precum acela al lui *"Babachi croitorul"* menţionat la 6 mai 1672 sau *"Cuciuc grecul arcar"* la 6 mai 1572, personaj care cumpăra atunci un loc de casă. Mai este amintit şi *"Ianiu sandaciul"* – probabil lumânărar, la 30 mai 1589. La aceeaşi dată este amintit *"Ianachi cizmarul"* alături de *"Sima miedarul"*, probabil fabricant şi negustor de mied, băutură fermentată din miere. *"Ianiul cojocarul"* apare cu aceeaşi ocazie. În 1594, ca martor al vânzării unei case, este amintit *"Necula brăgarul"*, fabricant şi negustor de bragă. Toate aceste menţiuni sunt anterioare venirii celor 15 000 de albanezi din Cervena Vodă la nord de Dunăre.

În 1668, este amintit *"hoinarul"* sau *"teleleul"* Cârstea, vânzător de mărunţişuri şi haine vechi care îşi ducea cu greu traiul pe străzile Bucureştilor.

La 15 martie 1694, Alexandrache Muselimul, *"ceauş de aprozi"*, cumpăra de la cupeţul Alexe un răzor de vie *"în dealul Lupeştilor de lângă Bucureşti"* (astăzi zona Cotroceni). În 1763, este meţionat *"Leca plăcintarul"* care *"plăteşte chirie pentru locul plăcintăriei ce lucrez"* câte cinci taleri pe an; mai târziu, mergându-i bine, se vede, treburile, mai adaugă un taler la chirie.

Meşteşugarii erau afiliaţi pe branşe, în fraţii conduse de vătafi, respectiv staroşti. Ulterior, apar breslele. Dacă în cazul fraţiilor se întâmpla să fie grupaţi meşteşugari din branşe înrudite sau similare, dar şi de aceeaşi confesiune sau origine etnică sau comunitară, în bresle intra o diversitate de persoane, de diferite identităţi culturale, etnice, confesionale, pe măsură ce oraşul se extinde şi se dezvoltă.

Procesul se petrece cândva între veacurile al XVII-lea şi al XVIII-lea. Cu siguranţă, mulţi meşteşugari albanezi au făcut parte din aceste asociaţii care le asigurau protecţie, sprijin bănesc în caz de calamităţi, boli, neajunsuri etc.

Prima breaslă care apare în Bucureşti este aceea a croitorilor în 1760. Apoi au urmat şi celelalte. Până la 1774 s-au organizat în bresle şi alţi meşteşugari: boiangiii, tabacii, cavafii şi cizmarii; în 1775, cojocarii, şalvaragiii, pânzarii şi abagiii; în 1780, săpunarii şi blănarii, iar în 1782, işlicarii. Cel care a contribuit la reorganizarea breslelor prin reglementarea condiţiilor de funcţionare a fost domnitorul Alexandru Ipsilanti. La final de secol XVIII, existau în Bucureşti 51 de bresle şi, cu siguranţă, meşteşugarii şi negustorii albanezi fuseseră cuprinşi în ele. Printre ele se aflau şi noile bresle ale cojocarilor, pânzarilor, abagiilor şi işlicarilor. În anul 1810, jimblarii, simigiii şi brutarii se unifică într-o singură breaslă. Se cunoaşte faptul că în aceste domenii se aflau foarte mulţi albanezi şi epiroţi, aromâni şi macedoneni. Către 1819-1821 apar alte două bresle unificate: aceea a lumânărarilor şi săpunarilor, precum şi aceea a meşteşugarilor care lucrau în construcţii (tâmplari, dulgheri, zidari, cărămidari, lemnari, tavangii etc.), breaslă în care erau încadraţi *"şi meşterii veniţi din sudul Dunării"* aduşi îndeosebi de Ioan Vodă Caragea între 1813-1814.

Pentru albanezi – şi nu numai pentru ei – asocierea în fraţii şi apoi bresle a contribuit şi la constituirea unei solidarităţi şi conştiinţe colective legate atât de meseriile cuprinse şi înrudite în mare măsură, cât şi de originile apropiate de multe ori. S-au realizat înrudiri în interiorul breslei, au apărut familiile mixte între alogeni şi localnici…

Fragment din volumul: *Prin Bucureştiul albanez*, Bucureşti, Editura Privirea, 2006, p. 76 şi urm.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Jurnal sentimental: Colecţionarii din Dorobanţi (X)

Călin HENTEA
istoric

Pe vremea lui Ceauşescu, a te ocupa de o colecţie personală (nu de tablouri sau bijuterii, ci de timbre, cărţi poştale, insigne, cutii de chibrituri, monede, maşinuţe) era un refugiu, o formă de rezistenţă psihologică la cenuşiul şi uniformitatea impuse de dictatură. Astăzi este un lux, dar nu neapărat din motive financiare, ci din lipsă de timp şi stare de spirit: cum să mai pierzi vremea căutând o piesă filatelică sau cartofilă, când trebuie să goneşti toată ziua după banii necesari supravieţuirii? Şi totuşi excepţiile există, fie numai pentru a confirma regula.

Imobilul ce adăposteşte, la parter, expoziţia temporară a colecţionarilor bucureşteni

La intersecţia dintre Calea Dorobanţi şi şoseaua Ştefan cel Mare, la parterul unui bloc din imediata apropiere a ambasadei Turciei, supravieţuieşte, încă de prin anii '70, un loc doar pentru *connaisseuri*: colecţionarii şi totodată micii negustori de timbre, cărţi poştale, insigne, monede, bancnote, la care s-au adăugat cei cu fotografii sau cartele telefonice. Joia pe la prânz, dar mai ales duminica dimineaţa, pe răcoare, aici vin circa 200 de colecţionari bucureşteni, dar şi din Piteşti sau Ploieşti, să cumpere, să vândă sau să schimbe piese pentru colecţia lor, pe care le preţuiesc şi le comentează cu aplomb seniorial, tachinându-se spumos. De multe ori se discută istorie aprins şi pătimaş. Alteori se mai bârfeşte şi politica zilei. Nici vorbă de mari valori şi cu atât mai puţin mari profituri, de felul celor de la casele de licitaţie ce afişează preţuri de mii şi zeci de mii de euro pentru piese clasice, de patrimoniu: aici se vehiculează mai mult sentimentalisme şi nostalgii furnizate de obiectele de uz comun (un timbru, o carte poştală, o monedă) din vremuri de mult apuse şi se câştigă doar de-un covrig şi-o bere. Cu toate acestea, se mai întâlnesc prin Clubul din Dorobanţi şi unele feţe palide, dar politice, care vin doar să cumpere cash, în euro, să poată apoi să se laude la televizor, eventual la Naşu', cu actul lor patriotic, de cultură. Pentru aproape toţi ceilalţi ce pot fi văzuţi acolo aplecaţi cu lupa deasupra meselor, discutând sau negociind febril, o piesă nouă în colecţie înseamnă doar o mică surpriză şi bucurie personală pe care şi-o procură săptămânal.

Pe vremuri, acum 30-40 de ani, aceeaşi faună de mici colecţionari, pe atunci slujbaşi conştiincioşi cu leafă fixă de la stăpânirea comunistă, se întâlneau la Casa de cultură de pe strada 11 iunie, apoi se refugiaseră (când nu ploua sau ningea) în Parcul Libertăţii, la intrarea în Muzeul tehnic Dimitrie Leonida, pentru ca, în cele din urmă, proiectantul blocurilor de pe Dorobanţi să dedice AFB - *Asociaţiei Filateliştilor din Bucureşti,* exact spaţiul în care ei continuă astăzi să-şi păstreze comunitatea. Deşi ar trebui să-i încurajeze pe aceşti cavaleri donquijotişti ce dau noblеţe şi farmec tocmai produselor sale, Poşta Română, nu se ştie din ce motiv, îi prigoneşte pentru a le lua ultimul lor refugiu din Dorobanţi. De ce? Pentru că este un spaţiu ultracentral şi deci foarte scump? De ce să nu le dea onorabila Poştă Română S.A. şi un altul, mai central, unde să le poată fi arătate oamenilor exponatele filatelice, cartofile sau numismate atât de fragile şi totodată spectaculoase? Occidentalii au descoperit şi aplică demult efectele psiho-terapeutice miraculoase ale unei mici colecţii personale ca armă de luptă împotriva stresului şi angoaselor specifice marilor oraşe. Pe malul Dâmboviţei însă, mica colecţie este privită în continuare cu dispreţ suveran, drept ceva desuet şi nedemn de bucureşteanul *cool*, colecţionar de fiţe şi ţoale de firmă, racordat permanent la realitatea virtuală în timp ce înfulecă o şaorma grețoasă în pauza de la *job*.

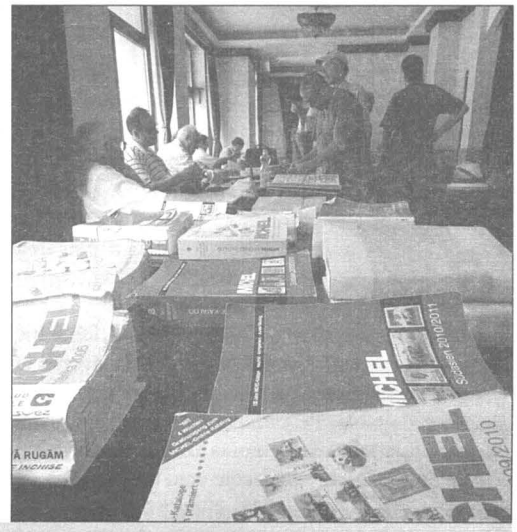

Imagini din expoziţie (foto, autorul)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Teatrul Naţional, cândva emblemă a Bucureştilor

Moto:

"Mergând aşa, ajung [Mache şi Lache] în Piaţa Teatrului...
Lache zice:
– Hai să bem o bere la Gambrinus...
– Întârziem Lache...
– Lasă monser, ştiu eu...Numa câte o bere..."

I.L.Caragiale - O lacună (Universul, 1900)

Unde a fost adevărata Berărie Gambrinus?

Radu OLTEAN
istoric

Lumea aproape că nu mai ştie unde a fost celebra Berărie Gambrinus. Unii îşi imaginează că a fost parterul fostului Hotel Cişmigiu, numit mai demult Hotel Palace (azi restaurat şi adăpostind Institutul Cervantes), de pe Bulevardul Regina Elisabeta.

A fost, într-adevăr, acolo un restaurant botezat Gambrinus, dar nu acela a fost localul unde a băut bere nenea Iancu...

În *Momente* şi *Schiţele* lui Caragiale, dar şi multe alte scrieri vechi se spune clar că berăria Gambrinus se afla (aproximativ) vis-a-vis de Teatrul Naţional şi de Hotelul Continental.

Aşa arăta Piaţa Teatrului în vremea lui Caragiale. Vedere către sediul ziarului L'Independence Roumaine. În stânga încă nu se construise Hotelul Continental iar în dreapta birjele aşteptau în faţa Teatrului.

De fapt, Berăria Gambrinus s-a aflat la parterul unui imobil cu două etaje de pe panta străzii Ion Câmpineanu. Datorită acestei poze de prin 1935 vă puteţi da seama perfect unde se afla.

Redau mai jos fragmentul referitor la Gambrinus şi Caragiale, care confirmă şi locaţia - Str. Câmpineanu nr. 4: "CARAGIALE, BERARUL. O altă berărie cu nume cunoscut este Gambrinus. Prima cu această denumire se afla pe strada Cîmpineanu la nr. 4, încă din 1901, unde patron era Caragiale. În 1906 se asociază şi cu Grigoraş Dinicu. Acest lucru a făcut ca berăria Gambrinus să ajungă un adevărat "rai" al muzicii lăutăreşti. După plecarea lui Caragiale la Berlin nu se mai ştie cine a condus berăria…"

Prin 1926, fabrica Luther devine proprietara localului, dar cum se proceda pe atunci, îl concesionează. Astfel, fraţii Ionescu, bucătari, reuşesc să readucă spiritul perioadei de început al berăriei. În plus, vara se organizează o grădină iar pe trotuar se puneau încă o duzină de mese de tablă. Pe estradă, mai ales iarna, aveau loc tot felul de concerte susţinute de Grigoraş Dinicu, Jean Marcu, Jazzul Albaharz. Unele dintre aceste spectacole erau transmise în direct la radio. Totul a luat sfârşit în 1940-1941, când a fost demolată "actuala" berărie Gambrinus, mă rog, ce-a mai rămas din ea, de pe bulevardul Regina Elisabeta.

O altă caracteristică a berăriilor bucureştene era mobilierul masiv, din lemn de stejar. Astfel, mesele, scaunele, tejgheaua şi cuierul de la garderobă, uneori pereţii, aveau acelaşi numitor comun: lemnul de stejar, masiv, ornamentat. Din meniul berăriilor amintesc de ciorba de burtă, tuslmaua regală, mazărea bătută, şniţelul vienez, micii, tot felul de garnituri de cartofi pai, sfeclă, varză roşie, orezul, cuşcuş, *pommes chips* (cartofi prăjiţi tăiaţi în rondele foarte subţiri), brânzeturile etc."

La sfârşitul anilor '30 a fost demolată şi clădirea ce adăpostise timp de aproape 50 de ani berăria Gambrinus, în locul ei construindu-se un bloc cu 8 etaje, existent şi azi. În 1944 centrul oraşului a fost bombardat, iar întreaga zonă, care cuprindea şi faimosul Pasaj Roman (de unde-i magazinul Muzica până la cinema Union) a fost demolată şi reconstruită. Doar blocul *Adriatica* cu turn şi orologiu, şi blocul - hai să-i zicem *Gambrinus* - construite în stil modernist, au rămas dinainte de război, în acel cvartal.

În aceeaşi zonă, ceva mai jos, pe str. Ion Campineanu, în locul unde strada face o curbă la dreapta, se mai află un monument dispărut din amintirea bucureştenilor, alături de Pasajul Roman. E vorba de biserica Sf. Ionica, construită pe la 1854, judecând după fotografia lui Ludwig Angerer făcută de pe acoperişul Teatrului cel Mare din 1856. O pomeneşte chiar şi Caragiale (că tot am vobit de Dumnealui mai sus) în "O noapte furtunoasă" când descrie traseul lui Jupân Dumitrache de la Grădina "Union" (în zona unde se află şi azi cinema "Union") către casă: "Ei! Apucăm pe la Sfântul Ionică ca să ieşim pe Podul de Pământ [calea Plevnei] - papugiul cât colea după noi;...."

Strada Sfântul Ionică, azi reconfigurată

E greu de crezut că pe locul blocurilor de azi din curba străzii Ion Câmpineanu se aflau aceste case şi o biserică. Fotografia de la 1932 înfăţişează strada ce trecea prin spatele Teatrului - str. Sf. Ionică (azi parcarea hotelului Novotel) - şi se continua cu actuala stradă Otetelesanu.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

PATRIMONIU

LUNA BUCUREŞTILOR 1936. Consideraţiuni şi rezultate. **Primăria Municipiului Bucureşti**, Atelierele Tipografiei de Artă şi Editură Leopold Geller [1936], 60 p. cu ilustraţii

"Luna Bucureştilor" este unul dintre sistemele de luptă puse în acţiune, în vederea înviorării urbanistice care rămăsese din păcate în umbră, pe ultimul plan al preocupărilor naţionale. După acalmia atâtor decenii, „Luna Bucureştilor" trebuia să însemne un reactiv doveditor al unei efervescenţe în toate diferitele ramuri care încheagă viaţa unui oraş." (Al. Donescu, Primarul General al Capitalei)

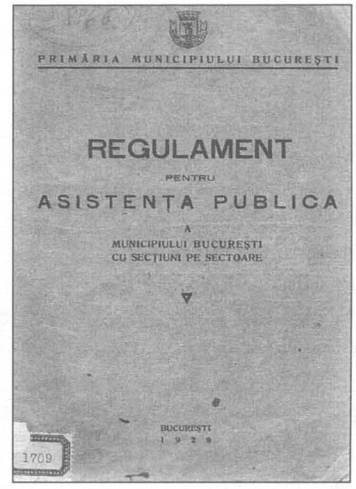

REGULAMENT pentru asistenţa publică a Municipiului Bucureşti, în secţiuni pe sectoare, **Primăria Municipiului Bucureşti,** Bucureşti, f.e., 1929, 16 p.

Asistenţa publică a Municipiului este organizată în secţiuni, pe sectoare ce corespund primăriilor. Ea este reprezentată printr-un organism central: Dispensarul central al sectorului. Activitatea pe tărâmul asistenţei celor patru sectoare va fi coordonată tehnic prin Biroul central de asistenţă şi secţiunile lui... (Cap. V, art. 27 din Regulament)

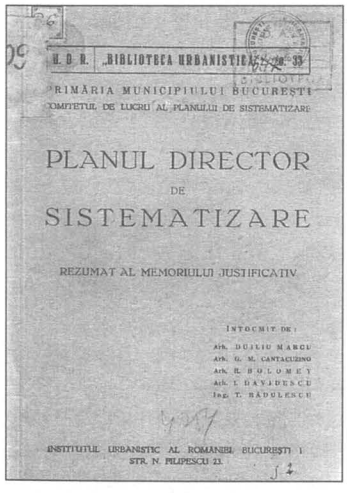

PLANUL DIRECTOR de sistematizare. Rezumat al memoriului justificativ. Întocmit de **arh. Duiliu Marcu, arh. G. M. Cantacuzino, arh. R. Bolomey, arh. I. Davidescu, ing. T. Rădulescu.** Colecţia „Biblioteca urbanistică", nr. 33, Primăria Municipiului Bucureşti, Institutul Urbanistic al României, [1934], 56 p. + 1 h.

Nu pretindem ca lucrarea noastră să fie nici perfectă, nici fără unele omisiuni. Timpul ce ni s-a dat a fost limitat... Lipsa unui program studiat mai dinainte ne-a obligat să reluăm unele probleme de la început. În aceste împrejurări am încercat să facem o operă utilă, din dorinţa sinceră de a înzestra capitala cu un plan de sistematizare cât mai bun...

Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Patrimoniu Cultural. Memorie Comunitară

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

AUTOGRAFE CONTEMPORANE

Cristina ONOFRE – de la obiect, la arhetip

Debutantă, în România, în 2002, cu un volum „ceva mai gros decât o lamă de ras", cum bine observa primul prefațator, criticul Eugen Simion, („Poema 'naltei domnișoare", Ed. Tipoart, Colecția Sapho), după ce anterior publicase direct în Franța două volume similare („Le pavilion de thé", 1993 și „Vitraux", 1994, ambele la Editions Exas), poeta Cristina Onofre (n. 07.02.1969, Pitești) se situează de la început pe linia liricii intimiste, extinzând trăirile personale către un univers exterior mai degrabă imaginativ, decât concret. Poetă a lucrurilor *fragile*, Cristina Onofre *(foto în medalion)* produce o poezie *mică*, în sensul pozitiv al cuvântului, rod al unei sensibilități speciale față de *suavitățile inefabile ale lumii.*

Rezultatul este o creație lirică „elegiacă, vag erotică și discret sentimentală" (v. Eugen Simion, Cuvânt înainte, ediția I, 2002), menită să compenseze asaltul agresiv, violent al cotidianului, în esență cu totul străin poetei.

Așadar, sub semnul îndemnului cvasiacademic al lui Eugen Simion: *tot omul e dator să încerce,* poeta investighează universul comun, rădăcinile, firul de iarbă, lemnul uscat și aromat, lumina solară sub toate înfățișările ei și caută în toate *o poveste:* „Pădure fiind / am o poveste pentru fiecare tulpină / dinspre mine / timpul pare să fie un fluture multicolor / neașteptat" (*Am o poveste,* p. 23). În mod paradoxal, această sensibilitate excesivă se transformă cu timpul într-o forță distinctă, *domnișoara* impunându-se în lumea literară , nu numai de la noi, dar și din Franța, țară de care este legată afectiv.

Câștigătoare, în 2005, a Marelui Premiu pentru Poezie, conferit de Asociația *Poètes sans Frontières,* poeta publică la Paris, în colecția „Nouvelles Pléiades", ediția a II-a a volumului *Le Poème de la Haute Demoiselle,* beneficiind și de un generos *bilet de favoare* oferit de poetul Vital Heuertebize , președintele Societății: „La poésie de Cristina Onofre dit des choses simples avec des mots simples et dans un language pourtant spécifiquement poétique. Voila bien la vraie magie de la poésie."

Ulterior, poeta publică, sub oblăduirea criticului Cornel Ungureanu, volumul „Generalul sau o iarbă înălțată până la cer" (2004, Ed. Tipoart, colecția Sapho), mizând încă o dată pe capacitatea nativă de a transforma realul într-un univers sensibil. Până la urmă, Generalul este, figurat vorbind, autoritatea supremă în materie de expresie artistică, liderul în fața căruia se apleacă ceremonios domnița, alias „înalta domnișoară". Poeziile din „Generalul" au, spre deosebire de cele anterioare, o nuanță mai accentuat erotică, învăluitoare. Poeta renunță la titluri, simplifică la extrem discursul liric, rezultatul fiind o neîntreruptă *confesiune*, pusă sub semnul combustiei interne (sentimentelor duse la extrem): „Pielea sălciilor tinere lucea / ca arama ochilor tăi, Generale / în nopțile sălbatice / când lupoaicele au lapte fierbinte, luminos…" (p. 45)

Prin „Poeme din țara scaunului cu trei picioare" (Ed. Tipoart, Pitești, 2007) poeta se întoarce către universul domestic. Volumul inventariază și clasifică „lucrurile" din jur, constatând gospodărește că „toate sunt la locul lor": „oalele afumate / ușița pisicii, firida sobei / prispa, mirosul lânii și al lutului / leagănul în formă de copae…" (p. 9)

Volumul, ce poartă inedita specificare: „Paris, 2003-2007" este o întoarcere spirituală către lumea originară, către sat și spiritualitatea lui profundă. *Scaunul cu trei picioare,* reprodus generos și pe copertă, reprezintă stabilitatea, echilibrul, modestia. De altfel, poeta ilustrează volumul cu un număr impresionant de obiecte tradiționale: furci de tors lână, urcioare, covoare, linguri și fuse, toate conducând, prin simplitatea formelor, către universul Zen. Poeta este cuprinsă de un elan dionisiac, identificând Paradisul („ușile cerului") cu universul rural local: „Ușile cerului păreau a fi din lemn de brad / abia lăsând soarele / să iasă pe pajiște / acolo unde ciobanul aștepta / cu sarica lui pe umeri / cu oile furate zăpezii" (*Ușile cerului,* p. 93). Astfel de imagini l-au inspirat, poate, pe Jean Claude-George, cronicarul literar de la publicația „Art et poésie" (nr. 196/2006) să exclame. „Cine este Cristina Onofre? Reîncarnarea unui alchimist? O preoteasă păstrătoare a unei religii… sau pur și simplu… Poeta?"

Cel mai recent volum al Cristinei Onofre, „Templierii lucrurilor simple" (Ed. Universității din Pitești, 2011), imaginează o lume a profesiilor tradiționale (plugarul, morarul, sacagiul, tocilarul, servitorul, pescarul, ostașul, ciobanul etc.), toți uniți prin grija de a transforma meseria în arhetip. Deși titlul ar putea conduce spre un anume sens ezoteric, Cristina Onofre evită complicațiile mistice, reducând lucrurile la esență. *Templierii* sunt oameni simpli ce slujesc la templul vieții, fără simbrie și fără odihnă. Văcarul, de pildă, ce-și scoate turma dimineața pe pajiște, pocnind din când în când din biciul lui cântător, își caută culcușul în iesle, unde *tace fânul,* fără a aștepta altă recompensă. La fel, măturătorul, tâmplarul („rindeaua pasare / descoperea pe rând / încăperile unui castel tainic al pădurii") ori minerul („cărbunele era pentru el / soare cu miros de noapte cu lună…").

Rostite cvasi-teatral de poetă, artist înzestrat cu un ascuțit spirit *ludic*, poemele Cristinei Onofre devin adevărate scene de viață, însuflețite de har liric. *(CRONICAR)*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Poema 'naltei domnişoare

Poema 'naltei domnişoare

Ziua începe cu o ploaie uşoară
ca pentru fragi,
cu pălăria de foc
pe care o port,
cu aerul subțire
al degetelor mele înalte,
cu frasinul acela din gândul tău…

Le poème de la haute demoiselle

Le jour commence par une pluie fine
comme pour les fraises des bois,
avec le chapeau de feu
que je porte,
avec l'air tenu
de mes hauts doigts,
avec ce frêne dans ta pensée...

Autoportret

Sunt o fată
ce-i place
să adoarmă uneori
cu capul pe un vas mare de lut…
Simt prin somn
cum fața, părul şi trupul meu
se bucură
de găzduirea ochilor voştri…
Numai vasul mare de lut
nu-l vedeți.
Pe olar nici gând să vi-l amintiți,
nici gând…

Autoportrait

Je suis une fille
qui aime dormir parfois
la tête renversée sur un grand pot en terre...
Je sens dans mon sommeil
comment mon visage, mes cheveux et mon corps
se réjouissent
de l'accueil de vos yeux...
Seulement le grand pot en terre,
vous ne le voyez pas.
Et vous ne vous souvenez même pas du potier,
même pas...

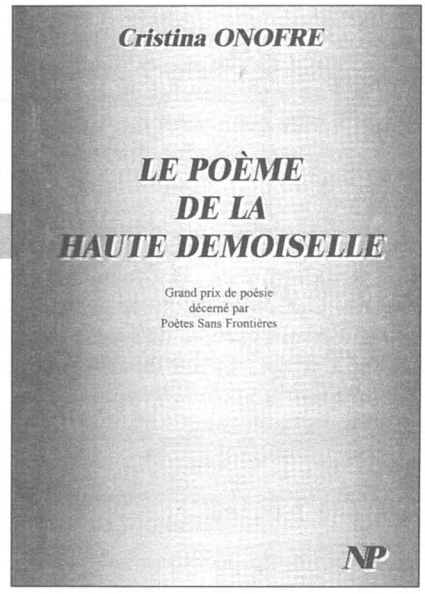

Sfioasa dantelă

Sfioasa dantelă a ceții
se plimbă pe maluri de râu,
îşi răsfiră degetele
peste ierburile stinse,
în depărtare se vede
mugurul unui foc
spre care merge
să-şi întâlnească
singurătatea întreagă.
În chip nevăzut
un arin însoțește o vreme…

Fantaisie en mauve

La timide dentelle de la brume
se promène au bord des rivières,
déploie ses doigts
au-dessus des herbes éteintes,
au lointain on voit
le bourgeon d'un feu
vers lequel elle marche
pour rencontrer
la solitude toute entière.
Invisible,
un aulne l'accompagne quelque temps...

Poeme din țara scaunului cu trei picioare

Pentru ca seara să vină

Oamenii vorbeau deseori
despre un copac tainic,
ceresc,
ce lăsa în fiecare zi să-i cadă
o frunză peste sat
pentru ca seara să vină
cu tot veşmântul luminilor ei.

Ochiul în cruce

Din ochiul albastru,
în cruce, al ferestrei,
din munnuratele cântece
ale frunzelor verzi,
din întreaga urzeală necuprinsă
a sufletului meu,
zburau păsările,
odată cu argintul din cântecele lor,
spre cuvintele mele,
şoptite în ochiul albastru
în cruce, al ferestrei.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ştefan MITROI şi ficţiunea unei lumi desacralizate

Ana DOBRE
critic literar

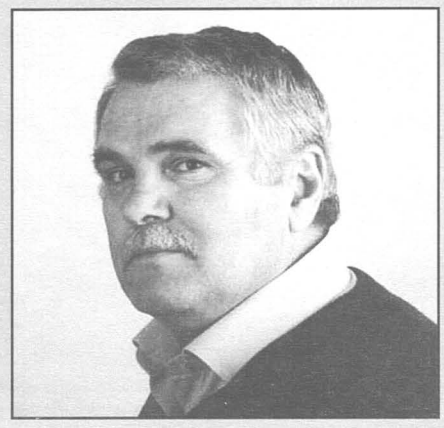

Cu romanul *Dacă Dumnezeu ar muri*, Ştefan Mitroi ***(foto, în medalion)*** intră într-o altă dimensiune a epicii şi, poate, într-o altă etapă a destinului său literar. Titlul, provocator şi incitant, duce la teza lui Nietzsche, *Dumnezeu a murit*, şi-i conferă un caracter polemic. Meditaţia scriitorului asupra marilor probleme existenţiale pune problema omului într-un context larg. Omul, sugerează Ştefan Mitroi, nu are doar un destin limitat la o serie de secvenţe temporale, omul, creaţie a lui Dumnezeu, are un destin cosmic. În această credinţă, el se aseamănă cu José Saramago, un scriitor preferat, un fel de alter ego spiritual, o ipostază a paternităţii, poate. Având aceeaşi propensiune către părţile criptice, nerelevabile la vederea aperceptivă, Ştefan Mitroi dublează epicul realist cu o ţesătură de simboluri din care se deduce viziunea sa asupra existenţei. Absurdul stă alături de miraculos, ceea ce nu se vede, ceea ce nu se prezintă direct simţurilor neputând fi explicat pe cale raţională, face cât misterul universului lui Lucian Blaga, cu fanicul şi cripticul lui, cu plus şi minus cunoaşterea.

Noul roman este o sinteză a gândirii epico-filozofice a scriitorului, în sistemul complex al relaţiilor care pune omul într-o triadă – lumea eului, micro- şi macrouniversul. Gândul cititorului poate merge spre romanul lui Umberto Eco, *Numele trandafirului*, dar Eco nu este un model, ci, mai degrabă, un reper cultural. A plasa acţiunea cu intrigă poliţistă în spaţiul unei mănăstiri, fundal confiscat de scriitorul italian, este, la Ştefan Mitroi, un act de curaj şi o provocare. Caracterul ezoteric al romanului îl distanţează de Umberto Eco şi-l apropie de sine. Aceasta, pentru că scriitorul îşi tratează temele în alte haine epice, interogând existenţa, lăsând miracolul să funcţioneze, oferind o posibilă soluţie la eternele probleme insolubile ale vieţii. Investigându-şi această dimensiune a personalităţii sale creatoare, propensiunea spre metafizica vieţii, spre spiritualitatea ei profundă, Ştefan Mitroi se recreează ca fiinţă gânditoare în raport cu sine, cu lumea, cu Dumnezeu.

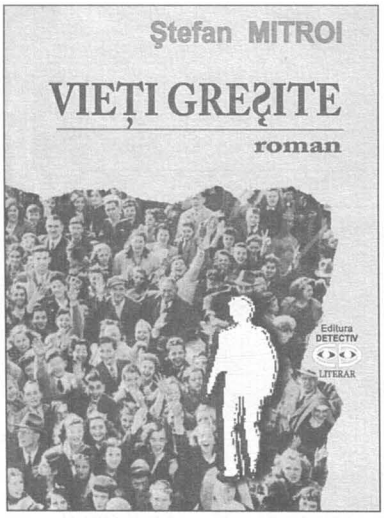

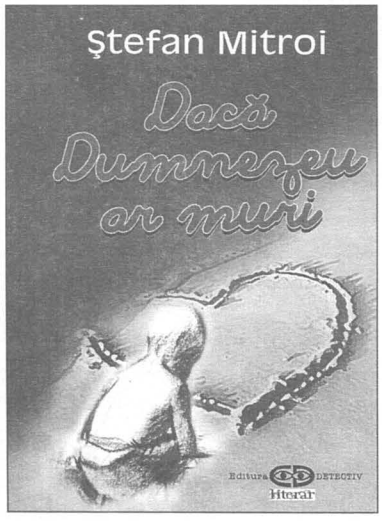

Romane apărute, în exclusivitate, la Editura Detectiv

Dacă Dumnezeu ar muri este o carte tulburătoare despre viaţă şi moarte, văzute din unghiuri diferite – al călugărului Paisie, al doctorului Pavel şi cel al copilului abandonat, Mirică. Părăsind viziunea subiectivă a martorului implicat din romanele care l-au consacrat, trilogia Dulce ca pelinul, mai ales, romanul începe cu o altă provocare faţă de cea sugerată prin titlu: nu hora, nu sărbătoarea îi adună pe oameni, ci moartea. Simetria simbolică, incipit – excipit, moarte – naştere, dintre începutul figurat în Prolog şi sfârşitul figurat în Epilog, situează evoluţia personajelor între limitele fixate de naştere şi de moarte. Naşterea este o moarte simbolică provocând căderea în timp şi în temporalitate, moartea este o renaştere, o accedere în ne-timp, în atemporalitate.

În epicul senzaţional, scriitorul amestecă nu numai perspectivele, realistă şi ezoterică, ci şi motive arhetipale – bastardul, căutarea tatălui, a paternităţii, iubirea imposibilă. Mitul unităţii primordiale este sugerat prin gemenii, cu nume biblic, Petru şi Pavel, iar mitul iubirii care poate transcende ura ca-n povestea eternilor îndrăgostiţi, Romeo şi Julieta, în iubirea dintre Stelu şi Leontina, nepoata lui Costan, criminalul care-l ucisese din gelozie pe Gheorghe, bunicul lui Stelu. Totuşi, senzaţionalul este bine dozat pentru a întreţine tensiunea narativă şi suspansul, pentru a facilita receptarea mesajului. În acest amestec original, metafizic şi senzaţionalul dat de intriga poliţistă rezidă originalitatea viziunii epice a scriitorului.

Cuplul Petru şi Pavel sugerează modul original al scriitorului de a înţelege dialectica sacrului şi a profanului. Gemeni, ei împart mereu lumea, conştient sau inconştient, în burta mamei şi afară, în lume. Modul lor de a se raporta la univers, sugerat explicit prin profesie – unul, inginer silvic mai întâi, apoi călugăr cu numele de Paisie, altul, medic legist, sau mai subtil prin relaţia cu Dumnezeu, îi individualizează prin aspiraţia de a-şi trăi vieţile în mod liber, valorificându-şi dreptul de a alege, exersând liberul arbitru. Profesia este un mod de a-şi consolida relaţia cu viaţa, cu lumea noastră cea de toate zilele. Viaţa şi moartea intră într-o ecuaţie în care necunoscutele nu dispar niciodată. Sensul ezoteric transcende, însă, sensul apa-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

rent realist. Fratele Petru alege să „moară" în plan real pentru a renaşte, călugăr, în cel scaru. Face acest act sacrificial pentru a-şi salva nu numai fratele, dar şi lumea. Dumnezeu nu moare atât timp cât oameni ca el refac relaţia pierdută, reluând dialogul cu Dumnezeu. La sfârşit, Pavel, profanul, poate muri şi este sacrificat pentru ca lumea să-şi redobândească sacralitatea.

Tăcerea lui Dumnezeu nu înseamnă neapărat absenţa lui din creaţie. Tăcerea lui Dumnezeu – „Dumnezeu tăcea. Din cauza tăcerii Lui era liniştea atât de profundă" – este direct proporţională cu capacitatea omului de a comunica. Incomunicabilitatea, din care literatura absurdului a făcut o temă centrală, este, de fapt, un efect al tăcerii lui Dumnezeu. Cuvântul nu-L mai revelează, cuvântul nu mai construieşte. De aceea, oamenii comunică mai mult cu ochii. Există o adevărată poetică a privirii în acest roman, de la privirea fixă, moartă, a lui Stelu care concentrează enigmele morţii lui şi până la privirile ezoterice din visul-revelaţie.

Motivul tăcerii/absenţei lui Dumnezeu apare mai ales în frământările doctorului Pavel. El este cel care se îndoieşte, care caută: „Dumnezeu, dacă avea vreun gând să vină, putea să vină pe această frânghie de fum. (...) Însă Dumnezeu nu venise din cauză că doctorul nu era, dar deloc nu era pregătit să-L întâlnească... Unde să mai încapă şi El?". Dorul de Dumnezeu este dorul de absolut, de dezmărginire. Dorul de Dumnezeu este dorul de intuita unitate pierdută, de acel originem, din care pleacă şi în care se revine când cercul se închide.

Paralel, *strigătul* este un alt laitmotiv: „Ochii mari şi ficşi ai mortului strigau după ajutor"; „De unde avea un mort atâta putere să strige?"; „Avea chipul unei femei tinere strigătul...", având forţa expresivă din tablourile lui Edvard Munch. Strigătul este forţa împietrită a vieţii, o ameninţare prin puterea de a dezmărgini. Disperarea, efect al neînţelegerii rostului ascuns din mecanismul lumii şi al destinului, se poate manifesta prin strigăt.

Scindările fiinţei dau expresie confuziei, contradicţiilor, antinomiilor interioare. Ştefan Mitroi ştie să pună proza la temperatura marilor idei care îl ţine în compania marilor scriitori: Dostoievski, José Saramago, Umberto Eco, Albert Camus.

Există prejudecata că un scriitor este autorul unei singure cărţi şi că în toate celelalte pe care le scrie nu face decât să se repete. Schimbându-şi instrumentele şi tehnica epicii, Ştefan Mitroi dezminte această prejudecată. Cu fiecare carte pe care o scrie, el sondează şi descoperă părţi, locuri necunoscute ale personalităţii sale creatoare, se redescoperă şi, ceea ce puţini reuşesc, se surprinde pe sine.

Meditând asupra raportului dintre bine şi rău, libertate şi necesitate, asupra liberului arbitru, a libertăţii individului, noul roman al lui Ştefan Mitroi deschide proza sa spre alte drumuri. Ar putea fi o altă trilogie, pandantul epico-metafizic al celei epico-realiste din Dulce ca pelinul. Scriitorul îşi surprinde cititorul cu fiecare apariţie, iar aceasta trezeşte deja curiozitatea pentru următorul.

"Îmi mai sunt la îndemână visurile, norii de pe cer..."

Ştefan MITROI

Am ratat generaţia baby-boom. Din cauza lipsei de noroc a tatălui meu, care a ratat generaţia baby-boom anterioară. Cum bunicul s-a nimerit la cei întorşi teferi din Primul Război Mondial, bunica a fost una dintre primele gravide de după război. Dar nu a fost tata primul născut. Nici al doilea. Nici al treilea. Trecuseră şapte ani de la încheierea păcii când a venit, în fine, şi el pe lume. Fapt care l-a pus în imposibilitatea de a fi trimis pe front în războiul celălalt, ce avea să urmeze. Imposibilitatea aceasta a stat la baza imposibilităţii mamei de a rămâne gravidă cu mine imediat după război. Lucru ce s-a întâmplat zece ani mai târziu, în tot acest timp ea având alte treburi importante de făcut. Ca, de exemplu, să-şi termine copilăria, apoi să i se pară că e tânără, după care să-şi închipuie că s-a îndrăgostit, pe urmă să-şi dea seama că dragostea nu este ceva de nasul ei, mai apoi să priceapă că se poate trăi şi fără dragoste şi să se marite cu tata, iar după asta să mă nască, într-o noapte de primăvară, cum altfel decât noaptea?, pe mine. Am venit, dacă pot spune aşa, cu viteza întunericului spre lumină.

Anul acesta, ce ciudăţenie, se întâmplă să împlinesc vârsta anului în care m-am născut! Întrucât m-am cam săturat de ani, vreau ca începând de mâine să-mi măsor viaţa în altceva. În cărţi citite, bunăoară. Să spun c-am împlinit vârsta de zece mii de cărţi citite! Sau în păsări. Da, da, nu vă miraţi, am ajuns într-adevăr la etatea de şapte mii de grauri, o sută cincizeci de cocori şi paisprezece mierle! Sau în prieteni. Iată-mă atingând vârsta matusalemică de trei prieteni! Ştiu că pare de necrezut, dar s-a întâmplat, nu este meritul meu, ci al timpului care a avut atât de multă răbdare cu mine.

Îmi mai sunt la îndemână visurile, norii de pe cer, copacii, ţările vizitate, mormintele celor dragi, fântânile cu cumpănă, adresele la care am locuit, oamenii de zăpadă, sirenele salvărilor de pe stradă, clopotele bisericii de peste drum. Treizeci de fântâni cu cumpănă, unsprezece oameni de zăpadă, şaizeci de ţări, douăzeci de morminte, o sută de sirene, zece bătăi de clopot! Pot alege oricare dintre aceste vârste. Anii îi las celorlalţi oameni, tot se plâng ei că nu le sunt niciodată de ajuns cei pe care îi au de trăit. Nu înseamnă mare lucru ceea ce primesc de la mine, dar este totuşi ceva. Ceva mai mult decât nimic.

Câteodată, am norocul să-mi măsor viaţa în romane publicate. Chiar în această vară am împlinit fix şapte romane, prilej cu care Compania de Librării Bucureşti m-a invitat, la Librăria Sadoveanu din Capitală, ca să-mi spună de faţă cu nu ştiu câţi oameni ceva. Poate că la mulţi ani, nu ştiu precis. Ce ştiu este că am să profit de ocazie, încercând să spun eu câteva cuvinte despre cel mai proaspăt roman al meu, care se numeşte VIEŢI GREŞITE (apărut ca şi altele precedente, la Editura Detectiv - director Firiţă Carp). *Mi-au promis că vor fi pe aproape, ca să-mi sară în ajutor, doamnele Georgeta Munteanu, Ana Dobre şi Clara Mărgineanu, precum şi domnii Simion Gârlea (personaj al cărţii, în vârstă de 94 de ani), Dan Caragea, Radu Voinescu, Cornel Ostahie, Firiţă Carp, Ioan Chelaru şi Marian Nencescu.*

Vă poftesc şi pe dumneavoastră, oameni buni, ca să suflăm împreună în cele câteva lumânări ale visurilor mele împlinite.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC

Nevoile de informare şi comportamentul de căutare a informaţiei la populaţia din zonele rurale *(II)*

Shariful ISLAM – medic, Universitatea din Rajshahi,
Zabed AHMED – master în ştiinţe, Universitatea din Dhaka

În India au fost desfăşurate mai multe studii de cercetare pe tema nevoii de informare. Majoritatea acestor studii se concentrează totuşi pe grupuri privilegiate precum tehnologii, doctorii, oamenii de ştiinţă şi academicienii. Unele studii au privit şi nevoile de informare din medii rurale şi comunităţi. De exemplu, Musb (1989a) a desfăşurat un studiu despre nevoile de informare şi sursele de informare ale agricultorilor din mediul rural. Acesta a încercat să identifice sursele de informare despre problemele cotidiene precum educaţia şi şcoala, sănătatea şi creşterea copiilor, chiriile şi taxele, relaţiile personale, politica, activităţi recreaţionale, locuri de muncă pentru membrii familiei, disponibilitatea produselor de larg consum etc. Principalele surse de informare erau experienţa personală, prietenii, vecinii, rudele, membrii familiei, colegi de muncă, birourile agricole, profesorii de şcoală, responsabilii de magazine pentru aspecte legate de marketing şi identificarea nivelului preţului etc. Într-un alt studiu, Musib (1989b) a examinat nevoile de informare din regiunile rurale ale Indiei şi a constatat faptul că populaţia acestora necesita informaţii despre probleme legate de consumatori, educaţie, locuri de muncă şi probleme medicale. Musib (1991) s-a concentrat şi pe nevoile de informare ale persoanelor din industria construcţiilor de lemn, bambus şi pământ din India rurală. Într-un alt studiu, Das şi Kjan (2004) au identificat mai multe nevoi de informare în rândul populaţiei rurale. Acestea includeau agricultura şi aspecte legate de aceasta, industrii la scară mică şi alte probleme conexe, ocuparea forţei de muncă, educaţia, sănătatea şi probleme de bunăstare a familiei, facilităţile de creditare şi asigurare, alimentaţia şi disponibilitatea unei diete hrănitoare ieftine, iniţiativa privată, creşterea animalelor, informaţii despre politici publice, asistenţă juridică şi siguranţa individului. Aceştia au menţionat că oamenii din zone rurale au nevoie şi ei de informaţii despre asistenţa socială, industriile din sat sau din cătun, locuinţe, horticultură, ştiri locale şi politice etc.

Sahu (2004) a analizat comportamentul de căutare de informaţii la locuitorii din zonele rurale din Bengalul de Vest, India. Autoarea a studiat principalele domenii ale cererii de informaţii şi sursele de informare utilizate. Studiul a constatat că locuitori din zone rurale au nevoie de informaţii care corespund unor necesităţi specifice ale ocupaţiei lor şi de informaţii generale pentru supravieţuirea zilnică, ca de exemplu diferitele programe guvernamentale pentru dezvoltare rurală, sănătate, igienă, asigurarea de locuinţe, facilităţi de transport, oportunităţi de angajare, scheme pentru iniţiativa privată, sprijin juridic, regulamente şi reglementări bancare, reforme agricole, legile fiscale, drepturile civile şi politice etc. Basu şi Dasgupta (2004) au coordonat un studiu despre utilizatorii şi neutilizatorii de informaţie din zonele rurale ale Indiei. În acest studiu, ei au identificat nevoile de informare ale comunităţilor rurale. Acestea includeau generarea unui venit, conducerea comunităţii, probleme de mediu precum poluarea, schimbările climatice, dezastrele etc., sănătatea comunităţii, asistenţa pentru alfabetizare, oportunităţi pentru educaţie, locuri de muncă, credite bancare, politici guvernamentale, transport, comunicaţii şi igienă.

Elevi din Mumbai - India

În studiul său despre bibliotecile rurale din India, Dasgupta (2000) a identificat că principalele nevoi de informare ale mediului rural privesc supravieţuirea, i.e. persoanele care trăiesc sub pragul sărăciei, hrana, nutriţia şi sănătatea, legea şi siguranţa publică, activităţile economice, educaţia, cultura, divertismentul. Autoarea a mai sugerat şi că, în mediul în permanentă schimbare al societăţii indiene, nevoile de informare ale populaţiei rurale diferă în primul rând din cauze precum nivelul de educaţie, activităţile economice, statutul social care include şi nivelul de castă, statutul familiei, inclusiv al femeilor, şi politica rurală. Sarada (1986) a examinat serviciile oferite de bibliotecile rurale din India. Ea a identificat că nevoile de informare ale comunităţii au două părţi. Prima, nevoile generale ale comunităţii care se grupau în jurul vieţii cotidiene a locuitorilor, în speţă locuinţele, locurile de muncă, sănătatea şi igiena, alimentaţia şi nutriţia, creşterea copiilor şi bunăstarea familiei, facilităţi de creditare şi de piaţă etc. Cea de-a doua parte, nevoile specifice de informare ale unor grupuri de persoane ca fermierii, femeile etc. se referea la interesele ocupaţionale şi la legislaţia asistenţei sociale şi a programelor guvernamentale.

Chakrabarti (2001) a studiat comportamentul de căutare a informaţiei la tribul Totos, o comunitate din Totopara, în Bengalul de Vest, India. Studiul a mai identificat şi diferitele nevoi de informare ale acestei comunităţi tribale. Aproape 73 la sută din populaţia Totos a exprimat nevoia de informaţii despre locuinţele non-tradiţionale, aproape 5 la sută a căutat informaţii pentru cultura sa proprie, 42 la sută au avut nevoie de informaţii despre apa potabilă pură şi 40 la sută informaţii despre apa curată pentru spălat. Doar 7 la sută din populaţie a necesitat informaţii despre măsuri sanitare. Studiul a reliefat că aproape 10 la sută din populaţia masculină şi 12 la sută din cea feminină avea nevoie de informaţii despre reţete de gătit. Dintre cei deja anchetaţi, 35 la sută erau interesaţi de informaţii despre sistemele de agricultură moderne, 19 la

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

sută aveau nevoie de informaţii despre creşterea animalelor domestice, iar 45 la sută - despre diferite categorii de granturi guvernamentale şi non-guvernamentale disponibile. Doar 18 la sută din bărbaţi şi 2 la sută din femei şi-au exprimat nevoia de informaţii despre instituţii de învăţământ din satul lor. S-a constatat de asemenea că 20 la sută din populaţie avea nevoie de informaţii despre partide politice, în timp ce 14 la sută necesitau informaţii despre alegerile administrative din Totopara, iar 5 la sută despre situaţia politică din Bengalul de Vest şi din restul Indiei. Chakrabarti a constatat că Totos obţineau informaţiile cu predilecţie din surse netradiţionale; aceştia se bazau în primul rând pe conducătorul comunităţii, preotul şi liderul spiritual, povestirile mitologice împărtăşite de bătrânii satului, locuri rituale, zonele obişnuite de bârfă, locaţiile festivalurilor şi pieţe. Aceştia mai foloseau pentru informare şi surse mai tradiţionale, ca de exemplu administraţia oraşului, centrele de sănătate, birourile administrative, bănci, oficii poştale, organizaţii non-guvernamentale, instituţii de misionariat, pieţe, şcoli, biblioteci, media, precum radio, TV şi presă scrisă, membri alfabetizaţi sau nealfabetizaţi ai propriei comunităţi, cât şi persoane din alte comunităţi.

Vijayakumar et al. (2004) a identificat nevoile de informare ale utilizatorilor bibliotecilor rurale din India. Autorii au constatat că majoritatea utilizatorilor avea nevoie de informaţii despre actualităţi (68 la sută), urmate de politică (60 la sută), viaţa socială (55 la sută), locuri de muncă (51 la sută), agricultură (46 la sută), iniţiative private (38 la sută), educaţie (37 la sută), păduri şi industrie (26 la sută), educaţia medicală (24 la sută), facilităţi de împrumut (18 la sută) şi transport (16 la sută). Devi şi Meitei (2007) au cercetat nevoile populaţiei rurale din satele din districtul Valley din statul Manipur, India. Studiul a relevat faptul că 78 la sută dintre respondenţi aveau nevoie de informaţii despre agricultură, inclusiv seminţe, pesticide, irigaţii şi condiţii climatice etc., 74 la sută aveau nevoie de informaţii despre educaţie şi training şi domenii conexe, iar 72 la sută aveau nevoie de informaţii despre sănătate, igienă, HIV/SIDA etc. Mai mult, 62 la sută dintre respondenţi au fost interesaţi de informaţii despre afaceri şi 63 la sută - despre tehnologie. Câţiva respondenţi au indicat că au nevoie de informaţii despre protecţia mediului, alimentaţie şi nutriţie, politici şi planuri guvernamentale, jocuri şi sport, inclusiv activităţi culturale, şi dezvoltarea infrastructurii.

Au existat mai multe studii despre nevoile de informare ale locuitorilor din zonele rurale ale Bangladeshului. Ahmed, Munshi şi Ahmed (1997) au analizat nevoile de informare ale comunităţii rurale şi au observat că majoritatea locuitorilor care lucrează în agricultură sunt mici fermieri şi muncitori agricoli. Aceşti fermieri şi muncitori au nevoie de informaţii despre subiecte care contribuie la creşterea productivităţii agricole şi la alte rezultate legate de aceasta. Acestea includ granturile, subvenţiile, acordarea de credite, furnizarea de îngrăşăminte şi unelte agricole. Ahmed et al. a observat în continuare că nevoile de informare din mediul rural sunt în general centrate în jurul problemelor vieţii cotidiene şi al asigurării traiului. Într-un alt studiu, Khan (1997) a arătat că comunităţile rurale au nevoie de informaţie pentru a-şi îmbunătăţi condiţiile de trai socio-economice, printre care o mai bună stare de sănătate, alimentarea cu apă şi condiţiile de igienă, accesul la informaţii despre un anumit serviciu sau o anumită politică guvernamentală, la informaţii despre producerea unor recolte mai bune, prevenirea şi controlul poluării mediului, la manuale sau suporturi educaţionale, la săli de sport şi prevenirea şi controlul problemelor sociale.

Iqbal (2003) a desfăşurat un studiu despre nevoile şi problemele de informare din zonele rurale şi din aşezările urbane din Bangladesh. Acesta a strâns date prin intervievarea a 60 de respondenţi (30 bărbaţi şi 30 de femei) din patru sate îndepărtate şi din două mahalale urbane sărace. Iqbal a menţionat că atât locuitorii din zonele sărace urbane cât şi rurale consideră agricultura, asistenţa financiară sau pentru credite, prevenirea inundaţiilor sau gestionarea situaţiilor de dezastre naturale, problemele legate de sănătate, cunoştinţele despre lume şi divertismentul drept principalele domenii în care există o nevoie de informare. Majoritatea a resimţit nevoia de informaţii despre controlul inundaţiilor / gestionarea situaţiilor de dezastre naturale, despre sănătate şi cunoştinţe despre lume. În mod surprinzător, 42 la sută dintre aceştia nu considerau agricultura ca fiind un domeniu principal al nevoii de informare. Două treimi dintre respondenţi au ales asistenţa financiară şi pentru credite drept una dintre principale zone de interes pentru informare. Au existat mici diferenţe între nevoile de informare ale locuitorilor din zonele sărace rurale şi cele urbane. Aceştia tindeau să se axeze pe informaţii despre planificare familială, controlul inundaţiilor şi gestionarea situaţiilor de dezastru natural, despre sănătate, cuno□tin□e generale şi asistenţă financiară şi pentru credite. În cazul locuitorilor din mediul rural, nevoia de divertisment era cu 20 la sută mai ridicată decât în cazul celor din zona urbană. De asemenea, în zonele rurale, 10 la sută dintre intervievaţi şi-au exprimat interesul faţă de informaţia din domeniul educaţiei. Nevoia pentru informaţii despre agricultură în zonele sărace urbane a fost relativ scăzută, ceea ce este de altfel de aşteptat. Locuitorii din zonele rurale consideră educaţia drept unul dintre domeniile în care nevoile nu le sunt satisfăcute.

Islam (2010), în lucrarea sa de doctorat, a identificat nevoile de informare ale locuitorilor din zonele rurale din Bangladesh. Această cercetare s-a desfăşurat în zece comunităţi rurale din nordul ţării. Autorul a indicat faptul că utilizatorii bibliotecilor rurale aveau nevoie de informaţie despre educaţie (73 la sută), sănătate (57 la sută), religie (56 la sută), divertisment (47 la sută), probleme de actualitate (43 la sută), agricultură (32 la sută), politică (28 la sută) şi planificare familială (21 la sută). Este interesant faptul că 68 la sută dintre participanţi nu au considerat agricultura drept un domeniu cu nevoi de informare, chiar dacă cercetarea s-a desfăşurat în special în zone rurale agrare. Nevoia de informare despre afaceri, creşterea copiilor, asistenţa financiară şi pentru credite au fost şi ele comparativ reduse. În baza acestor constatări, Islam a concluzionat că nevoile de informare ale comunităţilor rurale pot varia de la o regiune la alta în funcţie de condiţiile socio-economice ale locuitorilor acestora.

Dezbateri şi direcţii de cercetare viitoare

Această sinteză a literaturii din domeniu confirmă primele studii conform cărora nevoile de informare din zonele rurale se concentrează în principal pe viaţa cotidiană a locuitorilor acestora. În timp ce multe dintre studiile trecute în revistă de această lucrare se bazează pe biblioteci (vezi Aboyade 1987; Sarada 1986; Patridge 1991; Vijayakumar et al. 2004), altele se axează pe un anumit grup rural, de ex. fermierii (Aina 1985; Kaniki 1991) sau femeile (Nwagha 1992; Mooko 2005; Bakar 2011). Câteva studii s-au concentrat şi pe nevoile întregii comunităţi rurale (Temu 1984; Mchombu 1993; Ahmed 2009). Mai mult, există o vastă literatură care descrie nevoile generale de informare ale locuitorilor rurali din ţările în dezvoltare (Aina 1991; Mchombu 1995; Lu, Wang şi Xu 1996). Totuşi, toate aceste studii au afirmat în mod concludent faptul că locuitorii din zonele rurale nu au nevoi şi că necesită informaţii pentru traiul zilnic, precum cele despre sănătate, locuri de muncă şi surse de venit, auto-guvernare, agricultură, educaţie, religie, recreere şi probleme de actualitate. În acelaşi timp, anumite nevoi de informare au un conţinut diferit şi specific locaţiei, aşa cum este evident în studiile realizate atât în ţări dezvoltate cât şi în dezvoltare. Se pare că locuitorii din zonele rurale ale statelor dezvoltate, pe lângă informaţiile de zi cu zi, sunt de asemenea interesaţi de informaţii despre drepturi legale şi civile, drepturile consumatorului, mediul înconjurător etc. Aceasta se datorează, poate, faptului că aceşti locuitori, indiferent de nivelul lor de ocupare sau de statutul economic, împărtăşesc multe dintre provocările vieţii cotidiene ale locuitorilor din oraşe.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Constatările menționate în această sinteză a literaturii din domeniu indică nevoia de o cercetare mai aprofundată în mai multe zone ale nevoilor de informare rurală şi ale comportamentului de căutare a informației, atât în țările dezvoltate, cât şi în cele în dezvoltare. Chiar dacă studiile trecute în revistă în această lucrare au identificat nevoile de informare ale locuitorilor din zonele rurale, în general, acestea au acordat mai puțină atenție modului în care locuitorii din zonele rurale folosesc diferitele surse, servicii şi sisteme pentru a-şi satisface nevoile de informare. Există de asemenea o lipsă de interes generală față de modul în care diferitele servicii ar putea fi organizate pentru a furniza o mai bună informație utilizatorilor lor. De asemenea, studiile desfăşurate în țări dezvoltate sunt reduse ca număr, sunt depăşite şi sunt mai puțin cuprinzătoare decât cele efectuate în state în dezvoltare. Astfel, este nevoie de cercetări suplimentare pentru a înțelege nevoile de informare ale locuitorilor din mediul rural din țările dezvoltate. Mai mult decât atât, puține studii au menționat nevoile de informare şi comportamentul de căutare al unor grupuri etnic minoritare (vezi Patterson 1995; Chakrabarti 2001; Ahmed 2009); sunt necesare mai multe cercetări despre modul în care acestea abordează şi utilizează informația. Pe lângă aceasta, este nevoie de mai multe studii despre nevoile de informare şi comportamentul de căutare a informației în rândul locuitorilor analfabeți din zonele rurale, în special în țările în dezvoltare. Copiii şi tinerii adulți formează o mare parte a populației rurale din țările în dezvoltare şi este importantă înțelegerea nevoilor de informare şi a comportamentelor de căutare de informații ale acestui grup. Mai mult, dat fiind că telefoanele mobile şi internetul wireless au devenit disponibile pe scară largă în zonele rurale, este necesară desfăşurarea unor cercetări pentru analizarea eficienței acestora şi a modului în care aceste mai noi resurse informaționale contribuie la viața locuitorilor din zonele rurale.

În zonele rurale, biblioteca publică locală ar putea fi o importantă sursă de informare. Studiile au indicat în repetate rânduri faptul că serviciile bibliotecilor publice de stat sunt foarte nepotrivite şi ineficiente în zonele rurale pentru că colecțiile şi facilitățile acestora nu satisfac întotdeauna nevoile locuitorilor. Astfel, trebuie luate în considerare canale alternative de furnizare a serviciilor de informare în zonele rurale. Este necesară înțelegerea nevoilor locale de informare pentru dezvoltarea unor biblioteci care să poată răspunde acelor nevoi. Bibliotecile trebuie de asemenea să furnizeze informații utile persoanelor analfabete din comunitate prin canale netradiționale precum cărțile cu imagini şi înregistrările audio-video. Tehnologiile inovatoare locale ieftine prin care se furnizează accesul la Internet în zonele rurale trebuie să fie luate în considerare cu toată seriozitatea. Bibliotecile publice din zonele rurale trebuie să fie mai bine dotate iar bibliotecarii trebuie să lucreze împreună cu populația locală pentru a le înțelege mai bine nevoile. Bibliotecarii ar trebui de asemenea să ajute activ comunitățile locale în adoptarea noilor tehnologii. Este adevărat că bibliotecarii bine pregătiți nu sunt atraşi de posturi în zonele rurale unde resursele sunt atât de rare şi care sunt deseori lipsite de orice confort. Pentru a depăşi această problemă, se pot recruta voluntari locali care să fie instruiți pentru a participa în proiecte ale bibliotecilor rurale.

În multe comunități rurale, tradiția orală şi cunoaşterea tradițională sunt o parte importantă a identității culturale ale acestora. Ele încă mai joacă un rol vital în activitățile zilnice ale marii majorități ale locuitorilor din lumea în dezvoltare. Există o nevoie de a prezerva şi promova folosirea în viitor a cunoaşterii tradiționale iar bibliotecile rurale pot juca un rol semnificativ în acest sens.

Studiile au indicat că organizațiile non-guvernamentale (ONG) pot avea şi ele un rol crucial în transmiterea informației către locuitorii rurali. În multe țări în dezvoltare, acestea sunt principalii furnizori de informații în zonele rurale (vezi Islam 2009). Este important ca aceste servicii să fie direcționate şi integrate astfel încât să fie compatibile cu nevoile autorităților locale, a consultanților de specialitate, iar rețelele de informare guvernamentale trebuie să fie monitorizate în mod regulat dat fiind că acestea sunt principalele instrumente folosite de guverne în multe țări în dezvoltare pentru a transmite informații către locuitorii din zonele rurale.

Concluzie

Această recenzie analizează studiile de cercetare pe tema nevoilor de informare şi a comportamentului de căutare a informațiilor în rândul locuitorilor din zonele rurale, atât în țările dezvoltate cât şi în cele în dezvoltare. Principala concluzie care poate fi extrasă din această recenzie este aceea că nevoile de informare ale locuitorilor rurali din toate țările se situează în linii mari pe aceiaşi parametri. Nevoile comune de informare sunt legate de activitățile vieții cotidiene ale acestora. Un efort coordonat la nivel național al agențiilor guvernamentale, autorităților locale şi ONG-urilor este, deci, necesar pentru a aduce informația de zi cu zi către locuitorii rurali într-un mod mai ieftin şi mai eficient. Este de asemenea important să se încerce dezvoltarea şi întărirea fluxului de informații din zonele rurale, nu numai de sus în jos, cât şi de la nivelul comunității (vezi Ahmed 2010). Aceste eforturi trebuie realizate în colaborare cu structura administrativă statală. Este necesar să aibă loc o schimbare culturală şi socială în percepția asupra importanței cruciale a satisfacerii nevoilor de informare în comunitățile rurale şi în felul în care aceste nevoi pot fi satisfăcute într-un mod complet şi integrat.

Traducere de Simona CODRESCU, din revista *IFLA Journal*, vol. 38 (iunie 2012) Nr. 2, p. 137 şi urm.

Referințe

Correa AF (1995) *Training of information providers for the rural context. In: E Johansson (ed) Seminar on information provision to rural communities in Africa. Sweden: Uppasala University Library. 92–97.*

Correa AF et al. (1997) *Rural information provision in developing countries: Measuring performance and impact. Available at: http://www.unesco.org/webworld/highlights/rural-info.rtf/.*

Das BB and Khan SC (2004) *Information for beneficiaries and functionaries of rural development: perspective of WestBengal. In: AChatterjee et al. (eds) Information support for rural development. Kolkata: IASLIC. 31–39.*

Dasgupta K (2000) *Rural Libraries in the changing environment in India: Important factors for discussion. Available at: http://www.ifla.org/VII/dg/srdg/srdg6.pdf.*

Devi P and Meitei LS (2007) *Information needs of the rural people: A case study. In: N Lahkar (ed) Rural libraries in the north east India: Problems and prospects. Kolkata: Central Reference Library. 269–277.*

Dutta R (2009) *Information needs and information-seeking behavior in developing countries: Areviewof the research. International Information&LibraryReview 41(1): 44–51.*

Iqbal MN (2003) *Building a knowledge society: Information needs and information problems in rural areas and urban settlements in Bangladesh. In: MZA Rahman et al. (eds) Building a knowledge society: Value creation through people, knowledge, ICT. Kuala Lumpur: Kulliyyah of Information and Communication Technology, International Islamic University Malaysia. 90–103.*

Islam MS (2009) *The Community Development Library in Bangladesh. Information Development 25(2): 99–111.*

Islam MS (2010) *Impact assessment of rural libraries in Bangladesh. Unpublished Doctoral Thesis, University of Dhaka.*

Kamba MA (2009) *Access to information: The dilemma for rural community development in Africa. Paper presented at 7th GLOBELICS Conference, October 6–8, Dakar, Senegal.*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Kaniki AM (1991) *Information-seeking and information providers among Zambian farmers. Libri 4(3): 147–64.*

Kaniki AM (1995) *Exploratory study of information needs in the Kwa-Ngwanese (Natal) and Qumbu (Transkei) communities of South Africa. South African Journal of Library and Information Science 63(1): 9–18.*

Khan MSI (1997) *Information support for the rural people. In: Sub-Regional Workshop on Redefined Roles of Libraries in an Information Society and Promotion of UNESCO Network of Associated Libraries (UNAL): Report. Dhaka: UNESCO and BANSDOC.*

Lu Z, Wang X and Xu J (1996) *The relationship between rural development and library and information science. Paper presented at the 62nd IFLA General Conference, Beijing, China.*

Marcella R and Baxter G (1999) *The information needs and the information seeking behaviour of a national sample of the population in the United Kingdom, with special reference to needs related to citizenship. Journal of Documentation 55(2): 159–183.*

Mchombu KJ (1992) *Information needs for rural development: The case of Malawi. African Journal of Library Archives and Information Science 2(1): 17–32.*

Mchombu KJ (1993) *Information needs and seeking patterns for rural people's development in Africa. Gaborone: IDRC and University of Botswana.*

Mchombu KJ (1995) *Impact of information on rural development: Background, methodology and progress. In: P McConnell (ed) Making a difference: Measuring the impact of information on development. Ottawa: International Development Research Centre. 87–102.*

Mears RA (1989) *Rural information needs as seen by Ruth Anne Mears. Rural Libraries 9(2): 37–43.*

Momodu MO (2002) *Information needs and informationseeking behaviour of rural dwellers in Nigeria: A case study of Ekpoma in Esan West local government area of Edo. Library Review 51(8): 406–410.*

Mooko NP (2005) *The information behaviors of rural women in Botswana. Library & Information Science Research 27(1): 115–127.*

Moore N (2007) *Community information and technology centres: Focus on South-East Asia. Bangkok: UNESCO. Available at: http://portal.unesco.org/ci/en/files/25659/11962595511telecentre_study_en.pdf/telecentre_study_en.pdf.*

Musib SK (1989a) *Community analysis and the library collection building: A survey report. IASLIC Bulletin 34(3): 177–184.*

Musib SK (1989b) *Information needs and sources of information of the rural agriculturists. Annals of Library Science and Documentation 36(1-2): 63–67.*

Musib SK (1991) *Information needs of cottage industries: A survey report. CLIS Observer 8(1–2): 14–17.*

Nwagha G (1992) *Information needs of rural women in Nigeria. Information Development 8(2): 76–82.*

Ojiambo JB (1989) *Communication of agricultural information between research scientists, extension personnel and farmers in Kenya. Unpublished PhD Thesis, University of Pittsburgh.*

Patridge JM (1991) *An examination of the communication behaviour of farmers in a rural area of Western Australia in order to assess the role of the public library in meeting their informational, educational, inspirational, and recreational needs. Unpublished Master's Thesis, Curtin University of Technology.*

Patterson L (1995) *Information needs and services of Native Americans. Rural Libraries 15(2): 37– 44.*

Richards J (1975) *Rural advice and information: The proof of need: The coquetdale experiment (Occasional paper no. 2). National Association of Citizens Advice Bureaux.*

Rochester MK (1998) *New ways to serve the rural library user: An Australian perspective. Available at: http://www.ala.org/work/international/intlpprs/rocheste.htm.*

Sahu D (2004) *Information-seeking behaviour of rural people in West Bengal: A case study. In: A Chatterjee et al. (eds) Information support for rural development. Kolkata: IASLIC. 269–280. 146 IFLA Journal 38(2)*

Sarada K (1986) *Rural library services in India. New Delhi: Ess Ess Publications. Seneviaratne W, Gunawardene GC and Siddhisena KAP (2006) Modeling community information behaviour in rural Sri Lanka: A citizen-centred perspective. In: C Khoo, D Singh and AS Chaudhry (eds) Proceedings of the Asia-Pacific Conference on Library & Information Education & Practice 2006 (A-LIEP 2006). Singapore: School of Communication & Information, Nan yang Technological University. 369–381.*

September PE (1993) *Public libraries and community information needs in a changing South Africa. Journal of Librarianship and Information Science 25(2): 71–78.*

Shrama AK and Fatima N (2004) *Information-seeking behaviour and sharing pattern among the rural people of Gwalior district of Madhya Pradesh. In: A Chatterjee et al. (eds) Information support for rural development. Kolkata: IASLIC. 217–222.*

Talbot H (1998) *Information needs of rural communities. Available at: http://www.ncl.ac.uk/cre/publish/pdfs/rr98.2.pdf.*

Temu D (1984) *Information needs of two Papuan village communities (Kapari and Viriolo) and rural development: A study report. Paper presented at the IFLA Round Table on Library Services to Ethnic and Linguistic Minorities, Nairobi.*

Thomas R, Crossan S, Urquhart C and Hines B (2008) *Rural information needs. Available at: http://cadair.aber.ac.uk/dspace/bitstream/handle/2160/611/Midpercent20Walespercent20Librarypercent20andpercent20Informationpercent20Partnershippercent20Ruralpercent20Informationpercent20Needspercent20Reportpercent20Final.pdf?sequenceL5.*

Vavrek B (1990) *Assessing the information needs of rural Americans: Public libraries. Clarion, PA: Clarion University of Pennsylvania.*

VavrekB (1993) *Assessing the role of the rural public library. Clarion, PA: Clarion University of Pennsylvania. Vijayakumar M, Kannappanavar BU, Prabhakar S et al. (2004) Community information services through rural library: A case study. In: A Chatterjee et al. (eds) Information support for rural development. Kolkata: IASLIC. 93–96.*

Wilde GR (1981) *Impacted rural communities: Educational and informational needs. In: LF Lunin et al (eds) The information community: An alliance for progress. White Plains: ASIS.*

WorldBankGroup (2011) *Country and lending groups. Available at: http://data.worldbank.org/about/country-classifications/country-and-lending-groups#Low_income.*

Zhang Q and Cheng X (1996) *Provision of information to the rural communities in China. Quarterly Bulletin of IAALD 41: 109–116.*

Zhang Y and Yu L (2009) *Information for social and economic participation: A review of related research on the information needs and acquisition of rural Chinese. International Information and& Library Review 41(2), 63–70.*

Zijp W (1994) *Improving the transfer and use of agricultural information: A guide to information technology. Washington, DC: World Bank.*

Despre autori

Dr. Shariful Islam este profesor asociat şi preşedinte al Departamentului de Ştiinţe ale Informării şi Managementul Bibliotecii de la Universitatea Rajshahi, Bangladesh. În anul 2010 a primit titlul de doctor pentru studiul său despre evaluare de impact asupra bibliotecilor rurale din Bangladesh, de la Universitatea din Dhaka. Punctele de interes ale cercetării sale includ serviciile oferite de bibliotecile rurale şi evaluare de impact a furnizării informaţiei în mediul rural. Contact: Department of Information Science and Library Management, University of Rajshahi, Rajshahi – 6205, Blangladesh. Email: sharif6islam@yahoo.com.

Dr. Zabed Ahmed (S.M.) este din 2008 profesor în cadrul Departamentului de Ştiinţe ale Informării şi Managementul Bibliotecilor al Universităţii din Dhaka, Bangladesh. A lucrat ca specialist pentru studii de investiţii în biblioteca digitală pentru Higher Education Quality Enhancement Project (HEQEP) al UCG din Bangladesh. Anterior, a fost cercetător invitat (visiting scholar) la Institute of East Asian Studies, Thammasat University din cadrul Asia Fellows Award. Principalele puncte de interes ale cercetărilor sale privesc evaluarea de impact asupra serviciilor bibliotecilor rurale. Este de asemenea implicat în cercetări despre utilizările umane ale produselor şi serviciilor electronice. Este deosebit de interesat de experimente de utilizabilitate cu astfel de produse şi de adoptarea unei abordări centrate pe utilizator în proiectarea interfeţelor de utilizator pentru identificarea utilizatorului final. Contact: Department of Information Science and Library Management, University of Dhaka, Dhaka – 1000, Blangladesh. Email: smzahmed@yahoo.com.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Cursurile de Vară ale Universităţii Populare "Nicolae Iorga", *Vălenii de Munte, ediţia 2012*

Preot Constantin MĂNESCU
Parohia Urşani, Vâlcea

Puţine localităţi din ţara noastră au avut şansa să devină celebre nu pentru motivul că o mare personalitate s-a născut acolo, ci pentru că, printr-o anumită întâmplare, ele au fost descoperite şi îndrăgite, precum Weimarul lui Goethe, de oameni de geniu ce aveau să-şi identifice existenţa cu aceste aşezări neînsemnate.

Este şi cazul orăşelului Vălenii de Munte, din judeţul Prahova, situat pe valea Teleajenului, între Ploieşti şi Braşov, care l-a atras pe marele nostru istoric Nicolae Iorga prin viaţa sa patriarhală, prin liniştea şi puritatea sufletească a oamenilor săi. Astfel, începând din anul 1908, Vălenii de Munte aveau să devină un centru de spiritualitate românească, de unde „Apostolul Neamului" avea să răspândească prin cuvântul scris şi prin viu grai ideea îndreptăţirii formării unui singur stat naţional românesc. Instituţii create aici de Iorga, precum: tipografia „Neamul Românesc", inaugurată la 21 mai 1908, care se va numi după război, din 1924, „Datina Românească"; Universitatea Populară de Vară, înfiinţată la 2 iulie 1908; Biblioteca Populară (1908), au avut rolul de a pregăti şi a înfăptui la nivel ideologic, în rândul tuturor românilor, Marea Unire de la 1 Decembrie 1918. Alte instituţii înfiinţate la Vălenii după primul război mondial, precum: Şcoala de Misionare Morale şi Naţionale „Regina Maria" (1922), Muzeul de Artă Religioasă, Aşezământul pentru Minoritari „Regele Ferdinand", Aşezământul „Principesa Elena", Şcoala Artelor Uitate, Şcoala de cântăreţi bisericeşti, care urmăreau trezirea conştiinţei naţionale a poporului român, cunoaşterea istoriei lui, preţuirea valorilor culturale şi a meşteşugurilor populare, pregătirea cultural-naţională a femeii, ajutorarea minoritarilor străini să înveţe limba română, au făcut din Vălenii de Munte o „citadelă a culturii româneşti", după cum spunea Barbu Theodorescu, secretarul personal al lui Iorga.

Iată că şi anul acesta, timp de aproape o săptămână (19-24 august), oraşul Vălenii de Munte a devenit un adevărat *centru universitar,* continuându-se iniţiativa marelui savant patriot Nicolae Iorga, din anul 1908. Actuala ediţie, aşa cum menţiona profesorul Constantin Stere, directorul Direcţiei de Cultură şi Patrimoniu Naţional, filiala Prahova, care a avut şi rolul de organizator şi moderator al manifestării, a avut în program aceeaşi tematică referitoare la Basarabia, gândită de Nicolae Iorga la ediţia din 1912, când se împlineau 100 de ani de la sfârtecarea trupului Moldovei de către Rusia ţaristă. În timp ce la Chişinău autorităţile ţariste organizau mari festivităţi, în mai 1912, prin care aniversau anexarea Basarabiei, la noi în ţară, nu autorităţile româneşti, ci singur Nicolae Iorga dă o replică pe măsură comemorării unui secol de la acest dramatic eveniment, prin cursurile Universităţii Populare din Vălenii de Munte. Publicarea de către Iorga a volumului „Basarabia noastră", organizarea, la Bucureşti, a primei expoziţii de artă populară basarabeană, construirea, la Iaşi, a unui Cămin pentru studenţii basarabeni, tematica prelegerilor şi a dezbaterilor de la Universitatea Populară, toate erau axate pe marea dramă a poporului român: răpirea palmei de pământ românesc dintre Prut şi Nistru.

Ca şi atunci, organizatorii ediţiei din 2012, când s-au împlinit 200 de ani de când Basarabia se află tot departe de Ţară, au decis să dea curs propunerii venite de la Chişinău, respectiv tematica principală a cursurilor să fie axată pe acest eveniment: *„Basarabia – trecut, prezent şi viitor".*

Iată numai câteva dintre titlurile prelegerilor şi ale meselor rotunde: „Nicolae Iorga, despre istoria Basarabiei şi a Bucovinei de Nord", „Limba română şi politica de rusificare în Basarabia", „Statul român şi Basarabia între 1859-1918", „Basarabia – 106 ani de stăpânire rusească", „Primul Război Mondial si Unirea Basarabiei şi Bucovinei cu România", „România 1918-1940. Pierderea Basarabiei şi a Nordului Bucovinei", „Basarabia după 50 de ani de ocupaţie sovietică. Renaşterea naţională", „200 de ani de la răpirea Basarabiei", „Deportările românilor basarabeni în Siberia, destinul unei familii", „Mihai Eminescu despre răpirea Bucovinei şi Basarabiei", „Scriitori români din Basarabia reprimaţi de regimul sovietic", „Ocupaţia rusească oglindită în poezia populară din Basarabia", „Pactul Ribbentrop-Molotov şi agresiunea sovietică împotriva României", „Bucovina de Nord şi Basarabia de Sud, provincii româneşti încorporate samavolnic Ucrainei", „Spaţii româneşti în defensivă", „Relaţiile culturale româno-ruse, la începutul secolului XIX", „Cultură naţională şi cultură juridică – aspecte mai puţin dezbătute".

Aceste conferinţe au fost susţinute de reputaţi academicieni, istorici şi oameni de cultură din întreg spaţiul românesc, precum: acad. Valeriu Matei, acad. Răzvan Theodorescu, prof. univ. dr. Ion Bulei, prof. univ. dr. Constantin Hlihor, prof. dr. Gh. Negru, dr. Constantin Ungureanu, dr. Elena Negru, prof. univ. dr. Ion Negrei, avocat Iosif Friedmann-Nicolescu, dr. în ştiinţe juridice, prof. univ. dr. Petre Ţurlea, prof. dr. Vlad Mischevca, prof. univ. dr. Petru Ursache şi alţii. Dr. Gheorghe Negru, Preşedintele Asociaţiei Istoricilor din Republica Moldova, vorbind despre politica de rusificare a limbii române din Basarabia, arăta, pe bază de documente din arhivele de la Moscova şi Sankt-Petersburg, că aceasta a acţionat ca un tăvălug care a urmărit să uniformizeze toate popoarele ce făceau parte din imperiul ţarist, adică să le transforme în adevăraţi ruşi. Politica aceasta s-a intensificat mai ales în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, când a fost anulată predarea limbii române în toate şcolile din Basarabia şi când limba rusă devenea limbă unică.

Învăţătorii români care nu cunoşteau limba rusă erau eliminaţi din învăţământ, fiind înlocuiţi cu învăţători ruşi care nu cunoşteau limba română şi recurgeau la gesturi din mâini, elevii români fiind obligaţi să reţină noţiunile predate prin gestică. Unicul rezultat al acestei politici, care a avut drept scop anularea identităţii naţionale a românilor, a fost analfabetismul general în rândul acestora. În această perioadă, pe penultimul loc de incultură din Basarabia erau românii, pe ultimul loc fiind ţiganii. Dar această politică de rusificare a avut şi o consecinţă pozitivă, pentru că a dus la apariţia, dezvoltarea şi intensificarea mişcării naţionale în Basarabia, care a contribuit la dărâmarea imperiului rus.

Tuturor acestor suferinţe ale fraţilor de peste Prut, le-a dat glas Dunia Pălăngeanu, de la Giurgiu, în poemul „Gând pentru Basarabia", scris „la împlinirea a două veacuri triste de când Basarabia a fost anexată samavolnic Imperiului Ţarist":

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

„Două veacuri astăzi strâng
Suferinţele ce curg
Pe ogorul cel tăcut,
Dorul meu durat în lut.
Dorul meu înstrăinat,
Dor de tine, frate, sat
Şi de tine, tată, glie,
Mamă, lacrimă ce suie.
Ce ştiut îmi pare prunul,
Streaşina, grădina, drumul;
Plânge limba mea română –
Spini înalţi urcând sub lună
Şi-o străpunge ne-ncetat
Anotimp învolburat.
Basarabie pierdută,
În zori cine îţi sărută
Ochii trişti, nătrama rece?
Anii trec şi veacul trece,
Încă-ntunecat e drumul
Doar Poetul, ca şi scrumul
Ce se-mprăştie în zări,
Veghează pe-un pod de flori
Şi mi-l apără de ger –
Basarabie şi cer ...
Suferinţele ce curg
Două veacuri, astăzi, strâng".

Un moment inedit, de o excepţională semnificaţie, a fost prelegerea „Deportările românilor basarabeni din Siberia, destinul unei familii", prezentată de jurnalistul de investigaţii Gheorghe Mârzenco, care a caracterizat aceste strămutări în masă ale românilor din Basarabia drept „crime împotriva umanităţii" şi „acte de genocid". Începute în 1920, după Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie, deportările românilor au atins apogeul după 1940 şi au înregistrat trei etape, după un plan bine stabilit de ruşi. În primul val, la 14 iunie 1941, 20000 de români erau repartizaţi în regiunile Khazahstanului şi Rusiei, unde au murit de frig, de foame, de boli sau chiar împuşcaţi. Urma al doilea val, în 1949, alcătuit din 40000 de români, deportaţi în Siberia cu întreaga familie, pe motivul că au colaborat cu autorităţile româneşti după 1941, operaţiune care s-a numit IUG (în limba rusă = sud). A urmat al treilea val, în martie – aprilie 1951, care s-a numit „operaţiunea Sever" (=Nord), fiind alcătuit din români care erau denunţaţi de consăteni că sunt duşmani ai regimului comunist. Dosarele lor erau alcătuite din două file, dintre care o filă cu caracterizarea primăriilor, care erau sovietice deja, şi altă filă cu denunţurile consătenilor, pe ele fiind scrise cuvintele: „Pentru veşnicie!" Acesta a fost destinul crud al poporului basarabean, care a fost trimis la moarte pentru că a fost român.

Fraţii noştri din Basarabia şi Bucovina de Nord au adus cu ei, la Vălenii de Munte, şi numeroase cărţi, pe care le-au lansat cu acest prilej, care tratează, pe etape, zbuciumata istorie bazată pe documente a acestui petec de pământ românesc.

În Programul *Cursurilor* din acest an, desemnat ca „Anul Cultural Ion Luca Caragiale", datorită faptului că a trecut la cele veşnice la 22 iunie 1912 şi ca fiu al judeţului Prahova, au fost incluse, în ziua de 22 august, mai multe prelegeri care au evocat marea personalitate a literaturii române şi universale, intitulate: „Nicolae Iorga şi Ion Luca Caragiale, în istoria literaturii române", „I. L. Caragiale – 100 de ani de la trecerea din viaţă în istorie", „Caragiale în muzica cultă", „Lumea lui Caragiale".

De asemenea, au fost incluse şi expoziţiile: „Basarabia 1912-1947 – oameni, locuri, frontiere", „Mari Tezaure româneşti – Tezaurul de la Pietroasa", „Lumea lui Caragiale" - expoziţie de caricatură, Marian Avramescu, apoi teatru în aer liber, cu spectacolul „Torna Umbra" susţinut de actorii Teatrului „Equinox" Ploieşti, precum şi o excursie la ansamblurile mănăstireşti Vărbila (1530) şi Apostolache (1650), şi la Parcul Memorial „Constantin Stere" din Bucov, unde a locuit şi a creat marele scriitor şi patriot român basarabean, C. Stere (1865-1936).

Închiderea oficială a Cursurilor de Vară ale Universităţii Populare „Nicolae Iorga" a avut loc vineri, 24 august 2012, când toţi participanţii au cântat imnul „Deşteaptă-te, române!" Am plecat de la Vălenii cu mintea încărcată cu istorie şi cu sufletul plin de durere, pentru că acolo, undeva, există încă un război între moldoveni şi... moldoveni.

Cartea ca propagandă

Călin HENTEA
istoric

De mulţi ani încoace, deopotrivă autorii şi editorii de la noi se plâng că românii postdecembrişti nu mai citesc, ci se uită la televizor şi pe net şi, în consecinţă, cărţile nu se mai vând (în tiraje de zeci de mii, ca pe vremea lui Ceauşescu). Nimic mai adevărat, fapt dovedit de precaritatea discursului public, de apariţia cărţilor de tarabă (sau a tarabelor de cărţi) şi a cărţilor-o-dată-cu-ziarul /revista. Cu alte cuvinte, cartea a devenit, dintr-un obiect aproape sacru, aşezat cu grijă în altarul-bibliotecă din sufragerie, un obiect de banal consum utilitar. Librăria, altădată frecventată regulat ca refugiu dintr-o lume ternă, a devenit parcă un refugiu de nişă faţă de o lume abulic policromă. Se pune astfel întrebarea: Ce rost mai are astăzi cartea? Un răspuns parţial: pentru propagandă politică.

Argumentaţie: în secolul al XIX-lea (era să zic secolul trecut), cărţi precum "Originea speciilor" a lui Charles Darwin sau "Coliba unchiului Tom" a lui Hariett Becher Stowe au provocat furtuni serioase şi mutări radicale de conştiinţă nu numai în America.

Oamenii de atunci aveau timp, citeau cărţile din scoarţă-n scoarţă, le discutau îndelung şi apăsat (cam la fel de aprins cum comentăm astăzi o declaraţie de presă sau un talk-show) şi fie le respingeau cu un dezgust revoltat, fie le adoptau cu o altruist-romantică patimă. Sunt multe alte titluri de carte care au răvăşit de atunci încoace sufletele şi minţile vajnicilor cititori. Eu, de exemplu, îmi aduc aminte de inocenta mea adolescenţă (la mijlocul anilor '70) temeinic tulburată de dezvăluirile din "Caloianul" lui Ion Lăncrănjan sau de istoria *diferită* din "Delirul" lui Marin Preda.

Citesc acum, într-o carte de istorie şi analiză a propagandei (Jowett Garth, O'Donnell Victoria, 2006, *Propaganda and Persuasion*, Thousand Oaks, California, Sage Publications Inc.), că în perioada campaniei prezidenţiale americane din 2004 au apărut enorm de multe cărţi (cu un evident profil partizan, de propagandă) *pro* sau *contra* celor doi candidaţi: John Kerry şi George W. Bush. Aceste volume - toate pertinent argumentate şi pasionant scrise - combăteau virulent în favoarea unuia sau altuia dintre candidaţi, iar americanii le citeau. Cei doi profesori americani despre a căror carte vorbeam concluzionau că cei care îşi dedică o parte semnificativă din timpul lor lecturii unei cărţi se vor ataşa foarte puternic de ideile cuprinse în aceasta. Teribil de greu de dislocat opiniile unui om formate după lectura unei cărţi. Dacă este vorba de mai multe cărţi, convingerile astfel rezultate devin granitice. Spre deosebire de cele conjuncturale şi etern fluide emanate de un talk-show, de un editorial, de un comentariu de presă. Aşa cum ni se întâmplă astăzi zi de zi, după ce ne uităm seara la televizor şi citim presa dimineaţa pe Internet.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Marile puteri şi Democraţia

Dr. Viorel ROMAN
Universitatea din Bremen, Germania

România e în UE / NATO (forme noi ale Sfântului Imperiu Roman / Liga Creştină), dar trebuie făcută totuşi o diferenţiere între ardeleni, care au făcut parte din Sfântul Imperiu Roman până în 1806 şi din Imperiul Habsburgic până în 1918 şi moldo-valahi (populaţia românească, majoritară), care au supravieţuit 500 de ani sub cea mai coruptă administraţie orientală şi 50 de ani sub cea ortodoxo-comunistă. Ambele pe picior de război cu Occidentul.

Teologia ca şi sistemul de drept occidental sunt cvasistrăine românilor. Munţii Carpaţi despart din totdeauna civilizaţia occidentală de cea de ortodoxă, orientală. În Orient, de la începutul istoriei, faraonul, împăratul, secretarul general, preşedintele este „rege şi preot" (Geneza 14, 17-24), de natură divină. În Occident, papa şi împăratul au misiuni diferite, ceea ce a dus treptat la emanciparea nobilimii, apoi a oraşelor, burgheziei, proletariatului şi în final s-a creat o societate civilă democrtică, de neînţeles şi inacceptabila în orient. Acum românii construiesc o societate civilă democratică, dar ea nu are nimic de a face cu modelul original, după cum am putut constata la "lovitura de stat" şi Referendumul din 2012.

În „Jaful vs dreptul de a nu minţii. Libertatea politică nu poate exista fără libertate economică", Lucian Croitoru face la 2 august 2012, 13 p. în HotNews.ro, cea mai competentă analiză a situaţiei socio-politice din România. Bibliografia, metodologia sunt exclusiv occidentale, asta face şi mai clară incompatibilitatea dintre români şi occidentali. Preşedintele la Bucureşti este „rege şi preot", înscăunat din graţia marilor puteri protectoare.

Sub turci, sultanul vindea scaunul domnesc, apoi domnitorii vindeau toate demnitatiile la boieri, care vindeau posturi şi sinecure la prostime. Mitropolitul la fel, îşi cumpără postul şi hirotonisea pe bani (simonie). După 1774, ţarul rus, ajuns protector al Ortodoxiei, se implică direct la înscăunarea domnitorilor la Bucureşti şi Iaşi. La înscăunarea dinastiei germane, Moscova a fost neglijată, cu atât mai mult s-a implicat după 1944 ca şi după 1989, care au avut şi acordul Occidentului în lichidarea lui Ion Antonescu şi a lui Nicolae şi Elenei Ceauşescu.

Într-adevăr, în lumea românească totul aparţinea din moşi strămoşi domnitorului, care dă ce vrea, după bunul său plac, supuşilor. O liberate economică, ca în vest, în Sfântul Imperiu Roman, la UE, n-a existat niciodată la Dunărea de Jos, iar drepturi de proprietate egale cu cele ale „regelui şi preotului" protejate de o justiţie independentă, sunt de neimaginat, nici nu exista în concepţia ortodoxă. O departajare a puterilor, ca în occident, e de neimaginat în orient.

„În România, deficitul de libertate economică a apărut în urma unui jaf „subtil" de mari proporţii, la care toată lumea a asistat după 1989". Poate fi acest biotop parazitar oriental propice unei evoluţii economice prospere şi a unei democraţii? Societate civilă? Intenţia de a corecta ceva sub Constantinescu, care l-a primit în acest sens, fără avizul Moscovei, pe Fericitul Papa Ioan Paul II la Bucureşti, eşuează.

Sub Ion Iliescu se depăşesc normele corupţiei. Este ales Băsescu cu speranţa că va face *Dreptate şi Adevăr*, va combate cel puţin corupţia înaltă şi va reda o oarecare libertate oamenilor şi firmelor. Cine va învinge, Iliescu, Năstase, Ponta sau Băsescu? Orient şi Occident? Românii aleg între modelul greco-pravoslavnic şi UE / NATO. Grecia a inspirat guvernele care au dublat din burtă salariile, pensiile şi ajutoarele sociale. Rusia paternalistă, autoritară, a lui Putin este modelul USL. Occidentul cere departajarea puterilor, o justiţie independentă şi un stat de drept, *conditio sine qua non* a integrării în Europa.

Astăzi românii îşi pun 2012 nădejdea într-un preşedinte providenţial, care să le satisfacă nevoile. Bineînţeles după ce UE/NATO şi Rusia, marile puteri protectoare, se vor înţelege.

*(**Notă:** Opiniile din acest articol aparţin exclusiv autorului)*

Dezvoltare personală prin teatru, joc şi improvizaţie

Vrei: *să nu mai ai probleme atunci când vorbeşti în public; să înveţi să-ţi controlezi emoţiile, stările, dorinţele; să-ţi dezvolţi spiritul de observaţie; să înveţi să te concentrezi; să poţi reacţiona în mod spontan; să fii dezinvolt?*

Cursurile de vorbire scenică, improvizaţie şi actorie te vor ajuta!
Biblioteca NICHITA STĂNESCU te aşteaptă la cursul de actorie susţinut de actriţa ANDRA BARBU

Cursul se adresează persoanelor cu vârsta cuprinsă între 14-23 de ani.

La finalul cursului se va organiza un spectacol de teatru (rezultat practic al cunoştinţelor acumulate pe perioada cursului). La spectacol sunt invitaţi familia şi prietenii.

Frecvenţa cursului: 1 şedinţă (2h)/ săptămână timp de 3 luni.
În fiecare miercuri de la ora 18[30]

Liliana RADU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

20 iulie – Ziua Aviaţiei Române

O viaţă dedicată zborului: generalul (r) Ion Stratulat - Dobran

La 5 februarie 2009, generalul (r) Ion Stratulat-Dobran a împlinit frumoasa vârstă de 90 de ani (născut la Vrăneşti, jud. Muscel, azi jud. Argeş). Cu acel prilej istoricul militar Aurel Pentelescu, împreună cu Marius-Adrian Nicoară şi Dan Antoniu au pregătit un volum biografic ce a văzut lumina tiparului în 2010 (Editura Edigraph, din Buzău). Volumul a fost prezentat la Salonul de Carte „Polemos" al Ministerului Apărării, iar autorul, vizibil emoţionat şi marcat de vârstă, a acordat autografe.

Uneori, întârzierea are şi efecte benefice. Ion Stratulat-Dobran este singurul pilot român de război supravieţuitor din marea pleiadă de zburători ce au adus glorie aripilor româneşti în perioada 1941-1947, iar, printr-o coincidenţă fericită, singurul ce a avut prilejul să se întâlnească, la peste 5 decenii de la încheierea războiului, cu pilotul american Barrie Davis, fost inamic pe front, azi aliat strategic. În acest caz, publicarea acum a unor fragmente din mărturiile pilotului are darul de a omagia totodată şi pe aviatorii ce nu mai sunt azi în viaţă, foştii camarazi din Flotila 48 Vânătoare. Decorat cu Ordinele „Coroana României", cu spade, „Steaua României", cu spade şi „Virtutea Aeronautică", clasa Cavaler, propus pentru Ordinul „Mihai Viteazul", Ion Stratulat-Dobran a cunoscut după război umilinţe şi nedreptăţi. A lucrat ca strungar, la Uzina „Timpuri Noi", apoi tehnician, fiind reangajat ca pilot, la Tarom, Aviaţia Utilitară, după 1966, instituţie din care s-a retras în 1976.

În anul 1998, Editura Modelism i-a publicat *Jurnalul locotenentului Dobran*, lucrare ce a atras atenţia unor cercuri şi grupuri de pasionaţi ai aviaţiei, atât din ţară, cât şi din străinătate.

Retras din viaţa publică, practicând lectura şi grădinăritul, generalul (r) Dobran trăieşte azi satisfacţia de a-şi vedea idealurile tinereţii împlinite. A executat 340 de misiuni de luptă, a repurtat 10 victorii aeriene, a fost doborât de 3 ori şi a scăpat cu viaţă, fără răni. Este, să recunoaştem, o performanţă greu de egalat. *(CRONICAR)*

Amintiri de la Şcoala de aviaţie de la Cotroceni.

Convorbire cu general (r) Ion STRATULAT-DOBRAN

– Ce alte amintiri deosebite vă stăruie în memorie din Şcoala de Ofiţeri Aviaţie de la Cotroceni, din anii 1939-1941?

– Multe. Instructorii italieni, căpitanul aviator Titus Ceauşu, comandantul Escadrilei 1 Elevi, căpitanul inginer Ivănescu Ioan, care era profesorul de mecanică, înălţarea la gradul de sublocotenent aviator la 10 mai 1941.

– Vreţi să le rememorăm puţin?

– S-ar putea să nu mai ţin minte unele detalii, deşi am recitit recent paginile respective din cartea despre Gicu Bădulescu, *Destinul unui zburător*, care descrie aproape totul. Nu scrie despre profesorul universitar Niki Saigiu, de mecanică, care era un tip foarte inteligent. Cu un aparat improvizat din atelierul lui de mecanică ne-a demonstrat "precesia giroscopică" – o forţă care ia naştere la decolare şi care a rupt destule Me 109, şi care explică "furătura spre stânga", dacă pui motorul în plin... Dar cine să-l asculte?! Am aici o tăietură din ziarul "România Liberă", din 3 decembrie 1991, despre comandorul aviator Titus Ceauşu, care a fost închis timp de şapte ani în închisorile comuniste de la Jilava, Peninsula-Valea Neagră, Gherla, în anii 1949-1956. M-a impresionat foarte tare când am citit despre el. Zice răspicat: *"Cei şapte ani de martiraj formează mândria mea de om şi de român"*... El ne preda cursul de *Tir aerian*, în ambii ani de studii. Era foarte sever, dar ne învăţa o mulţime de soluţii practice. Îl preţuiam fiindcă era drept, cinstit. Îl poreclisem "Micadorul". Toţi profesorii aveau o poreclă...

– Ştiţi de ce a fost închis?

– A urmat la Bucureşti Şcoala Superioară de Război, se calificase ca ofiţer de stat-major, a lucrat în timpul războiului şi imediat după război în Statul Major al Aerului; până la 23 august 1944, în subordinea Generalului Jienescu, care era subsecretar de Stat al Aerului, numit de Antonescu, arestat şi întemniţat la Râmnicu Sărat şi la Aiud timp de 18 ani, până în 1964. De aici cred că i s-a tras şi lui Titus Ceauşu, Dumnezeu să-l ierte, că am auzit că a murit de câţiva ani.

– Căpitanul inginer Ivănescu Ioan?

– Preda cursul *Motoare de avion*. Era unul din cei mai buni profesori ai Şcolii. Deşi era foarte omenos, obişnuia să se răstească: "Nu ştii motorul avionului, eşti un om pierdut! El este inima!" Era exigent, dar drept. Ne-a învăţat multe.

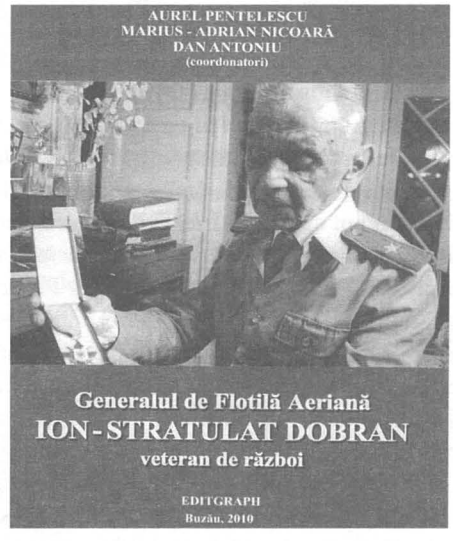

– Italienii?

– Pe Otopeni am avut instructori italieni. Cum s-a făcut asta, nu ştiu. Colegul Eliat Radu a păstrat o filă din *Jurnalul meu*. Instructorul meu a fost Terente Tronconi. Pe el şi pe căpitanul Meile Enric i-am iubit foarte tare. Erau simpatici, *macaronarii*... Căpitanul Meile a fost cel care mi-a dat drumul primul din cei de pe Otopeni în simplă comandă. După trei ture cu el m-a felicitat şi a zis: "Merge la cacia (vânătoare)!" Şi aşa a fost...

– 10 mai 1941?

– S-ar putea scrie o carte despre asta. Au fost adunate toate promoţiile de ofiţeri din ţară, ceva impresionant! Şeful tuturor promoţiilor, sublocotenentul de infanterie Marius Dumitrescu a raportat: *"Maiestate, Domnule General, suntem gata!"* Regele Mihai I fusese înălţat în acea zi la rangul de Mareşal. Peste o lună de zile, la 22 iunie 1941, România a intrat în război alături de Germania…

A consemnat,
Comandor (r) Aurel Pentelescu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Nae IONESCU – Profesorul unei elite intelectuale (II)

Drd. Stelian GOMBOŞ
Guvernul României, Departamentul pentru Culte

(continuare din numărul trecut)

Nae Ionescu – ziaristul

Stilul lui Nae Ionescu era direct şi ţinea de oralitate. Cursurile sale erau mult mai impresionante vorbite, decât scrise. Ştia să electrizeze audienţa (foarte numeroasă de altfel). Ştia însă la fel de bine să facă acest lucru şi în scris, în limbajul vioi şi incisiv al ziaristului. Era recunoscut pentru originalitate şi pentru articolele sale sarcastice ori fulminante. Stilul său se remarca prin lipsa de emfază şi prin simplitate. Încă de la primele articole din *Noua Revistă Română* se observa siguranţa de sine, concentrarea, lipsa de timiditate sau stângăcie *(12)*.

Ca ziarist, activitatea publicistică de bază este legată de ziarul *Cuvântul*. Activitatea sa de ziarist a fost prodigioasă. A fost redactor-şef şi apoi director şi proprietar al *Cuvântului*. Pe lângă publicaţiile deja amintite la care a activat, mai putem aminti că a colaborat la peste 20 de alte publicaţii (între care *Studii filosofice*, *Revista de filosofie, Gândirea, Societatea de mâine, Vestitorii, Vremea, Buna Vestire*) şi că a condus revista *Logos* (1928). Este autor a peste 2000 de articole, în care a tratat cele mai diverse problematici: de la articole politice pamflet sau de analiză, până la cronică dramatică. Nicolae Iorga îl considera pe Nae Ionescu cel mai mare ziarist al nostru şi "apostolul neamului" nu poate fi bănuit de vreo simpatie faţă de directorul *Cuvântului (13)*. Nae Ionescu a fost, neîndoielnic, alaturi de Ion Eliade Rădulescu, Bogdan Petriceicu Haşdeu, Mihai Eminescu şi Nicolae Iorga unul dintre cei mai mari ziarişti români şi un dascăl de gazetărie mereu actual. El aplica în gazetărie o metodă filosofică de explorare şi înţelegere a realului şi a unei metode de expunere care sintetizează. Şcoala pe care Nae Ionescu a creat-o în ziaristica românească nu este mai puţin strălucită decât posteritatea lui filosofică. Publicistica lui Mircea Eliade, Emil Cioran, Mihail Sebastian, Constantin Noica, Petre Pandrea, Gheorghe Racoveanu stă mărturie. Să amintim numai redacţia de la *Criterion*. Este interesant de observat Nae Ionescu în ipostaza managerului de ziar, ipostază pe care trebuia să o împace cu cea de redactor-şef, omul care trasa linia ziarului fiind tot Nae Ionescu.

Chiar dacă stilul său original nu era uşor de receptat în păturile largi ale societăţii, ziarul avea tirajul pe care probabil Nae Ionescu şi-l dorea şi avea, credem, categoria de cititori doriţi de acesta. Nichifor Crainic afirma cu destul dispreţ că tirajul *Cuvântului* este de doar 6000 de exemplare, fapt probabil adevărat. Să nu uităm însă că Nae Ionescu nu era un populist precum Octavian Goga sau Nichifor Crainic. Pe el nu-l interesa cantitatea ci calitatea, deci nu-l tenta să crească numărul cititorilor, ci îl interesa cine anume citea gazeta. Semnificativ pentru temperamentul lui Nae Ionescu este ceea ce spunea concitadinul său, brăileanul Vasile Băncilă. Acesta relata dese cazuri când Nae Ionescu formula în scris pe baza unor idei, reflecta câteva zile, pentru ca apoi să distrugă definitiv ceea ce a scris *(14)*.

Activitatea publicistică, editorială şi managerială la ziarul "Cuvântul"

Având în vedere acest temperament al său, este interesant cum acest om de cultură meditativ şi aflat în veşnică şi permanentă căutare spirituală, reuşea să se împace cu funcţia de manager de ziar (avem în vedere şi faptul că au existat perioade, după cum relatează unii dintre apropiaţii Profesorului, de exemplu vara anului 1928, când Nae Ionescu făcea singur ziarul).

Se pare că această ipostază şi postură de "om de afaceri" i-a atras din partea unor contemporani şi alte critici în afara celor legate de activitatea sa ştiinţifică şi universitară sau de viaţa sa intimă. Legăturile sale cu oamenii de afaceri evrei, cum ar fi Blank şi Malaxa, ca şi bunele relaţii iniţiale cu Regele Carol al II-lea (la a cărui Restauraţie filosoful a contribuit în mod esenţial) au făcut ca Nae Ionescu să fie suspectat de incorectitudini financiare. Se pare că relaţiile lui "oculte" au reuşit să menţină, din punct de vedere financiar, ziarul *Cuvântul*. În general, cei din redacţia *Cuvântului* ca şi cei din redacţia *Ideii Europene* erau prietenii lui Nae Ionescu. Din redacţie faceau parte sau colaborau: Octav Onicescu, Dem. Theodorescu, Titu Devechi, Vladimir Ionescu, Ghibericon, Alexandru Kiriţescu, Perpessicius, Nicolae Davidescu. Secretarul de redacţie era un evreu Albu; reporteri erau Mitache Dumbrăveanu, Albescu; redactori culturali şi economici – Mircea Eliade, Ion Călugăru, Mihail Sebastian, Victor Scărlătescu, Cella Delavrancea.

Omul de legătură al Profesorului cu Prefectura poliţiei era comisarul Stan Ionescu; din rândul tinerilor se remarcă Gheorghe Racoveanu. Toţi aceşti oameni nu constituiau numai o întreprindere de presă, ci un fel de familie spirituală, o comunitate de lucru întemeiată pe admiraţia comună faţă de Nae Ionescu *(15)*. Redacţia era de fapt un grup omogen şi unit. Ziarul *Cuvântul* a fost suspendat după asasinarea primului ministru I. G. Duca (29 decembrie 1933, Sinaia), întrucât autorităţile au considerat că unele dintre articolele lui Nae Ionescu au incitat direct la asasinat. De altfel, Profesorul a fost închis şi deferit justiţiei, fiind însă achitat.

Referinţe bibliografice

12. Dan Ciachir, op.cit., pag. 37
13. Nae Ionescu, *Curs de Istoria Metafizicei*, pag.10
14. Dan Ciachir, op.cit., pag. 88
15. Mircea Vulcănescu, *Nae Ionescu aşa cum l-am cunoscut*, pag. 124

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

CENTENAR NICOLAE STEINHARDT

O viaţă dedicată credinţei: Monahul Nicolae

(1912-1989)

Elena SOLUNCĂ-MOISE
publicist

La 29 iulie 1912, în comuna Pantelimon din preajma Bucureştiului, se năştea Nicu-Aurelian Steinhardt, scriitorul, publicistul criticul literar de o erudiţie copleşitoare, un rafinat spirit de discernământ şi, mai ales, de o credinţă şi bunătate a sufletului care l-au dus spre drumul sfinţeniei. La împlinirea unui veac de la naşterea, comunitatea academică i-a omagiat personalitatea în cadrul Sesiunii de Comunicări Ştiinţifice „Centenar Nicolae Steinhardt (1912-2012)", organizată de Secţia de Filozofie, Teologie, Psihologie şi Pedagogie a Academiei Române împreună cu Fundaţia „N. Steinhardt" şi desfăşurată în Aula Academiei Române. Sesiunea a fost deschisă de acad. Ionel Haiduc, preşedintele Academiei Române care a prezentat personalitatea omului de cultură Nicolae Steinhardt.

În mesajul transmis intitulat „Memorialul durerii transfigurat în jurnalul fericirii", PF Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, subliniază: „Marginalizat, prigonit, arestat, suspus rigorilor detenţiei din închisorile de la Jilava, Gherla, Aiud, Steinhardt L-a descoperit pe Hristos Cel răstignit şi înviat, Care i-a transformat suferinţele în fericire". Botezul în credinţa creştin ortodoxă în celula închisorii de la Jilava i-a marcat întreaga viaţă şi creaţie, întâlnirea cu Hristos a devenit tema predilectă a celui care, călugărindu-se asumându-şi misiunea de „mărturisitor al lui Hristos" a foloaselor spirituale ale acestei „întâlniri". E o convertire teologală, câtă vreme scrie în *„Jurnalul Fericirii"*: „Însuşirea specifică omului e gândirea teologică"; temeiul ei este credinţa în sensul scrierilor pauliene cu trei elemente: „libertatea (opusă robiei), duhul (opus literei) şi bucuria (opusă întristării).

Întreaga viaţă şi operă a lui Nicolae Steinhardt, subliniază PF Daniel, este a unui „credincios trăitor şi creator în universul Bisericii şi mărtu-risitor în societate". Prea Fericirea Sa a concluzionat: „Mărturia profundă de credinţă a monahului Nicolae de la Rohia ne cheamă azi să nu despărţim darul libertăţii de darul credinţei şi să transfigură suferinţa în speranţa mântuirii."

Unde este Dumnezeu? Acolo unde e lăsat să intre

Cele două principale dimensiuni ale personalităţii lui Nicolae Steinhardt - culturală şi religioasă – au fost înfăţişate pe larg de: ÎPS Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureşului şi Sălajului „Eu m-am născut în lume să dărui, să mă dărui oricând şi orişicui..."; PS Justin Sigheteanu, preşedintele Fundaţiei „N. Steinhardt" – Monahul Delarohia – cărturarul mărturisitor";acad. Alexandru Surdu, preşedintele Secţiei de Filozofie, Teologie, Psihologie şi Pedagogie – „Aspecte filosofice ale Operei lui N. Steinhardt"; dr. Nicolae Mecu, Institutul de Istorie şi Teorie Literară „G. Călinescu" – Neojunimismul lui N. Steinhardt; pr. conf. univ. Ştefan Iloaie, Universitatea Babeş Bolyai, Cluj-Napoca – Curajul mărturisirii: credinţa şi fapta în viaţa şi opera monahului Nicolae Delarohia; conf. univ. Florian Roateş, Universitatea de Nord, Baia Mare – „N. Steinhardt şi generaţi '27. Afinităţi elective"; lect. univ. George Ardeleanu, Universitatea Bucureşti – „Critica literară între subversiune şi beatitudine. Modelul N. Steinhardt".

De origine evreiască, Nicolae Steinhardt era fiul inginerului şi arhitectului Oscar Steinhardt, director al unei fabrici de cherestea, participant la primul război mondial, rănit la Mărăşeşti şi decorat cu ordinul „Virtutea Militară". După cursurile primare, Nicolae Steinhardt merge la liceul Spiru Haret, unde este coleg cu viitoare personalităţi ale vieţii noastre intelectuale – Constantin Noica, Mircea Eliade, Arşavir Acterian, Alexandru Paleologu, Dinu Pillat ş.a. Încă în ultimul an de liceu se remarcă prin preocupările literare, frecventând cenaclul lui Eugen Lovinescu, dar debutul editorial va fi abia în 1934 cu volumul „În genul... tinerilor", urmat de „Essai sur la conception catholique du Judaisme" şi „Illusion et réalités juives", semnate cu pseudonimul Antisthius.

În 1934 îşi ia licenţa în Drept şi Litere şi, doi ani mai târziu, îşi susţine teza de doctorat cu tema „Principiile clasice şi noile tendinţe ale dreptului constituţional. Critica operei lui Léon Duguit". Pleacă în Elveţia, Austria, Franţa, şi Anglia şi, reîntors în ţară, în 1939, e redactor la „Revista Fundaţiilor Regale". Urmare a „purificărilor etnice", a fost înlăturat de la revistă unde revine în 1944 şi lucrează până în 1948. Numele lui este frecvent întâlnit revistele „Universul literar", „Libertatea" şi „Viaţa românească. După ce în 1947 este dat afară de la barou, urmează alţi ani de privaţiuni suportate alături cu grupul de intelectuali din jurul lui Constantin. Convocat la securitate, la 31 decembrie 1959, pentru a depune mărturie împotriva lui Constantin Noica, refuză s-o facă drept care, drept care este implicat în „lotul intelectualilor mistico-legionari", judecat în lotul „Noica-Pillat" şi condamnat la 13 ani muncă silnică. La 15 martie 1960, în închisoarea de la Jilava primeşte botezul creştin ortodox de la ieromonahul basarabean Mina Dobzeu, având ca naş Emanuel Vidraşcu şi martori Al. Paleologu, doi preoţi romano-catolici, Monseniorul Vladimir Ghika, doi preoţi uniţi şi unul protestant „spre a da botezului un caracter ecumenic, după cum scrie în „Jurnalul fericirii".

Purtat prin închisorile de la Jilava,la Gherla, Aiud ş.a. a fost eliberat în 1964 ca urmare a graţierii deţinuţilor politici. Reintră în viaţa literară şi colaborează cu traduceri, eseuri, cronici în „Secolul XX", „Vatra", Orizont", „Echinox". În 1976 publică volumul „Între viaţă şi cărţi" iar în 1980 „Incertitudini literare", distins cu Marele Premiu al Criticii Literare. Scrisul său este seducător pentru că, aşa cum se destăinuia: „Scriu, pe cât posibil şi pe cât îmi e îngăduit detaşat şi voios, teorii nu am. Îmi pare că scriu totodată bătrâneşte şi copilăros"; bătrâneşte, adică având înţelepciunea blândă a omului de vastă cultură (cultura fiind „o smerenie semeaţă") şi copilăroasă, cu vârsta sufletului de copil bucuros să descopere şi să împărtăşească din farmecul ideilor risipite în paginile cărţilor.

„Să dăm din ceea ce nu avem"

După moartea tatălui său, în 1967, încercat de gândul călugăriei, începe să-şi caute o mănăstire dar e statornic urmărit de neşansa trecutului politic şi de vigilenţa securităţii. În cele din urmă, datorită lui Constantin Noica a fost primit la mănăstirea „Sf. Ana" din Rohia, aşezată într-un cadru plin de farmec şi cu o bibliotecă pe placul cărturarului. Era în 1978 şi în august 1980 devine monah, asumându-şi misiunea de a pune rânduială în cele peste 23.000 de volume ale mănăstirii. Se integrează firesc în viaţa monahală, participă la slujbe, predică, dă sfaturi de folos celor care le cer şi îşi continuă activitatea literară. Rând pe rând

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

apar volumele „Geo Bogza – un port al efectelor", „Exaltări", „Exuberanţei şi patetismului", „Critică la persoana întâi", „Escale în timp şi spaţiu" şi „Prin alţii spre tine".

Cu anii, boala de care suferea, angină pectorală, s-a agravat şi tocmai când voia să plece la Bucureşti la un specialist, în aerogară la Baia Mare a făcut infarct şi s-a stins din viaţă. Era 30 martie 1989 şi a fost pe ultimul drum a fost însoţit de cei mai buni prieteni cu care a suferit în anii comunismului.

Convertit la ortodoxie, Nicolae Steinhardt mărturiseşte, comentându-l pe Dostoievski: „Mai întâi cred că Hristos este adevărul. Dar şi dacă n-ar fi, l-aş alege pe Hristos pentru că este supraadevărul…Dacă Hristos este o irealitate şi singura realitate este un univers pustiu şi fără rost, absurd şi indiferent, fie acel univers sănătos, eu rămân cu Iisus: mi-e consolare şi justificare că nu am avut parte de viaţă într-un vast non-sens". Scrierile sale dobândesc un plus de profunzime şi se rostuiesc în jurul credinţei, mărturisind ca tatăl copilului lunatic, „Cred Doamne, ajută necredinţei mele", şi a iubirii divine care ne îmbrăţişează numai atunci când o primim cu sinceritate. Luându-şi haina renunţării la lume spre a se dărui lui Hristos, monahul Nicolae, convertind sufeinţa în fericire a exprimat-o dăruire, ca bun început al drumului spre pace: „pacea cu Dumnezeu, cu oamenii şi cu lumea, cu oamenii care-mi vor răul, cu cei care mi-au greşit, ba lucru de-a-ntregul extraordinar – cu cei cărora le-am greşit eu şi, în cele din urmă, până şi cu mine însumi".

Expresia de care îi legăm adesea numele„dăruind vei dobândi", ajunge până la paradox, câtă vreme Hristos cere „să dăm din ce nu avem", „cum şi El Dumnezeu fiind, ne-a dăruit moartea Sa de om muritor". Călugărul, şi nu doar el, „este chemat să dea altora credinţa şi lumina, chiar dacă lui îi lipsesc". E crezul de viaţă pe care l-a împlinit dăruindu-se cu bucurie duhovnicească şi dobândind prin aceasta dăinuirea în sufletele noastre.

Manifestări omagiale

■ În Aula Academiei Române a avut loc sesiunea de comunicări ştiinţifice „Centenar Nicolae Steinhardt", făcând parte din seria manifestărilor organizate cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la naşterea Monahului Nicolae, eseist, critic literar şi gânditor creştin. În deschiderea sesiunii, Preasfinţitul Părinte Episcop Macarie al Europei de Nord, originar de la Spermezeu, a dat citire mesajului Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, intitulat „Memorialul durerii transfigurat în Jurnal al fericirii", adresat organizatorilor şi participanţilor.

Centenarul Nicolae Steinhardt a reunit ierarhi ai Bisericii, academicieni, oameni de cultură, clerici şi monahi care l-au cunoscut, dar şi iubitori ai operei lui Nicolae Steinhardt. Amintim aici doar pe Preasfinţitul Iustin Sigheteanul, Arhiereu-vicar al Episcopiei Maramureşului şi Sătmarului, acad. Ionel Haiduc, acad. Alexandru Surdu, C.S.I dr. Nicolae Mecu, pr. conf. dr. Ştefan Iloaie, conf. dr. Florian Roatiş, lect. dr. George Ardeleanu, Ana Blandiana, Romulus Rusan, Dan Ciachir, Teodor Paleologu, de buna organizare ocupându-se arim. Macarie Mortogna. „Momentul de astăzi era o datorie sufletească pentru noi, pentru cei ce trăim şi îl admirăm după ce a plecat în eternitate sau punctăm sorocul acesta de o sută de ani de la naşterea lui" a menţionat ÎPS Părinte Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureşului şi Sălajului.

La propunerea academicianului *Alexandru Surdu*, Părintele Nicolae Steinhardt a fost numit, post-mortem, *membru de onoare al Academiei Române.*

■ S-au împlinit 100 de ani de la naşterea Monahului Nicolae (Nicole Steinhardt), ocazie cu care Fundaţia „N. Steinhardt" şi Mănăstirea „Sfânta Ana" ,Rohia, având sprijinul Ministerului Culturii, au organizat o serie de evenimente atât la Rohia şi Rohiiţa, cât şi în Baia Mare. Astfel, la Mănăstirea „Sfânta Ana", din Rohia, a avut loc Şcoala de pictură a Grupului „Sfântul Ioan Damaschin", coordonată de către pictorul Sorin Albu, desfăşurându-se şi cursuri masterclass de muzică bizantină, susţinute de către profesorul Gregorios Stathis din Grecia.

La Biblioteca Judeţeană "Petre Dulfu" din Baia Mare, s-a derulat Simpozionul Naţional "Centenar N. Steinhardt". Lucrările au fost deschise de către Preasfinţitul Justin Sigheteanul, Preşedintele Fundaţiei N. Steinhardt, arhimandrit Macarie Motogna, şi Silviu Lupescu – director general al Editurii Polirom. Au susţinut comunicări despre opera şi personalitatea lui N. Steinhardt Teodor Paleologu, Florian Roatiş, Ştefan Iloaie, George Ardeleanu, Pr. Cristian Ştefan, Adrian Mureşan, Valeria Bilţ, Diana Şimonca, Stelian Gomboş, Florin Caragiu, Luigi Bambulea, Crina Bud, Terezia Filip, Gheorghe Glodeanu şi Nicolae Bud.

Scriitorul şi preotul bistriţean Ioan Pintea, vrednic îngrijitor al operei lui N. Steinhardt, a susţinut comunicarea "Elogiul ştiinţei în eseistica literară şi teologie a lui N. Steinhardt", o primă abordare de acest gen.

Cu acest prilej au fost lansate cărţile: Critică la persoana întâi, Incertitudini literare, Monologul polifonic, Prin alţii spre sine, din cadrul Integralei N. Steinhardt, precum şi N. Steinhardt în evocări şi Jurnalul fericirii. (dupa Manuscrisul de la Rohia- o variantă inedită a capodoperei steinhardtiene). La Mănăstirea Rohiiţa a avut loc Masa rotundă – Centenar N. Steinhardt – şi lansarea cărţii "N. Steinhardt cu timp şi fără timp"- de Nicolae Băciuţ şi "Convorbiri: N. Steinhardt"- Emilian Călin Cira, amândoi autori bistriţeni. Cărţile au fost prezentate de George Vulturescu şi Vasile George Dâncu, directorul Editurii Eikon.

■ La Institutul de Romanistică din cadrul Universităţii din Viena a avut loc o evocare a monahului şi scriitorului Nicolae Steinhardt, făcută de consilierul cultural al Arhiepiscopiei Clujului şi membru al Fundaţiei N. Steinhardt, pr. conf. dr. Ştefan Iloaie şi preotul Ioan Pintea, şef serviciu la Centrul Judeţean pentru Cultură Bistriţa-Năsăud.

Invitaţia a avut loc pe fondul solicitării studenţilor şi a cadrelor didactice de la acest institut de a cunoaşte mai bine personalitatea scriitorului Nicolae Steinhardt. Informaţii suplimentare despre evenimentul de la Viena a oferit, pentru Radio Renaşterea, pr. conf. dr. Ştefan Iloaie: „Pe lângă personalitatea scriitorului N. Steinhardt, a fost pusă în valoare şi a fost prezentată publicului o parte din opera Integrală pe care Mănăstirea Rohia o publică împreună cu Editura Polirom.

Evocarea a urmărit prezentarea pe scurt a vieţii marelui scriitor şi monah, apoi opera în caracteristicile ei esenţiale. Mănăstirea „Sfânta Ana" de la Rohia, prin delegatul ei, pr. conf. univ. dr. Ştefan Iloaie, a donat pentru Universitatea din Viena, câte două exemplare din primele zece volume ale Integralei N. Steinhardt, editate de Mănăstirea Rohia şi Editura Polirom.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Nae Ionescu şi Nicolae Steinhardt

Drd. Stelian GOMBOŞ
Guvernul României, Departamentul pentru Culte

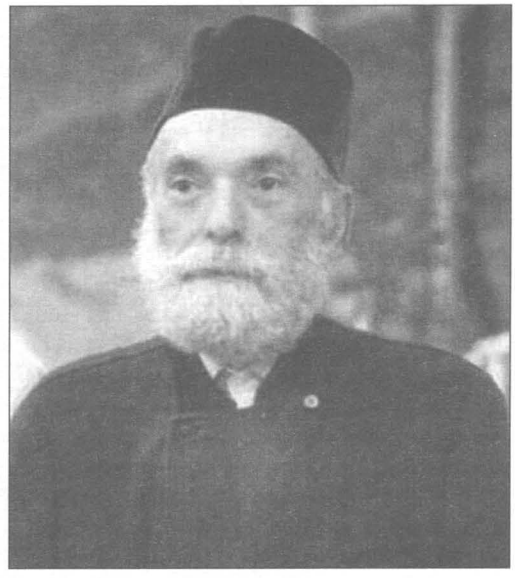

Argumentarea apartenenţei la generaţia interbelică este, pentru Nicolae Steinhardt, în deceniile comuniste, o cale de afirmare a propriei identităţi. Educaţia în spiritul libertăţii, curajul afirmării prin răsturnarea şabloanelor de orice natură, conştiinţa grupului format prin aderenţă intelectuală sunt doar câteva aspecte pe care Nicolae Steinhardt le recunoaşte a fi ale generaţiei şi ale lui deopotrivă. Un argument inedit este prezentarea lui Nae Ionescu drept ascendent spiritual, model de atitudine intelectuală, ştiut fiind faptul că acelaşi profesor a marcat formarea personalităţilor culturale şi spirituale ale lui Mircea Eliade, Constantin Noica sau Emil Cioran.

Filosoful Nae Ionescu (1888-1940), teoreticianul *trăirismului*, manifestă convingerea că Europa trece într-o nouă etapă spirituală, menită a înlocui pustiul moral al unei lumi angrenate pe calea materialismului, a descoperirilor ştiinţifice şi tehnice. El identifică sursele spiritualităţii româneşti în Ortodoxie, factorul diferenţiator între România şi Europa catolică şi protestantă şi cel care stabileşte un curs de dezvoltare diferit acestei zone culturale şi spirituale. Nae Ionescu se bucură de o susţinere extraordinară în rândul tinerei generaţii de intelectuali care se maturizează în anii '20. Se remarcă cercul "Criterion", format din tineri cu idei convergente, nutriţi de sentimentul comun al nevoii de cercetare şi descoperire a unor noi teritorii spirituale încă neexplorate.

Vocaţia de dascăl a lui Nae Ionescu *(foto, stânga)* se manifestă plenar prin impunerea sentimentului libertăţii în auditoriul său. Profesorul de logică, metafizică, teoria cunoaşterii şi filosofia religiilor evită programatic rutina, obişnuinţa, "lenea în gândire" şi nu se repetă niciodată. Cursurile sale sunt mobile, niciodată aceleaşi, îmbogăţite şi redimensionate, un permanent prilej pentru profesor de a duce înţelegerea proprie şi pe cea a cursanţilor săi la un nivel mai complex şi mai vast. Este un posibil motiv pentru care Nae Ionescu nu s-a oprit să scrie cărţi. Cugetarea lui dinamică, fertilă, cumulativă nu se sedimentează într-o formă voit permanentizată, dar se întipăreşte definitiv, ca prezenţă reală şi efectivă, în viaţa spirituală a generaţiei "trăiriste". Cursurile lui Nae Ionescu sunt expresia unui om care trăieşte problemele intelectuale şi spirituale, analizându-le lucid şi vizualizându-le, implicându-se energic şi complet în înţelegerea lor şi în oferirea lor spre înţelegere. Ştefan Iloaie, în lucrarea de licenţă închinată activităţii lui Nae Ionescu, observă că "această manieră, cuprinsă în forme nesistematizate, încălzea inimile şi osândea la libertate în alegerea căii de soluţionare (căci nu era impusă în mod hotărâtor una singură), dar şi la personalizare, fiindcă te descopereai fiinţă necunoscută pentru ceilalţi şi pentru tine. De aici responsabilitatea ca simţ al vieţii şi al conştiinţei, cultura ca îndrumător al reflexiei şi ca dramă posibilă". Simţul acut al presiunii timpului istoric, exercitată asupra timpului individual, porneşte de la acelaşi profesor. Intelectualii deceniilor interbelice învaţă a răspunde provocărilor istoriei şi a participa efectiv la coordonarea destinului istoric al neamului.

Nicolae Steinhardt frecventa aceste cursuri în perioada anilor 1930-1931, fiind student al Facultăţii de Drept din Bucureşti (audia şi cursuri ale Facultăţii de Litere). În opinia lui Steindardt, exprimată mult mai târziu, în anul 1984, profesorul Nae Ionescu i-ar întrece pe Nicolae Iorga, Nicolae Titulescu, Constantin C. Giurescu nu prin talent oratoric, ci "prin darul acesta incomparabil de a transmite, a dovedi absoluta convingere că nimic nu este mai de actualitate, mai util, mai stringent, mai pasionant, mai bogat în consecinţe programatice decât cultura şi chipul ei paroxistic: filosofia. Nimeni, ca el, nu trăia cu atâta intensitate şi foc problemele, dilemele, implicaţiile, capcanele, chemările culturii. El promova senzaţia cordialităţii cu şi dependenţei de cultură. Nu pentru că ştia mai mult, ori pentru că vorbea mai frumos, ci pentru că era mai dramatic".

Nicolae Steinhardt *(foto, dreapta)* reţine coordonata esenţială a înţelegerii culturii la Nae Ionescu – *trăirea* termen asociat ulterior cu *trăirismul*, curent filosofic de inspiraţie totalitară-n.r.) culturii, implicarea etică şi intelectuală în înţelegerea fenomenelor culturale. Înţelegerea actului cultural se realizează prin participare activă, prin implicare "dramatică", deci prin asumarea unui rol în interiorul fenomenului. Prezentarea lui Nae Ionescu este continuată în aceeaşi notă elogios-participativă pe care o adoptă Nicolae Steinhardt ca metodă critică. El însuşi se dezvăluie pe sine dramatizând, promovând "cordialitatea cu şi dependenţa de" imaginea "celuilalt", a profesorului. "Cultura pentru Nae Ionescu era o treabă pe viaţă şi pe moarte, urgentă, capitală, decisivă şi *practică*, de toate

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

zilele! Devenea, pentru cei care îl ascultau pe dascăl, un soi de opţiune definitivă între bine şi rău, între inepţie şi discernământ, o aventură, un risc. Chiar şi ceilalţi, oricât de ştiutori, de competenţi şi meşteri în ale expunerii, erau, în comparaţie cu el, reci şi abstracţi. Chiar şi Nicolae Iorga se dovedea că este mai ales artist şi mare povestitor. Nici umbră de academism şi profesorat scorţos (ori şi bonom) la Nae Ionescu. Ci numai flacără şi patimă, îngrijorare, nemilostenie, tehnică detectoare. Era crud şi usturător cu sine, cu auditoriul, cu doctrinele".

În anii interbelici, ai libertăţii depline, Nae Ionescu pare a descoperi reţeta educaţiei "întru libertate". Nicolae Steinhardt subliniază înţelegerea libertăţii, la Nae Ionescu, drept responsabilitate asumată, capitală, decisivă, "pe viaţă şi pe moarte". Libertatea este "cruzime" autoimpusă în evaluarea sinelui şi a celorlalţi, a doctrinelor şi ideologiilor. În aceeaşi prezentare, Steinhardt îşi recunoaşte neparticiparea la spiritul generaţiei în anii interbelici, poziţionarea sa exterioară faţă de atmosfera intelectuală "entuziastă" şi misionară a tinerilor săi contemporani. "Atunci pe loc în anii '30 nu mi-am dat seama. Abia mai târziu, mult mai târziu, după moartea sa, pe la sfârşitul celui de al şaptelea deceniu al veacului, am putut lua aminte la ce reprezenta un ceas petrecut în raza de acţiune a privirii şi glasului profesorului Nae Ionescu, abia atunci noua terminologie sociologică şi regizorală mi-a venit în ajutor spre a mă lămuri: un curs al lui Nae Ionescu era un *happening*. Ca şi genul acesta de teatru cu totul deosebit al trecutului, cursul profesorului cobora de la catedră în sală, de nu şi în stradă, în viaţă şi în cugetul neşcolăresc al ascultătorilor. *Happeningul* părăseşte scena şi se amestecă în traiul concret al spectatorilor, deveniţi şi ei acum actori. Nu se mai ştie ce e ficţiune şi ce este veridicitate".

Nicolae Steinhardt vede în Nae Ionescu, târziu în existenţa sa, dar revelator, profesorul şi modelul de atitudine faţă de cultură. În modul particular de înţelegere şi expresie al marelui dascăl interbelic el află cheia limbajului său critic. "Entuziasmul" devine la Nicolae Steinhardt "metodă critică", aşa cum observă Alex Ştefănescu: "Critica literară profesată de N. Steinhardt nu este convenţional-elogioasă, ci *entuziastă*. Nu este encomiastică, ci *participativă*. Criticul comunică într-o stare de efervescenţă spirituală cu autorul. Întâlnirea lui cu literatura reprezintă o sărbătoare. Nicolae Steinhardt nu oboseşte niciodată să sărbătorească literatura, aşa cum pomii nu obosesc să înflorească de fiecare dată, primăvara, chiar şi când sunt bătrâni". Este firesc ca ascendenţa spirituală recunoscută în Nae Ionescu să se manifeste, la Nicolae Steinhardt, în special, prin publicistica susţinută din anii '70 şi '80. Profesorul înţelegea publicistica drept forma cea mai activă de implicare individuală în fluxul istoriei, drept calea dinamică de a trăi şi interpreta, prin prisma trăirii, faptul politic, religios şi cultural. Nicolae Steinhardt îşi va consuma energia intelectuală şi religioasă în scrierea unui număr impresionant de cronici, eseuri critice şi hermeneutice. El îşi asumă, de fapt, misiunea "apostolică" de a propovădui libertatea şi valorile care o fundamentează: binele, adevărul, iubirea, frumosul, într-un context politic şi social care anihila programatic tocmai aceste valori. Volumele de eseistică şi hermeneutică publicate cu mari strădanii de Nicolae Steinhardt între anii 1976 şi 1988 – *Între viaţă şi cărţi* (1976), *Incertitudini literare* (1980), *Geo Bogza. Un poet al Efectelor, Exaltării, Grandiosului, Solemnităţii, Exuberanţei şi Patetismului* (1982), *Critică la persoana întîi* (1983), *Escale în timp şi spaţiu* (1987), *Prin alţii spre sine* (1988) – dar şi cele editate de Virgil Bulat, Ioan Pintea, Ion Vartic, începând cu anul 1991 - *Monologul polifonic* (1991), *Primejdia mărturisirii* (1993), *Cartea împărtăşirii* (1995), *Drumul către isihie* (1999), *Ispita lecturii* (2000), *Eu însumi şi alţi cîţiva* (2001), *Pledoarie pentru o literatură" nobilă şi sentimentală" - opinii despre generaţia '80* (2001), *Drumul către isihie – inedite* (2002) dezvăluie un critic lucid, surprinzător, nonconformist şi nesistematic, entuziast, liber şi responsabil. Trăsăturile pe care le observă Nicolae Steinhardt în cursurile lui Nae Ionescu – refuzul sistematizării, permanenta mobilitate şi redimensionare a noţiunilor şi a explicaţiilor, participarea prin trăire la explicitarea actului cultural, transferarea teoretizării în viaţa concretă, "în stradă", provocarea la înţelegere individualizată – pot fi recunoscute drept coordonate ale scrisului hermeneutic practicat de el însuşi.

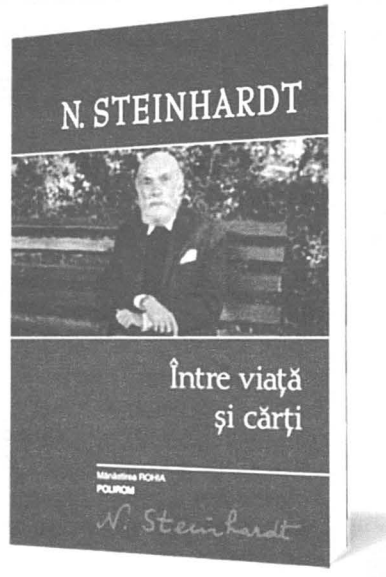

De la Nae Ionescu, Nicolae Steinhardt preia mobilitatea şi libertatea deplină, personală, în alegerea operelor destinate actului hermeneutic. Hermeneutic şi nu (doar) critic, deoarece Steinhardt nu emite judecăţi de valoare, ci îşi ghidează receptarea, înţelegerea şi exprimarea acestei înţelegeri prin trăirea operei, prin "aplicarea" sinelui în operă, prin "aplicarea" lumii operei în lumea "reală", trecută sau prezentă. Lectura devine "întâlnire între două temperamente", act de (auto)cunoaştere "prin alţii". Tot de la Nae Ionescu, Nicolae Steinhardt pare a prelua implicarea "dramatică" în înţelegerea actului meditativ.

Cititorul entuziast devenit critic (chiar şi "diletant") joacă rolul deplin al participării, al trăirii lumii ficţionale. Astfel, eticul ("laic" şi religios) revine în lumea esteticului şi decide valoarea sau nonvaloarea acesteia. Actul interpretativ devine un "happening", revelaţie şi participare deopotrivă, simultane şi interdependente.

Prezentarea lui Nae Ionescu ia, la Nicolae Steinhardt, aspect de *autoportret*, devenind, indirect, argument al integrării sale în generaţia trăiristă. Înţelegerea personalităţii şi convingerilor profesorului interbelic devine mijloc de înţelegere a propriilor sale convingeri şi de identificare cu Generaţia: "Nae Ionescu a priceput, înainte ca existenţialismul să fi devenit o modă şi o doctrină cvasi-oficială, că suntem cu toţii osândiţi la libertate şi la alegere, că în filosofie insul şi duhul se iau la trântă pe răspundere, că disciplina aceasta zisă teoretică îţi stă nu mai puţin aproape decât îngerul păzitor, ori diavolul ispititor, că din pluralităţile ei nu poţi ieşi decât printr-un act de curaj bătând mai curând spre temeritate".

Modul particular de a înţelege filosofia ca parte reală, activă a existenţei, ca suport de aplicare a spiritului în viaţa materială, cotidiană chiar, este rădăcina divergenţelor "de maturitate" dintre monahul de la Rohia şi filosoful de la Păltiniş, student al lui Nae Ionescu şi mentor riguros, la rândul său, semănător de libertate şi limpezime.

Prezentarea -"autoportret" (spiritual) făcută lui Nae Ionescu este continuată de Nicolae Steinhardt: "Nae Ionescu te certa, te înşfăca, te cucerea, îţi punea cultura la îndemână ca pe o prăjitură minunată, ca pe un venin, ca pe un filtru al lui Merlin vrăjitorul, ca pe o spadă cu două tăişuri, ca pe un vârtej. Un lucru este sigur şi de aceea a fost Nae Ionescu un profesor-unicat: nu te lăsa apatic şi indiferent". În acelaşi mod acţionează scrierile şi expresia autorului unui volum precum *Între viaţă şi cărţi,* volum care are ca posibil efect surpriza. Nicolae Steinhardt însuşi îşi propune să cucerească prin flexibilitatea raportării intelectuale la actul cultural. El doreşte să pună cultura la îndemâna cititorului, să anuleze apatia şi indiferenţa.

Eseurile şi hermeneutica eruditului Nicolae Steinhardt nu se

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

opresc la acte de literatură, ci trec liber, entuziast şi nesistematic la pictură (întunecatul Goya fiind un privilegiat), la muzică ("scandalosul" *Jesus Christ Superstar* beneficiind de o interpretare ineditcreştină), la sculptură (Michelangelo producându-i reacţii şi trăiri revelatorii), la film (Demetrios şi Marcellus, personaje din producţia hollywoodiană *The Robe* devenind chei de înţelegere postmodernă a fragmentelor *Bughi mambo rag* din *Jurnalul fericirii*) şi teatru (*O scrisoare pierdută* şi jocul actoricesc blând, temperat, "creştin", la Teatrul Naţional din anii '20 fiind sursă de plâns cathartic şi de interpretare inedită în *Secretul "Scrisorii pierdute"*).

Volumul *Critică la persoana întâi*, publicat în anul 1983, la Editura Dacia din Cluj-Napoca, este ilustrativ pentru mobilitatea şi lipsa de rigoare sistematică a lui Nicolae Steinhardt. Cuprinsul volumului relevă impunerea ca metodă critică a lipsei de sistem. Eseurile de teorie literară *(Structuralismul, Structuralismul şi Boccaccio, Forma)* se îmbină, conform unei raţiuni subtile, interioare, cu reportajul cultural *(Parisul viselor, Metroul din New York)*, cu critica de întâmpinare *(Ileana Mălăncioiu, Vlaicu Bârna, Vasile Igna, Liviu Ioan Stoiciu, Cinci tineri poeţi)*, cu interpretarea entuziastă şi inedită a personalităţii interbelicilor *(Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Constantin Noica, Sergiu Al-George)*, cu critica de film *(Dan Piţa şi filmul "Concursul")* şi evocarea personalităţilor din lumea literară şi ştiinţifică europeană, a muzicii şi a artelor plastice din toate timpurile *(Valery, Elytis, Albert Einstein, Mozart, Johann Strauss, Gustave Flaubert, René Magritte, Sigmund Freud, Heidegger)*. Asocierile de personalităţi puse sub analiză sunt surprinzătoare, Nicolae Steinhardt descoperind conexiuni dintre cele mai neobişnuite, graţie erudiţiei şi memoriei incontestabile. Marcel Proust este asociat cu Henry James, Serghei Esenin cu Ioanichie Olteanu, Mihail Sadoveanu cu Lucian Raicu, Charlie Chaplin cu Buster Keaton.

Culegere de eseuri, generate de "actualitatea" structuralismului pun în valoare orientarea anti-structuralistă a autorului. *Critică la persoana întîi* neagă şabloanele şi modelele ca forme de înţelegere a literaturii. Înţelegerea se produce "aşezat", echilibrat, prin analiza temeinică şi pertinentă a unor opere ce au caracter individual. Nu interesează şablonul structural aflat la temelia operei, ci elementele particularizante care conduc la "misterul" operei. Spre susţinerea orientării anti-structuraliste, Nicolae Steinhardt parcurge, într-un amplu demers analitic, *Craii de Curtea-Veche* (recitită "de cincizeci de ori"). Nu doar opera este cunoscută în profunzime, ci şi ceea ce s-a scris despre ea, criticul descoperind o manieră nouă de abordare a acesteia. Romanul lui Mateiu Caragiale este analizat în integralitate, ca "unitar clopot înlăuntrul şi la adăpostul căruia se oploşesc atât romancierul, cât şi cititorii, împărtăşindu-se din superbia unei aceleiaşi bogate şi darnice fantasme".

O altă problemă abordată de Nicolae Steinhardt este *biografismul* căruia îi neagă valoarea reală în interpretarea literară. Evitând, din modestie, generarea unei polemici, Steinhardt acuză ca nedreaptă şi nefructuoasă abordarea biografiei aceluiaşi Mateiu Caragiale de către Şerban Cioculescu. "Esenţial nu este de unde s-a pornit, ci unde s-a ajuns". Dimensiuni critice inedite abordează Nicolae Steinhardt şi în ceea ce priveşte opera literară plină de semnificaţii filosofice şi religioase a lui Mircea Eliade, poezia "virilă" şi "nedichisită" a Ilenei Mălăncioiu, critica implicată, "sinceră, fierbinte, aprigă, zeloasă, geloasă, înverşunată" a lui Alexandru Paleologu în *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*, dar şi literatura poliţistă în care coexistă inteligenţa şi poezia şi care, în mod regretabil, se pierde estetic-justificativ într-o societate "poliţienească", angrenată în violenţă gratuită.

Nicolae Steinhardt observă posibilitatea surprinzătoare a limbii române de a se modela în procesul traducerii. Într-un eseu închinat lui Heidegger *(Heidegger: Arta ca revelaţie)* Steinhardt remarcă introductiv plasticitatea şi flexibilitatea traducerilor din literatura universală *(Iliada, Odiseea, Divina Comedie, Don Quijote)*. Traducerea din germană a *Originii operei de artă*, realizată de Gabriel Liiceanu şi Thomas Kleininger, se datorează acestei înalte "abstractizări" a limbii române, dar şi "prealabilei îmbinări a povestirii cu filosofia", potrivite cu tradiţia culturală românească.

Steinhardt identifică relaţii profunde, subtile între "nativa sofie românească" (a fi om-în-lume), şi heideggeriana poziţionare a fiinţei *(in-der-Welt-sein)*. *Fiinţarea* nu se poate face decât sub semnul fricii de moarte, manifestată progresiv ca teamă, angoasă, îngrijorare, ultima generând diferenţieri faţă de celelalte vieţuitoare. Opera de artă se naşte din această "îngrijorare", având caracter revelatoriu asupra adevărului fiinţei.

Fiinţa (Dasein) este, conform lui Steinhardt, prin filtrul heideggerian, "de natură harică şi poetică". În încheierea amplului demers eseistic, Nicolae Steinhardt rezumă propria concepţie despre artă: "nimic nu exprimă în chip mai lămurit secretul făuririi artistice decât parabola prefacerii apei în vin. Artistul adevărat aşa se şi cunoaşte: din apă (adică platitudine, banalitate, monotonie) de îndată scoate vin (adică putere, veselie, belşug). El, în conformitate cu textul parabolei şi-n înţelesul cel mai literar al vorbirii, *binecuvântează*. Iar apa s-ar zice că atât aşteaptă - că d-aia adastă acolo în vase de piatră - să se facă vin bun!".

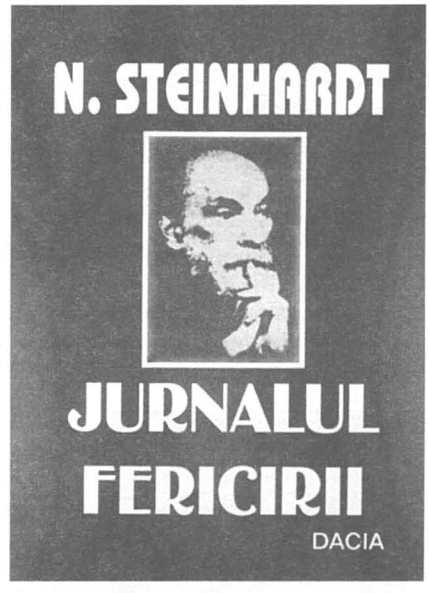

Volumul este ilustrativ pentru că, dând la o parte contactul cu cenzura, este rezultatul deciziei autorului însuşi asupra ordonării textelor, asupra legăturii de conţinut stabilite între texte. Autorul dovedeşte, nu doar prin conţinutul eseurilor sale, ci şi prin dispunerea lor, o înţelegere "ionesciană" a culturii. Nicolae Steinhardt îşi propune să trăiască în cultură, să aducă manifestările culturale cele mai diverse în lume, "în stradă" şi în viaţă. Literatura, muzica, pictura, filmul şi teatrul sunt, aparent nesistematic, preluate spre analiză, sub puternica impresie a receptării şi prin filtrul intelectual al eruditului. Singura coordonată constantă în alegerea şi înţelegerea obiectelor culturale are sorginte moral-creştină şi este numită "dreaptă-socotinţă". Statutul particular al eseistului Nicolae Steinhardt vine din maniera – unică în literatura română – în care îmbină interpretarea hermeneutică erudită cu etica religioasă. Declarându-se descendent al lui Nae Ionescu, el înţelege existenţa culturală ca formă de libertate. Particularitatea expresiei sale critice este rezultatul înţelegerii creştine a lumii şi a culturii. Destinul marcat de conversiune religioasă şi permanentă autentificare prin trudă lucidă se oglindeşte fidel în actul hermeneutic şi în literatura sa.

Nicolae Steinhardt, asemeni contemporanilor săi "criterionişti", Constantin Noica, Emil Cioran, Mircea Eliade, Eugen Ionescu s.a. are rădăcinile spirituale solid ancorate în perioada interbelică. "Trăirea" filosofiei în viaţă concretă şi dramatizarea lucidă a înţelegerii acesteia fac din Nicolae Steinhardt un discipol al lui Nae Ionescu, un perseverant continuator postbelic al libertăţii de gândire specifică epocii interbelice.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

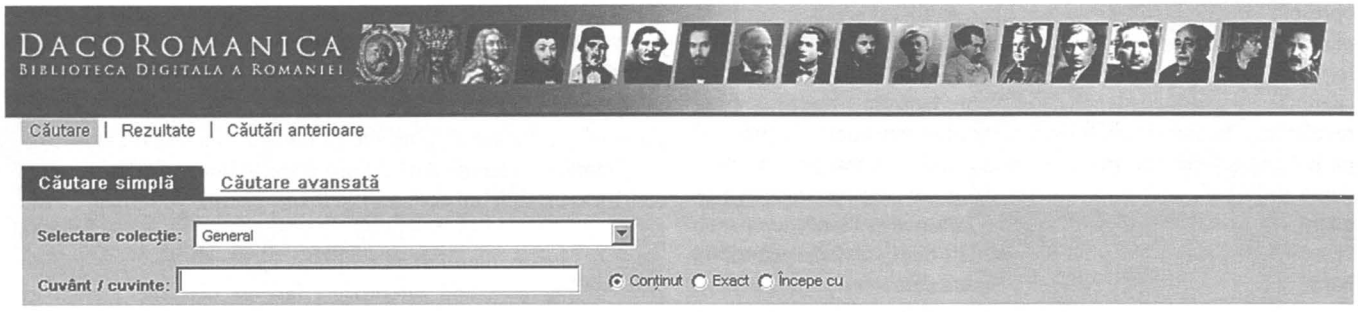

DACOROMANICA, realizare de vârf a Biliotecii Metropolitane București, este cea mai importantă bibliotecă digitală românească accesibilă gratuit în INTERNET. Dezvoltarea ei prin îmbogățirea continuă cu documente digitalizate se face permanent, în fiecare săptămână, pentru a fi un veritabil instrument în serviciul rețelelor de cooperare națională și internațională, precum și pentru a deveni partener în Biblioteca Virtuală Europeană EUROPEANA. DACORAMANICA este singura bibliotecă digitală profesionistă din România, concepută pentru a răspunde provocărilor Mileniului III ce poate fi accesată la adresa www.*dacoromanica.ro*.

Noutăți, iulie 2012

⇨ ***Institutul de istorie universală „Nicolae Iorga": La zece ani dela întemeiere,*** **București, Editura Bucovina I. E. Torouțiu, 1947, 47 p.**

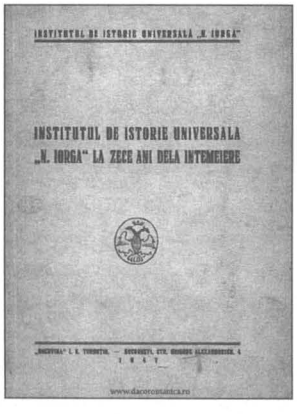

...Privind în urmă, aceşti zece ani, ce cuprind una din epocile cele mai frământate şi tulburi din viaţa omenirii, ne par cu atât mai încărcaţi prin mulţimea greutăţilor şi loviturilor de tot felul la care a fost expusă activitatea acestui aşezământ. Lui Nicolae Iorga nu i-a fost dat să ne îndrumeze decât în ultimii trei ani ai vieţii sale: asupra celui din urmă stăruiau ameninţarea tragediei ce i-a curmat zilele şi umbra sinistră a războiului ce se întindea tot mai aproape de hotarele noastre, până a le stirbi.

Când în primăvara anului 1941 am avut cinstea de a fi aşezat în fruntea Institutului, apăsa asupra noastră amintirea grozavă a sfârşitului lui Nicolae Iorga. Clădirea ce ne adăposteşte, zdruncinată de cutremur, suferise vicisitudinile unor ocupaţii prelungite, firele legăturilor, înăuntru şi în afară, erau desfăcute sau rupte, după intervalul dureros din ultima jumătate de an; seria publicaţiilor, ca şi activitatea de conferinţe şi comunicări, oprite... (Cuvânt de deschidere al Directorului Institutului, prof. Gh. I. Brătianu, la Şedinţa Comemorativă din 1 Aprilie 1947)

⇨ **M. I. Costian,** ***Regele Carol II şi partidele politice,*** **Bucureşti, Tipografia „Lupta" N. Stroilă, 1933, 182 p.**

...Din primele zile ale lunei Iunie 1930, atmosfera politică era foarte încărcată. Neînţelegerea dintre Regina Maria şi Principele Regent Nicolae, care voia să supună judecăţei Prinţului Carol unele diferende de familie, se agravase din cauza unui interview acordat de Regină ziarului „Universul". Prinţul Nicolae considera că, deşi Prinţul Carol pierduse prerogativele dinastice prin Actul de la 4 Ianuarie, totuşi nu a pierdut calitatea de membru al Familiei Regale şi de cap al Dinastiei, după moartea Regelui Ferdinand. Această părere nu convenea lui Vintilă Brătianu, care la congresul partidului liberal căutase să-L atragă numindu-L Prim Regent şi „singurul cu care poate sta de vorbă". Văzând însă că nu-i reuşise manevra, Vintilă Brătianu trecu hotărât de partea Reginei Maria şi articole în „Viitorul" începură să preamărească pe Regină, pe care spera să o poată vedea în compunerea Regenţei, în locul Prinţului Nicolae...

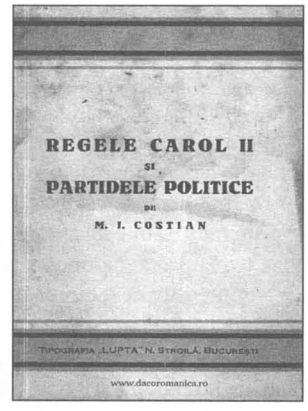

⇨ **Teofil Gh. Sidorovici,** ***Carol II: din culmea unui deceniu de glorioasă domnie,*** **Bucureşti, Atelierele „Luceafărul", [f. a.], 203 p.**

...Ca şi Marii Săi înaintaşi, Suveranul României Şi-a înfrăţit destinul cu cel al Ţării pe care o simbolizează, simţind vibraţiile năzuinţelor obşteşti din care descifrează şi trasează liniile mari ale viitorului.

Nici un alt Rege al pământului n-a trăit mai intens viaţa autentică a Ţării Sale, ca Marele nostru Suveran.

Aici stă una din marile taine ale realizărilor strălucite cu care Şi-a împodobit domnia.

Cine n-a tresărit de o nestăpânită admiraţie, când L-a văzut copil cu păr de aur, îmbrăcat în straele de cioban, în cămaşă înflorată cu arnici, în opinci ţărăneşti şi căciula din străbuni, rezemat în bâta crestată cu migală de mânuţa Lui de copil regesc?...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ORIZONTURI

Lada cu manuscrisele şi cărţile lui Eminescu (I)

Constantin BARBU
filosof, editor

Mai este cu putinţă să recompunem în integralitatea sa regală risipita comoară pe care Eminescu ne-a lăsat-o într-o ladă?

Dacă mai este cu putinţă să recompunem integral moştenirea eminesciană, atunci vom zice ca Noica: „Sărbătoarea eminesciană n-a cuprins toată obstea culturală românească, pentru că sunt foarte puţini cei ce ştiu de ea".

Dar dacă nu vom fi în stare? Atunci ne vom aminti de întrebarea lui Cioran, scrisă undeva în Schimbarea la faţă a României: „Ce a căutat aici acel pe care şi un Budha ar putea fi gelos?"

Să facem o arheologie a dezastrului, recapitulând ce s-a întâmplat după iunie 1883, când lada cu manuscrisele şi cărţile lui Eminescu a rămas la prietenul lui Simtion. De la Ober-Dobling (Viena), Eminescu, îngrijorat, îi scria lui Chibici, în 12 ianuarie 1884: „Iubite Chibici, (...). Ceea ce aş voi să ştiu de la tine este dacă cărţile şi lada mea sunt în siguranţă şi dacă pot spera să le mai revăd."

În 20 octombrie 1884 îi scrie aceluiasi Chibici: „...Nu am unde pune lucrurile mele, încât ar fi bine dacă-ai păstra tu încă câtva timp aşanumita mea ladă, deşi presupun că acest lucru nu e tocmai plăcut (...). Te rog dar să iei tu lada de la Simtion dacă nu mai e cu putinţă să stea acolo, până ce starea mea se va îndrepta, dacă este cu putinţă să sendrepte vreodată."

Lada cu manuscrise şi cărţi va ajunge la Maiorescu, toamna.

La 20 noiembrie 1887, sora sa, Harieta, îi scrie Corneliei Emilian că Eminescu „are lipsă de cărţi de citit, el a scris d-lui Maiorescu să-i trimeată biblioteca lui, dar până în prezent n-a primit nici un răspuns."

În 27 februarie 1888, din nou, Harieta îi scrie Corneliei Emilian ca Eminescu „e cam supărat pe domnul Maiorescu, că i-a scris recomandat, rugându-l foarte călduros pentru biblioteca lui şi nişte manuscrise pe care ar voi să le bântuie. Şi nici un răspuns n-a primit până acum. De-aş putea, i-aş aduce cărţile din Bucureşti, însă cine ştie de mai sunt şi de nu sunt irosite de mult."

Maiorescu n-a dat nici un răspuns şi le-a ţinut în custodia sa aproape 20 de ani.

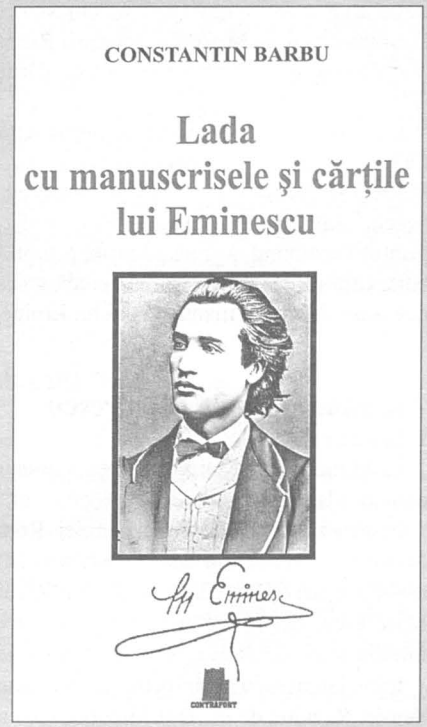

Prima donaţie Maiorescu

În 25 ianuarie 1902, Maiorescu face prima donaţie: manuscrisele.

Iată scrisoarea de donaţie: *„De la Mihail Eminescu posed - dăruite mie de dânsul în diferite ocaziuni - multe manuscrise, parte poezii publicate, parte încercări, fragmente şi variante de poezii nepublicate, parte studii, traduceri şi articole în proză. Toate aceste manuscripte, aşa cum se află: în cărţi cartonate, în caiete cusute şi în foi volante, vi le trimit alăturat şi le dăruiesc la rândul meu Academiei Române, pentru a servi celor ce vor ocupa în viitor de cercetări mai amănunţite asupra vieţii şi activităţii marelui poet."*

Aceasta primă donaţie a lui Maiorescu se întrupează în celebrele 44 de caiete: Mss 2254 (896 p.), 2255 (970 p.), 2256 (116 p.), 2257 (902 p.), 2258 (526 p.), 2259 (734 p.), 2260 (658 p.), 2261 (674 p.), 2262 (434 p.), 2263 (158 p.), 2264 (876 p.), 2265 (610 p.), 2266 (328 p.), 2267 (330 p.), 2268 (114 p.), 2269 (156 p.), 2270 (328 p.), 2271 (240 p.), 2272 (240 p.), 2273 (142 p.), 2274 (202 p.), 2275 A (330 p.), 2275 B(200 p.), 2276 A (686 p.), 2276 B (48 p.), 2277 (288 p.), 2278 (166 p.), 2279 (234 p.), 2280 (70 p.), 2281 (288 p.), 2282 (292 p.), 2283 (310 p.), 2284 (134 p.), 2285 (370 p.), 2286 (186 p.), 2287 (192 p.), 2288 (100 p.), 2289 (178 p.), 2290 (178 p.), 2291 (144 p.), 2292 (118 p.), 2306 (340 p.), 2307 (379 p.), 2308 (322 p.).

La aceste 44 de manuscrise (donate de Maiorescu în 1902) se adaugă încă 6: Mss 1829 (330 p.), 3194 (94 p.), 3215 (108 p.), 4850 (128 p.), 5186 (54 p.), 5453 (124 p.).

Se adaugă încă:
- Ms 357 II 30 Volumele MII
- Gramatica sanscrită (572 p.) BCU Iaşi
- Ms 1183 (Caietul Roşu) (320 p.), BCU Cluj
- Ms 4246 (2 p.) BCU Cluj

Apoi:
- Msse Corespondenţă inedită (ed. C. Zarifopol)
- Ms Prinţesa Elisabeta (încă inedit - pierdut?)
- Msse Arhive străine Msse Arhive româneşti
- Msse pierdute (dar culese şi păstrate la de noi în fotocopii)
- Ms 10285 - „Devotamentul"
- Ms „Criticilor mei" (Freiburg)
- Ms Album (Turnu-Severin).

Restul, până la 76 sunt manuscrise inedite.

Celor 44 de caiete li se adaugă 6 manuscrise extra - Maiorescu:
- Ms. 1829 (achiziţionat 5 iunie 1902)
- Ms. 3194 (achiziţionat 9 noiembrie 1904) - un poem de 4 versuri
- Ms. 3215 (achiziţionat în 9 noiembrie 1904)
- Ms. 4850 (miscelaneu, editat de noi, în facsimil)
- Ms. 5186 (miscelaneu, achiziţionat în 1919, 1950, 1958, editat de noi, în facsimil)
- Ms. 5453 (traducerea piesei *Lais*, achiziţionat în 26 ianuarie 1942).

Acestor 50 de manuscrise ce se afla în Biblioteca Academiei Române li se adaugă:
- Ms. 357 II 30 (I-III), 3 caiete în care Eminescu traduce 192 de paragrafe din Gramatica sanscrită a lui Bopp şi 4 litere din Glosarul comparativ al lui Bopp (caiete editate de noi în facsimil). Cele 3 caiete se afla la B.C.U. „Mihai Eminescu", Iaşi.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

- Ms. 1183, Caietul Roşu, dăruit Mitei Kremnitz (editat şi de noi, în facsimil), aflat la B.C.U. Cluj.

- Ms. 4246, de numai 2 file, (editat de noi, în facsimil), aflat la B:C:U., Cluj. Celor 55 de manuscrise li se adaugă 93 de scrisori adresate de Eminescu, Veronicăi Miele, editate de Christina Zarifopol - Illas.

- Manuscrise din arhive româneşti şi străine. Manuscrise pierdute (dar existente în copii). Manuscrisul Criticilor mei (aflat la Freiburg).

- Versurile din Album (aflat la Biblioteca municipală din Turnu-Severin) Rândurile eminesciene din Manuscrisul 10285 (cu piesa Devotamentul, la Muzeul Literaturii Române)

- Manuscriptul Prinţesa Elisabeta, dăruit de Titu Maiorescu în 3/16 aprilie 1912.

Iată mărturia lui Maiorescu, din însemnări zilnice, ms. 3665, f.63.v.: „marţi, 3 /16 apr. 1912. Le cer voie (lui Ferdinand şi Mariei) să dăruiesc Prinţesei Elisabeta un manuscript al lui Eminescu." Apoi, peste trei zile: 6/19 aprilie 1912. La gară erau şi prinţul Ferdinand, prinţesa Maria, prinţul Carol şi prinţesa Elisabeta, care-mi trimisese astăzi o caldă scrisoare de mulţumire fiindcă i-am dăruit un manuscris al lui Eminescu".

A doua donaţie Maiorescu

În 28 mai 1904, Maiorescu face a doua donaţie: cărţi şi manuscrise din lada poetului.

În Procesul verbal al Academiei Române sta scris: „Dl. T. Maiorescu prezintă în dar 25 volume manuscripte şi 72 de volume şi broşuri tipărite, rămase din biblioteca părintelui d-sale, Ioan Maiorescu, zicând ca ele nu pot avea un loc mai bun şi o mai bună întrebuinţare decât în biblioteca Academiei".

Iuliu Tuducescu va întocmi *Lista manuscriptelor dăruite Academiei Române* de dl. Titu Maiorescu (o reproducem exact, indicând între paranteze cotele actuale):

1. „Colectiune de poezii populare si lirice, între cari: *„Istoria a unue vetiaz anume Doncila"*,- *„Cântecul lui Ştefan Voda cu a lui Constantin Vodă când l-au taiat împăratul cu cinci beizadele a lui. S-au sfârşit la 1809 Mai 24"*,- *„Gromovnic a împaratului Iraclie ce au fost cetitor de stele... "*.- La sfârşitul volumului se afla câteva poezii greceşti - Sec.XIX, in-8°, p. 206. (Ms. rom. 3078)

2. *Psaltichie romînească*. Sec. XIX, in-4°. (Ms. rom. 3249)

3. *„Ritorică"*. Sec. XIX, in-4°, pag. 145. (Ms. rom. 3143)

4. *„Mărturie pentru sfântul Calist, al lui Meletie al Athiniloru din Biséricésca istorie"*. Scris la 1796 de Theofan monahul. Sec. XVIII, in-4. (Ms. rom. 2799).

5. *„Proimion a lui Neofit Peloponisanul ierodiaconul şi marele dasculu alu Bucurestiloru"*. Sec. XIX, in-4°, foi 78 (Ms. rom. 3097).

6. *„Theatronpoliticon"*. Tomul al treilea. Sec. XIX, in-4°, pag.215. (Ms. rom. 3141)

7. *„Elisaveta sau cei surguniti în Saberîia. S-au prescris în oraşul Nicolaev în anul 1830 de Alexandru Rosculescu"*. Sec. XIX, in- 4°. (Ms.rom. 3142)

8. *„Cuvânt pentru viitoare giudecată şi pentru sfârşitul lumii* . 1815." - Sec. XIX, in-4°. (Ms.rom. 3010).

9. *„Tretaj pentru tihnologhiia etimologhii. Theofan, 1810". „Bunele năravuri,* 1812, *Theofan Ioanu. „Învăţătura în scurt pentru crestinatate"*. - Sec. XIX, in-4°. (Ms. rom.3051).

10. *„Psaltichie românească şi grecească"*. Sec. XIX, in-4°. (Ms.rom.3012).

11. *„Istoria lui Gil Blas de Santilana. Carté a septé. Am sfârşit tălmăcire, 1843 Mart. 25, Socola."*. Sec. XIX, in-4°, pag. 338+296. (Ms. rom. 3167).

12. „Provoslanica învăţătură adecă Bogoslovie creştinéscă". - Sec. XIX, in - 4°, foi 146. (Ms. rom. 2792)

13. *„Carté ce să numeşte Zabava fandasiei. S-au scris acum... tomul I în anii... 1802"*. - Sec. XIX, in 4°, foi 118. (Ms. Rom. 2798).

14. *Colecţiune de poezii, cântece româneşti* - Sec XIX, in 4°, foi 177. (ms. rom. 3153)

15. *„Besericésca istorie"*. Tomul I, 1838. „Scrisă de Medelniceriul Gheorghie Vrabie când învăţa în Seminaria Socolei - Sec. XIX, in 4°. "(Ms. rom. 2984)

16. *Istoria evului mediu, se numeşte Istorie de obşte a lumii. Scrisă în Seminariul Socola la 1823, de Ioan Nanu* - Sec. XIX, in - 4°. (Ms. rom. 2791)

17. *„Viata pré cuviosului părintelui nostru Vasilie cel nou,scrisă de Grigorie ucenicul lui... "*. Scrisă cu cheltuiala Arhimandritului Chirii Nemţanul, egumenul m-rii Raşca, la anul 1799. „A sfântului pré cuviosului părintelui nostru Theodor ce au fostú şi Episcopû Edesului capete a faptelor celor bune". - Sec. XVIII, in - folio. (Ms. rom. 2775)

18. *„Tomul al doilé in folio a lui Iliodor ". S-au scris de Grigori Hudici pisaru ot Episcopia Romanului la velet* 1784. Sec. XVIII, in - fol, foi 97. (Ms. rom 2774)

19. *„Cărticica sfătuitoare pentru păziré celor cinci simţuri şi a nălucirel minţii şi a inimii... s-au tălmăcit la 1819"*. Sec. XIX, in - folio, pag. 491. (Ms.3074)

20. *„Pentru pustietate sau sângurătate"*, din cartea ce să numeşte „Oczentie". S-au scris la 1779 de Gheorgache vel Clucer - Sec. XVIII, in - fol., pag 228 (Ms. 2773)

21. *„Geografie a tuturor stăpânilor dupa alfavita"*. Scrisă în anul 1834 de Ioan proin eclisiarh - „Jurnalul mergerii boerilor deputaţi în Tarigrad la anul 1822". Sec.XIX, in fol, pag 227. (Ms.rom 2771)

22. *„Theatron politicon, adică priveliste politiciască"*. S-au scris de Ianachi Rugi(na) la leat 1787. Sec. XVIII, in - fol., pag 152. (Ms. rom. 2770).

23. *„Enhirid adeca mînélnic al dreptslăvitoriuluî hristian. Scris greceşte de Alexandru Sturza, tipărit în Petrupoli, şi hărăzit sfintei sobornicesti şi apostolesti beserici a lui Hs. 1828"*. Sec. XIX, in fol. Pag. 242. (Ms. rom. 2772)

24. *„Hronograful sfintului Dimitrie Rostovschi" - „A lui Hiodoru Istorie ethiopenésca. Carte 6.". Scris de Grigorie Cumpana cântăreţul la anii 1811 în sf. Episcopie Husului. ". Istoriia Aretusn şi a împăratului Iraclie tatăl său" - „Viaţa şi petrecere a celorxx dentru sfinţi cuvioşi părinţii noştri Varlaam şi Iosaf Indiannlor". Au scris-o Grigorie, fiul răposatului Ierimie Cumpăna den sat Procreca, ţinutul Vasluiului, la anii 1814"* - Sec. XIX, in fol. (Ms. rom. 2769).

25. *„Întâmplarile lui Tilimah, fixul lui Odiseu. Carte 5."* - Sec. XVIII in - folio. (Ms. rom. 2760)."

Savantul Alexandru Elian, în *Eminescu şi vechiul scris românesc,* a stabilit concordanţa (relevând identitatea) dintre manuscrisele din lista Maiorescu şi manuscrise din Gaster:

- Ms. Rom. 2773 (nr.20 Maiorescu) - ms. D Gaster
- Ms. Rom. 2774 (nr. 18 Maiorescu) - ms. F Gaster
- Ms. Rom. 2775 (nr.17 Maiorescu) - ms. G Gaster
- Ms. Rom. 2769 (nr.24 Maiorescu) - ms. H Gaster
- Ms. Rom. 2798 (nr.13 Maiorescu) - ms. I Gaster
- Ms. Rom. 3010 (nr. 8 Maiorescu) - ms. J Gaster
- Ms. Rom. 2799 (nr. 4 Maiorescu) - ms. E Gaster"

Gramaticianul M. Gaster, bun prieten cu Eminescu, a folosit în lucrările sale: *Literatura populară română* (Bucureşti, 1883) şi *Chrestomaţie română* (volumul I-II, Leipzig, Bucureşti, 1891) - manuscrise aparţinând poetului.

(continuare în numărul următor)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Călători şi exploratori români (I)

În 1898, preşedintele în exerciţiu al Societăţii Geografice Române, George I. Lahovary, semnala publicului că de aproape un sfert de veac de când funcţionează Societatea (a fost înfiinţată în iunie 1875, iar din 1876 şi până în 1941, când a fost desfiinţată, a editat 61 de volume, bogat ilustrate, cuprinzând istoria explorărilor făcute de români, din Islanda în Africa şi chiar în jurul pământului). Citäm din alocuţiunea predintelui Societatii : „Noi, românii, am început a ne interesa de marile probleme geografice, în scopuri ştiinţifice."

Este suficient în acest sens să amintim de prima călătorie de documentare făcută de un român în Ţara de Foc (inginerul Iulius Popper, explorator recunoscut de Institutul Geografic al Argentinei şi singurul român al cărui nume figurează pe hărţile geografice ale lumii, urmare a prospecţiunilor miniere efectuate în ţinuturile din Tierra de Fuego, în 1886), apoi călătoria lui Emil Racoviţă cu vasul „Belgica" (1897-1899), când s-a realizat şi prima iernare a unei expediţii ştiinţifice internaţionale dincolo de Cercul Polar, în fine călătoriile lui Dimitrie Ghica-Comăneşti în Ţara Somalilor (Somalia de azi), sau ale lui Sever Pleniceanu în Congo.

În această companie selectă se situează şi Basil Assan (1860-1918), inginer şi industriaş bucureştean, fiul lui George Assan, cel care a introdus prima maşină cu aburi în Ţara Românească (1853), construind, între altele, cunoscuta Moară a lui Assan (Fabrica de Pâine) şi prima presă de ulei. Fiul său, Basil, a studiat în Franţa şi Elveţia, călcându-i pe urme, ca inventator. A călătorit în regiunile polare nordice (în 1896), apoi, în 1899, a efectuat prima călătorie în *jurul globului* a unui român.

Începând cu acest număr, redăm fragmente din relatările unor exploratori români, aşa cum au fost ele consemnate în *Buletinul Societăţii Geografice Române*. Totodată, mulţumim Editurii CD Press, din Bucureşti (coordonator ştiinţific: dr. Silviu Neguţ, redactor Alexandru Marinescu) pentru amabilitatea cu care ne-a pus la dispoziţie documentarea necesară.

Călătorii extraordinare:

Despre pescuitul balenei în Oceanul Glacial

Basil ASSAN
explorator

În Oceanul Glacial am întâlnit în două rânduri balene. Ele merg în companie de câte 2-3, nu pot sta mai mult ca 8 minute subt apă fără a ieşi să respire, şi sunt astfel totdeauna urmărite de un stol de păsări.

Se poate lesne distinge de departe, din cauza aburilor ce aruncă la 4-5 metri sus din nările lor, şi care le vedem neexact desemnate în cărţi, ca două fântâni ţâşnitoare. Este o mare eroare a se crede că balena aruncă apă, ceea ce se vede ca un nor, sunt aburii ce se formează când balena împrăştie aerul cald, din respiraţiunea ei, în atmosfera umedă şi rece a mării. Asemenea, este o eroare a se crede că balena cu gura ei enormă, în care încape 3-4 oameni, ar fi putut să înghită pe Iona din Istoria Sfântă, căci balena se hrăneşte cu animale mici. În stomacul unei balene s-a găsit 600 de peştişori şi altădată 12 hectolitri de raci. Laptele de balenă e foarte gustos.

Pescuitul balenei s-a industrializat. Procedeul pericolos prin care «harponeurii» se apropiau în bărci de animal şi luptau, ca să zicem aşa, corp la corp cu monstrul, este aproape abandonat. Vaporul a înlocuit barca şi tunul a înlocuit braţul harponeurului.

Un norvegian, Swend-Foyn, a inaugurat acest nou gen de captură.

În partea dinainte a vaporului este instalat un tun de 600 kg. Încărcătura tunului se compune din praf de puşcă a cărui acţiune violentă este amortizată printr-un strat de câlţi, cauciuc sau de lână. Harponul, lung de 2 m, ce se introduce în tun este legat cu o lungă funie înfăşurată pe o bobină mişcată prin aburi. Harponul e lansat din tun, când balena este la vreo 30 metri depărtare. Vârful harponului are o granadă sau bombă, care face explozie în corpul animalului, prin izbitura produsă la intrare. Astfel lovit şi reţinut, animalul se dezbate în van şi captura e aproape fără pericol.

După moarte, balenele plutesc şi sunt remorcate şi conduse la fabrică, unde li se scoate 30-35.000 kg grăsime (numai în cap au vreo 2.000 kg), care grăsime se topeşte şi se rafinează. Dinţii de balenă sunt foarte preţioşi pentru confecţionarea oaselor de corsete. Şi carnea ei, după ce se putrezeşte, se macină, se usucă şi servă la îngrăşatul pământului. O balenă prinsă costă 4-5.000 lei şi din ea câştigă 10-15.000 lei. Lungimea medie a balenelor este de 28 metri (cât sala Senatului), iar greutatea lor, de aproape 70.000 kg (7 vagoane) […]

Ele se lasă apoi multe săptămâni acolo, pe mal, pentru a putrezi şi apoi carnea rămasă se usucă, se macină şi se fabrică îngrăşământul despre care am vorbit mai sus.

Aerul este impestat de această carne în putrefacţiune şi nu poate exista un miros mai neplăcut, care îţi intră în vestminte şi persistă multă vreme. Acest miros nu se simte de pe deal, la o înălţime de 10-20 metri deasupra mării, căci e mai greu ca aerul curat. Directorul uzinei avea locuinţa pe deal, unde aerul era suportabil. Acolo am fost primit în mod foarte cordial şi am avut toate explicaţiunile tehnice, în ale căror detalii nu putem intra.

Trömsoe. Noaptea polară

În Trömsoe, oraş aproape de Hammerfest, noaptea începe a se face câte puţin în primele zile ale lui Septembre. Ziua, care până atunci era continuă, începe a se micşora şi, pe la jumătatea lui Noiembrie, răsăritul soarelui tinde a se confunda cu apusul lui. Aceasta este ca un ultim surâs de adio, căci la 21 Noiembrie soarele dispare cu totul, ceaţa şi zăpada încep din ce în ce mai mult.

Societatea e foarte veselă la Trömsoe. În aceste lungi nopţi de iarnă, banchete, baluri se succedă. Cu toate acestea, traiul nu e plăcut.

Noapte, dimineaţa, noapte, la 12 ore, noapte, seara; această noapte continuă apasă spiritele. Obscuritatea nu este încă complectă; aşa, la 12 ore (ziua), când cerul nu are nori, se poate citi în timp de o oră sau două fără lampă, dar aceasta nu împiedică necesitatea de a lucra continuu cu lumina artificială, ceea ce devine penibil şi produce – lucru curios – două efecte absolut opuse: **1.** În clasele de jos, duce la somnolenţă, contra căreia este greu de a lupta, mai cu deosebire pentru cei ce abuzează de alcool şi de tutun; aceia moţăie continuu. **2.** În clasele care n-au lucru corporal, efectul e cu totul contrar. În loc de somnolenţă, se manifestă o enervare generală, care duce la cele mai penibile insomnii. Sunt persoane care, după 3-4 ani petrecuţi în aceste locuri, nu mai pot dormi odată întorşi în ţările temperate. Câteodată, aceste triste nopţi sunt întrerupte de un spectacol grandios: Aurora Boreală…

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

AM PRIMIT, VĂ SEMNALĂM

George G. POTRA - Interferenţe istorice: *Nicolae Iorga şi Nicolae Titulescu*

Nicolae MAREŞ
ambasador

Împătimitul titulescian, autorul volumului de referinţă *Nicolae Iorga - Nicolae Titulescu – Interferenţe** şi a altor contribuţii de seamă din istoria contemporană, istoricul George G. Potra *(foto, în medalion)* a adus pe piaţa cărţii româneşti, la sfârşitul anului 2011, o carte de istorie insolită despre raporturile dintre Nicolae Iorga şi Nicolae Titulescu. După ce citisem, la Biblioteca Academiei, în urmă cu doi ani, "din scoarţă în scoarţă", *Neamul Românesc*, păstram în suflet o revelaţie dureroasă a neînţelegerilor dintre cei doi. Constatasem, în faţa paginilor scorojite de timp, o parte dintre disensiunile care au existat între cele "două figuri legendare ale istoriei naţionale" – cum bine îi defineşte George G. Potra "pe părinţii fondatori ai României moderne".

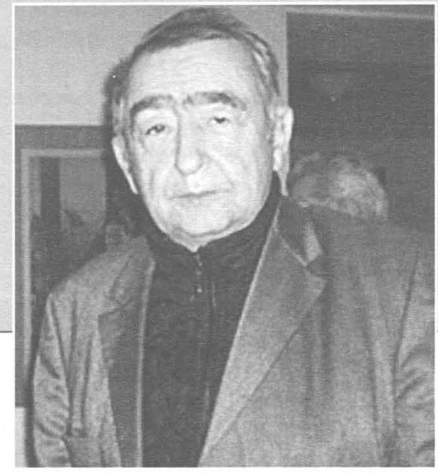

Recunosc că n-am descifrat în toată profunzimea sensul disputelor Iorga-Titulescu, estompate fiind de *prăpastia* creată de-atunci de anii dramatici care au trecut peste poporul român după 1945.

Este îndeobşte cunoscut că, exact în anii 30, când lupta politică devenise impardonabilă între protagoniştii la vârf ai societăţii *democratice,* având la cârma ţării un monarh cu veleităţi diriguitoare, în parte dictatoriale, precum cele dovedite de Carol al II-lea, pentru care deviza *divide et impera* îi venea mănuşă s-a cam pierdut omenia şi la vârful societăţii sau mai ales la vârf. Profesorul lui Carol al II-lea, Nicolae Iorga, cu inegalabila sa intuiţie istorică ştia prea bine care erau urmările apucăturilor monarhului şi unde duceau. A rămas totuşi pe valul politicianismului. Va specula apucăturile carliste şi pentru sine? Nu ştiu, şi nu vreau să fiu eu acela care să disece aspectele respective.

Autorul studiului de referinţă, George G. Potra, făcând însă apel la evenimentele desfăşurate şi prezentând un mare număr de documente, culese din cele mai diferite surse arhivistice şi de presă (aduce cu acribie în prim plan întreaga corespondenţă dintre cei doi protagonişti: Iorga şi Titulescu, punând în valoare inclusiv documente de la Hoover Institut din Palo Alto) se situează într-o postură de strictă verticalitate. Aşadar, Potra relevă nu numai manifestările şi raporturile dintre diplomat şi istoric, ci şi unele fragmente mai subtile din istoria naţională.

Marele merit de istoric şi analist diplomatic dovedit de George G. Potra este că a aşezat primul în talgerele judecăţii istorice un lest pe care numai un arbitru ca el, stăpân şi sigur pe situaţie, îl poate diseca şi în acelaşi timp drept judeca.

Concluzia pe care am desprins-o după lectura studiului însoţitor este că nu i-a tremurat mâna. A făcut această operaţie – nu cu plăcere –, ci parcă din "obligaţia" că cineva trebuia să o întreprindă. A folosit un bisturiu fin şi a lucrat cu teamă de Dumnezeu. Cu frică de creştin în suflet şi dragoste faţă de cei doi mari înaintaşi, cu respect faţă de posteritate. Fiecare afirmaţie pe care o emite George Potra este acoperită cu argumente suficiente, încât nimeni să nu îl judece vreodată strâmb pe el pentru "dezvăluirile" făcute.

Găsim în *interferenţele* analistului, aşezate în lumini paralele, şi în faţa minţii şi a ochilor cititorului contemporan, ceea ce n-a făcut-o şi nici măcar n-a intuit-o nimeni până acum. Simţi că autorul studiului ar fi dorit să meargă pe dubla matrice: pro Iorga şi pro Titulescu. Dar n-a putut-o face, deoarece ca şi lui Seneca, i-a fost mai drag adevărul: *Amicus Plato, sed magis amica veritas.* Se simte cum suferă titulescianul şi iorghistul în acelaşi timp, tocmai din respectul nemărginit faţă de cei doi "slujitori ai neamului românesc". Suferă urmaşul contemporan nouă că Diplomatul şi Dascălul neamului n-au mai avut timp să se împace.

Autorul studiului constată trist, că Iorga a fost un *egolatru* (concluzie întâlnită şi la Argetoianu în amintiri – fără ca memorialistul de la Bresta să aibe argumentele lui Potra). Din carte rezultă că Iorga, conştient de ascuţimea şi universalitatea minţii sale, ar fi dat cu greu înapoi, după ce croise strâmb judecăţile sale. Aşa se face că găsim scoase la suprafaţă multe din alegaţiile strâmbe vehiculate de Iorga în presă sau emise sub cupole pline de rezonanţă ale statului, pentru a surprinde în ultimă instanţă limitele de caracter ale bardului renascentist de la Vălenii de Munte şi ale faptelor neînţelese de contemporani din manifestarea lui Titulescu.

George G. Potra suferă pentru comportamentul "ambilor părinţi", evidenţiind până la urmă – atât cât a putut – dragostea pe care o poartă deopotrivă faţă de cei doi. În tot demersul său, autorul exegezei se situează demn de partea adevărului, ţinând drept talgerele pline de argumente desprinse din lectura documentelor şi expunându-ni-le precum o făcea zeiţa Themis.

*) **George G. Potra,** *Nicolae Iorga – Nicolae Titulescu - Interferenţe,* Fundaţia Europeană Titulescu, Bucureşti 2011, 260 p.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Enciclopedia propagandei româneşti

Stelian ŢURLEA
istoric

Într-un interviu publicat de "Ziarul de duminică" anul trecut, la începutul lunii decembrie, Călin Hentea anunţa, sub titlul "Confruntarea propagandistică dintre ideologii diferite este confruntarea de idei necesară pentru progresul societăţii", apropiata apariţie a unei "Enciclopedii a propagandei româneşti". Cu oarecare întârziere, cartea este în sfârşit pe piaţă şi ne grăbim s-o semnalăm drept un eveniment editorial.

Cine este Călin Hentea? Născut la 2 mai 1958, la Braşov, a absolvit în 1983 Facultatea de Tehnologia Construcţiilor de Maşini din Bucureşti. După 1990, cariera lui s-a derulat în mare parte fie în presa militară (televiziune, ziar, cinematografie), fie în domeniul operaţiilor psihologice - PSYOPS, în secţia de specialitate a Statului Major General. Este doctor *magna cum laude* în Ştiinţe militare, cu o teză despre *propagandă şi operaţii informaţionale* şi a executat mai multe misiuni NATO în Albania, Kosovo şi Afganistan. Începând din 2000, Călin Hentea a publicat mai multe volume (unele premiate) de istorie militară sau dedicate fenomenului propagandistic atât în România la editurile *Nemira*, *Militară* sau *Paralela 45*, cât şi în Statele Unite la *Scarecrow Press*. Are în pregătire "Enciclopedia Internaţională a Propagandei" în cinci volume. Prin urmare, Călin Hentea este, probabil, unul dintre cei mai îndrituiţi publicişti români să se ocupe de acest domeniu.

"Enciclopedia propagandei româneşti"*) a apărut la Editura Adevărul şi a fost lansată la recentul Târg Bookfest. De ce o socotim un eveniment editorial? Este prima enciclopedie de acest fel. Este un volum masiv care se ocupă de tot ce ar putea stârni interes în acest domeniu al propagandei. Are informaţii cu carul, este aproape exhaustiv, nu-i lipseşte o privire istorică, se ocupă de concepte, evenimente, instituţii şi personalităţi şi demonstrează că nimic nu se face, nicăieri în lume, fărăr propagandă, prin urmare este bine să o înţelegem şi să ne-o asumăm. Important este să tragem învăţămintele necesare din studiul ei.

Masivul volum cuprinde concepte, evenimente, instituţii, personalităţi, arte şi media, precum şi o cornologie a propagandei şi cenzurii româneşti în perioada în discuţie. Volumul este surprinzător de bogat în ilustraţii alb-negru şi color. Trece în revistă afişul, arhitectura, arta monumentală, caricatura, cartea poştală, cinematografia, filmul de propagandă şi filmul istoric, internetul, literatura, mass-media, muzica, pictura, radioul militar, televiziunea militară, teatrul, uniforma.

Spicuim din *Cuvântul introductiv*, pentru a sugera despre ce este vorba, un text în care autorul însuşi îşi expune conceptul şi clarifică limitările pe care şi le-a impus: "Deşi majoritatea românilor nu ar fi de acord cu această idee, cred că propaganda nu este neapărat un lucru rău, demonic, nefast sau ticălos. Resentimentele anti-propagandistice ale românilor sunt însă justificate de excesele unei jumătăţi de secol de regimuri dictatoriale, urmată de încă două decenii de acută demagogie democratică. Propaganda regimului antonescian, continuată de propaganda comunistă, ce a depăşit limitele bunului simţ şi a ajuns la cote paroxistice în timpul regimului Ceauşescu, au avut efecte dezastruoase asupra conştiinţei naţionale, a moralei şi mentalităţii majorităţii românilor. De aceea, asocierea propagandei cu minciuna, subversiunea, intenţia malefică şi oneroasă este de înţeles; la fel de comună este asocierea propagandei cu nazismul, fascismul sau comunismul, fără a se ţine seama că, până la apariţia acestor regimuri totalitare, inclusiv pe durata Primului Război Mondial, propaganda era considerată un demers legitim. Mai puţini sunt cei care ştiu că propaganda generaţiei paşoptiste în Occident de la mijlocul secolului trecut, pentru Unirea Principatelor, a fost benefică şi indispensabilă formării statului român, tot aşa cum la fel de necesară a fost şi propaganda instituţională pentru intrarea României în NATO, din a doua jumătate a anilor '90.

Înţelesul pe care l-am dat conceptului de propagandă încearcă să cuprindă sensul său actual, fără a-l demoniza: *Acţiuni de comunicare persuasivă planificate, susţinute de un sponsor, având drept scop final influenţarea şi chiar modificarea atitudinilor şi comportamentelor unei audienţe-ţintă selectate, pentru satisfacerea unor interese politice ale sponsorului, folosind informaţii şi argumente false, parţial adevărate, denaturate şi exclusive alături de cele adevărate şi însoţite de diverse forme de constrângere şi cenzură.* Elementele cele mai controversate din această definiţie ar fi legate de natura politică a obiectivelor urmărite prin tentativa de influenţare, de conţinutul mincinos al mesajelor şi de caracterul exclusiv al argumentaţiei propagandistice. Limitarea obiectivelor propagandei la cele de natură politică credem că este necesară tocmai pentru a putea face o distincţie faţă de educaţie şi publicitate, sau faţă de conceptele de specialitate apărute în sfera comunicării şi influenţării în masă, care s-au desprins la un moment dat din multiseculara propagandă. Minciuna din conţinutul propagandei nu trebuie privită în sensul strict, doar al contrafacerii, ci în sensul său mai larg, ce cuprinde şi omisiunea, exagerarea sau minimalizarea. Să nu uităm că, în anumite condiţii, minciuna de acest tip poartă onorabilele veşminte diplomatice. În fine, caracterul exclusiv al propagandei credem că se referă, în esenţă, la tonul categoric cu care sunt rostite mesaje care exclud orice contrazicere sau nuanţare. Faptul că actul de propagandă trebuie să fie o acţiune conştientă a unei anumite entităţi fizice sau instituţionale, în scopul atingerii anumitor obiective în folosul propriu al sponsorului, credem că repre-

zintă condiţii pe cât de fireşti unui act de comunicare publică, pe atât de puţin blamabile. Chiar şi aceste condiţii limitative asigură doar o încadrare mereu discutabilă (şi controversată), niciodată absolută, a unui act omenesc în sfera propagandei, fie că-i asociem acestui atribut o conotaţie pozitivă sau negativă.(…)

Analizând din perspectiva mai sus definită a propagandei - pe baza datelor, informaţiilor şi aprecierilor cuprinse în lucrări de referinţă deja publicate - acele concepte, evenimente, instituţii sau personaje româneşti intrate în istorie începând de la mijlocul secolului al XIX-lea (am fixat ca reper Revoluţiile de la 1848) şi până în zilele noastre (tot ca reper, am stabilit intrarea României în Uniunea Europeană la 1 ianuarie 2007, cu unele extensii, pentru continuitate, până în 2009), nu am intenţionat în niciun fel o rescriere subiectivă a semnificaţiei şi rostului acestora, nici nu am dorit să operez o demistificare sau, mai grav, o negare distructivă a credinţelor şi trecutului României moderne. Dimpotrivă, am încercat să pun în evidenţă, atât acele aspecte bune şi cunoscute, cât pe cele rele şi mai ocultate din trecut, astfel încât pe cele rele să ni le asumăm şi să le ocolim, iar pe cele bune să le urmăm, atât cât ne este omeneşte posibil.

Această primă enciclopedie a propagandei româneşti s-a desprins ca parte componentă a unui proiect mai amplu, ce doreşte să acopere, tot enciclopedic, propaganda timpurilor moderne în principalele centre de interes ale lumii."

*) **Călin Hentea** - *Enciclopedia propagandei româneşti. 1948-2009. Istorie, persuasiune şi manipulare politică,* Editura Adevărul, 742 pag

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Din nou despre Basarabia

Gelcu MAKSUTOVICI,
istoric

Cea mai recentă carte a poetului publicist Mihai Prepeliță din colecția „ Românii uitați în Imperiul răului" este intitulată sugestiv "Basarabia – 200," apărută la editura Printech, Bucureşti 2012, 290 pagini, a fost lansată în ziua de 10 martie la Salonul de carte AMPLUS, din incinta Muzeului Național de Istorie a României, în fața unui numeros public, în majoritate avizat asupra istoriei acestei regiuni românești. Prin Pacea de la București se încheia ocupația de patru ani (1808 – 1812) a Principatelor de către trupele ruseşti şi Poarta Otomană. Bun cunoscător şi trăitor al Basarabiei, cu numeroase scrieri şi publicații asupra acesteia, Mihai Prepeliță aduce în dezbatere publică noi episoade bine documentate statistic, cum ar fi de exemplu faptul că, "în 1812 ruşii au găsit în Basarabia o populație preponderent românească: 419.240 români (86 %), 30.000 ruteni (6,55 %), 19.130 evrei (4,2 %), 6.000 lipoveni (1,2 %), 1207 găgăuzi (0,25 %), 1200 bulgari (0,25 %)" (p.13)

Momentul şi conjunctura în care ne-a fost răpită Basarabia în anul 1912 este redat exemplar de către istoricul Constantin C. Giurescu: „O altă pierdere însemnată teritorială pe care au suferit-o țările noastre în epoca fanarioților a fost aceea a Moldovei dintre Prut şi Nistru, numită impropriu de către rusi Basarabia. În 1806 începuse un nou război între ruşi şi turci, al cincilea în decurs de o sută de ani soarta armelor era iarăşi defavorabilă armatelor sultanului. Luptele țineră mai mulți ani, până în 1812, când începură tratativele de pace. Ruşii cereau ambele țări românești, când auziră însă că Napoleon le-a declarat război, ei se mulțumiră numai cu Moldova dintre Prut şi Nistru. Nici pe aceasta n-ar fi căpătat-o poate, dacă marele dragoman Panaiotache Moruzi şi cu fratele său Dimitrie, favorabili ruşilor, n-ar fi trădat interesele turceşti. Moruzeştii plătiră, e adevărat, cu viața trădarea lor, dar Moldova dintre Prut şi Nistru rămase pierdută timp de 106 ani, până în 1918. Ruşii o numiră Basarabia, spre a crea o confuzie, spre a face să se creadă că e vorba numai de ținutul dinspre miazăzi, lângă gurile Dunării, care se numea într-adevăr Basarabia, după vechii stăpânitori ai acestor locuri, Basarabii munteni „vezi Constantin C.Giurescu, Istoria românilor. Din cele mai vechi timpuri până la moartea regelui Ferdinand, (pp.223 – 224), Humanitas, Bucureşti 2000.

Din păcate, problematica basarabeană este şi veche, stufoasă în documentele timpului, încă nu suntem în posesia multora, care ne-ar da posibilitatea unei abordări cât mai aproape de înțelegerea suferințelor populației sub diferite stăpâniri, încât credem că lucrarea de față adaugă noi informații culese la fața locului privind modul de receptare a acestei problematici şi de lumea contemporană. În acest sens citäm „Decretul privind promulgarea Legii pentru instituirea zilei naționale de cinstire a memoriei românilor – victime ale masacrelor de la Fântâna Albă şi alte zone, ale deportărilor, ale foametei şi ale altor forme de represiune organizate de regimul totalitar sovietic în Ținutul Herța, nordul Bucovinei şi întreaga Basarabie", datat, 6 mai 2011, semnat de Preşedintele României Traian Băsescu, având acest articol unic publicat şi în carte la pagina 47, la care Mihai Prepeliță ilustrează cele îndurate de românii basarabeni prin poezia Leonidei Lari *„in memoriam"*, din care citäm doar câteva versuri pentru înțelegerea conținutului cărții la care ne referim. „Acasă la noi Basarabia-i tristă / Își face de cap o lichea kaghebistă / Şi frate cu soră se bat la cuțit / Domneşte Anticrist, de vin amețit..." (p.48) Cartea cuprinde şi scrierile altor confrați ai autorului: Ion Macovei, Grigore Vieru, ş.a.,interviuri cu personalități cunoscătoare ale realităților basarabene, întâlniri avute în România şi Rusia pentru a face cunoscute părerile proprii şi ale interlocutorilor despre problema pusă în discuție, în special şi pentru a suscita interesul istoricilor actuali.

Foarte interesant şi înduioşător este *Jurnal* „moscovit"... sau *33 de zile din viața mea „fără sens"* din care înțelegem cu ce sacrificii morale şi materiale (în special) a scris şi militat pentru drepturile oropsiților noştri frați bucovineni şi basarabeni de care noi cei de aici, cei răsfățați de soartă în comparație cu ei, i-am neglijat şi uneori i-am uitat cu desăvârşire. Este în paginile cărții textul integral al comunicării ştiințifice „Lev Tolstoi – 100 de ani de la moarte", ținută la Moscova la sfârşitul anului 2010, sau Leonida Lari, Ion Macovei – *in memoriam*, precum şi „Atrocități sovietice în Basarabia şi Bucovina de Nord", Din internet... din care reiese cum a început holocaustul împotriva românilor cu sprijinul unor evrei antiromâni, şi multe alte teme de interes național.

Volumul găzduieşte şi unele articole aparținând altor autori precum „Situația din Europa centrală şi de est în secolul XXI" semnat de ing. D.Ciocoreanu, cu referiri la Pactul Ribbentrop – Molotov, Insula Şerpilor, Basarabia, Bucovina şi Federația Rusă, „O realitate geografică şi culturală: spațiul românesc dintre Prut şi Nistru" de Cristian Sabău. Impresionante sunt datele cuprinse în „Mărturii triste din comuna Parcova (Basarabia)", urmate de unele telegrame ale autorului către diverse oficialități politice din România, dar şi de creații ale unor poeți prieteni ai autorului.

În sfârşit, este abordat şi *Dosarul Nobel,* Mihai Prepeliță fiind şi candidat la Premiul Nobel în domeniul literaturii *(O viață jertfită pe altarul neamului şi al creației)*. Ca motivație a candidaturii sale la acest prestigios premiu, sunt şi referințele mai multor personalități politice şi cultural-ştiințifice privitoare la meritele cultural-cetățeneşti a acestuia. Cărțile sale selectate în număr de 55, deasemenea 11 traduceri din limba rusă în limba română, 2 din română în rusă, 16 piese de teatru care au fost montate pe scenă, a publicat circa 1000 articole pe diverse teme: poezii, nuvele, fragmente de roman, eseuri, recenzii, interviuri, traduceri. A participat la cca.200 emisiuni la radio şi TV, a colaborat la cca. 50 volume colective, antologii, etc. Este tradus în limbile rusă, engleză, franceză, germană, slovacă, maghiară, ucraineană, armeană, albaneză etc. Am expus în această succintă prezentare numai „un Mihai Prepeliță" scriitor, urmând ca pe viitor să-l cunoaştem şi ca strălucit pictor, critic de artă, poet, gazetar, traducător, actor şi scenograf. Iată un adevărat român basarabean, un miracol pe care suntem obligați să-l cunoaştem, să-l prețuim şi să-l sprijinim.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

La Centrul Cultural şi de Informare din cadrul Ambasadei Ucrainei din România, a avut loc lansarea cărţii "Domnița Ruxandra şi Timuş", de Olga Andrici.

Cartea a fost prezentată de **dr. Marian Nencescu,** de la revista "Biblioteca Bucureştilor" şi de **Firiță Carp** directorul Editurii Detectiv. La eveniment au participat **academicianul Răzvan Theodorescu, profesorul istoric Adrian Cioroianu, profesorul Marian Stroia, actrița Doina Ghițescu,** reprezentanți ai comunității ucrainene din România şi jurnalişti.

Invitații au caracterizat pozitiv apariția cărții în spațiul cultural românesc. Autoarea cărții, d-na **Olga Andrici** şi-a exprimat mulțumirea față de toți cei care au contribuit la realizarea acestui roman şi le-a facut cadou celor prezenți câte o carte cu autograf.

AUTORII ACESTUI NUMĂR
AUTHORS IN THIS ISSUE

Zabed AHMED, *University of Dakha, India*
Constantin BARBU, *filosof, editor*
Valeria BĂLESCU, *historian*
Ana DOBRE, *literary critic*
Stelian GOMBOŞ, *Romanian Gouvernement*
Călin HENTEA, *historian*
Sharif ISLAM, *University of Rajshahi, India*
Constantin MĂNESCU, *priest*
Radu OLTEAN, *historian*
Adrian MAJURU, *historian*
Henry MAVRODIN, *painter*
Ştefan MITROI, *writter*
Cristina ONOFRE, *writter*
Aurel PENTELESCU, ® *commander*
Viorel ROMAN, *University of Bremen, Germany*
Elena SOLUNCĂ-MOISE, *journalist*
Virgiliu Z. TEODORESCU, *historian*
Stelian ŢURLEA, *historian*
George-Liviu TELEOACĂ, *researcher*

NOTĂ CĂTRE AUTORI

Textele primite în vederea publicării, în variantă tipărită şi electronică, se redactează în Word, font Times New Roman, corp de literă 12, cu spațiu de un rând şi jumătate, având maximum 8 pagini.

Articolele trebuie să fie însoțite de bibliografie, precum şi de un rezumat şi cuvinte-cheie în limba engleză.

Textele trebuie să respecte normele ortografice academice, conform *Dicționarului Ortografic, Ortoepic şi Morfologic al Limbii Române*, ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2005.

Redacția îşi rezervă dreptul de a interveni asupra inadvertențelor de formă într-un mod care să nu afecteze fondul textului.

SURSELE UTILIZATE ÎN ACEST NUMĂR

Pentru ilustrarea acestui număr au fost folosite următoarele surse, cum urmează: *www.zf.ro; http://silisteanuflorian.blogspot.ro; http://www.agentiadecarte.ro; http://www.ziarulprahova.ro; http://www.asianews.it; http://www.libhumanitas.ro; http://cuvantortodox.ro; http://www.roportal.ro; http://toateartele.com; http://www.realitatea.net; http://www.zf.ro; http://www.economistul.ro; http://picasaweb.google.com; http://avionul-de-hirtie.blogspot.ro;http://en.wikipedia.org; http://ro.wikipedia.org; http://www.revistaclipa.com.*
După caz, sursele utilizate de autori au fost semnalate direct în textele publicate.

Mulțumim pe această cale colaboratorilor şi prietenilor revistei care ne-au pus la dispoziție, cu titlu gratuit, documente iconografice în vederea ilustrării unor articole de specialitate.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

CATALOG

Cărţi noi, primite la redacţie

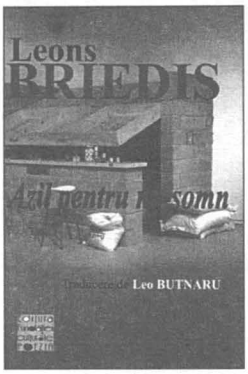

Leons BRIEDIS, *Azil pentru ne-somn.* Traducere de Leon Butnaru, Latvian Literature Center, Iaşi, Editura Fundaţiei Culturale Poezia, 2011, 86 p.

Risc să presupun că atare stări sunt ca un registru interludiu între Trakl şi Celan, dar fără a susţine obligatoriu că Leons Briedis „vine" din aceşti poeţi, că ar fi sub influenţa lor. Poemele lui Briedis sunt expresia (şi expresivitatea pregnantă) a multiplelor stări care îşi cer ieşire în lume, prin poezie. Sunt stări metafizice la care ajungi sau care... te ajung. **(Leon Butnaru)**

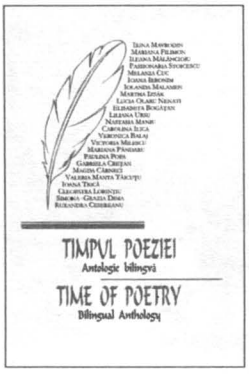

TIMPUL POEZIEI / Time of Poetry. Poete contemporane. Antologie bilingvă. Prefaţă de Radu Voinescu, Bucureşti, Casa Editorială Odeon, 2009, 204 p. cu ilustr. şi desene de Lavinia Dima.

La nivel de principiu, literatura scrisă de femei va continua să stârnească un interes aparte. Din partea bărbaţilor pentru că sunt motivaţi de o străveche speranţă, aceea de a descifra ceva din eternul feminin, iar din partea femeilor dintr-un soi de solidaritate făcând parte din însăşi esenţa misterului feminin... Există, până la urmă, un orizont de aşteptare referitor la literatura feminină, chiar dacă uneori putem face abstracţie de el, alteori nu. **(Radu Voinescu)**

Mihai GHIUR, *La cumpăna anilor / Az évek sodrában. Versuri.* Traducere în limba maghiară de Horváth Deszö. Bucureşti, Editura Agerpress, 2010, 104 p.

Traducerea literară a poeziilor este frumoasa artă a imposibilului, despre al cărei paradox s-au scris atâtea volume, suficiente pentru o bibliotecă. Cu toate acestea, şi în cunoştinţă de cauză, recomand volumul bilingv de poezie al profesorului medic Mihai Ghiaur. Citind versurile sale, pot să afirm că ele echivalează cu un savuros ospăţ spiritual gratuit. **(Hajdu Györö)**

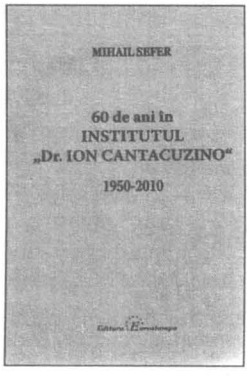

Mihail SEFER, *60 de ani în Institutul „Dr. Ion Cantacuzino" (1950-2010),* Timişoara, Editura Euro-Stampa, 2010, 90 p. cu foto

Doctorul Mihail Sefer a lucrat în domeniul leptospirozelor, fiind de multe ori citat pe plan mondial pentru prepararea şi utilizarea mediilor semisolide. Este primul din ţara noastră care a izolat tulpini de bacterii sulfat-reducătoare din apă, nămol şi ţiţei şi le-a acordat atenţia corectă, de agenţi etiologici esenţiali ai coroziunii instalaţiilor de foraj petrolier şi ai celor de răcire în industria chimică, în condiţiile specifice de la noi. **(Acad. Nicolae Cajal)**

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Dan BÂRLĂDEANU, *Condamnați la neuitare. Sentință definitivă [interviuri].* Cu un cuvânt înainte de Ovidiu Ioanițoaia, București, Editura Agerpress, 2009, 244 p. cu foto

La 83 de ani, Dan Bârlădeanu [...] trebuie inclus pe lista din ce în ce mai scurtă a înțelepților presei române. A lucrat vreo 4 decenii la „Flacăra", unde s-a ocupat, printre picături, și cu scrisul. Ca atare, știe bine cu ce se mănâncă meseria asta pe care a practicat-o cu linotipul și cu ludlowul, căci blogul și computerul încă nu se inventaseră. A rămas îndrăgostit de gazetărie, profesie pe care a iubit-o cu frenezie și fidelitate și căreia i s-a dedicat ca puțini alții. **(Ovidiu Ioanițoaia)**

Ștefan GRIGORESCU, *Căpitanii lui Mihai Viteazul,* cu o prefață de cd(r) dr. Jipa Rotaru, București, Editura Univers Științific, 2011, 184 p. cu foto

Cronicarii și istoricii i-au așezat pe căpitanii sai de credință, alături de marele voievod. Celebrul monument ce i-a fost înălțat la București și care a fost dezvelit de ziua sa onomastică, la 8 noiembrie 1874, în prezența principelui Carol, păstrează inscripționate pe latura estică a soclului numele celor socotiți mari căpitani ai lui Mihai Viteazul... De la epoca aceea romantică știm că numele unora poate nu și-ar merita locul acolo. Pe de altă parte, mulți au binemeritat de la posteritate. Numele lor a intrat în legendele poporului sau a fost dat unor instituții, străzi și chiar așezări. Poporul nu i-a uitat nici azi pe frații Buzești, pe Baba Novac, Radu Calomfirescu ori pe banul Mihalcea...

Zoe BRATU, *Relațiile româno-germane din perioada celui de-al doilea Război Mondial. Abordare prin prisma paradigmei constructiviste.* București, Editura Paideia, 2012, 392 p.

D-na Zoe Bratu, o pasionată a științelor politice, a găsit de cuviință, într-un capitol pur teoretic, să pună cititorul la curent cu noile modalități de abordare constructivistă a ansamblului relațiilor internaționale. Demersul devine cu atât mai valoros cu cât cei mai reprezentativi susținători ai acestor noi concepte au reușit o aplicabilitate strălucită a noilor paradigme, ajungând la o interpretare originală asupra unor aspecte și fenomene, nu de puține ori contestate ori controversate. **(cdr (r) dr. Jipa Rotaru)**

MEMORIUL administrației germane de etapă din Dobrogea. Întocmit la mijlocul lui aprilie 1917. Editori: **Valentin Ciorbea, Constantin Cheramidoglu, Walter Rastätter,** Biblioteca Națională a României, Asociația Arhiviștilor și Prietenilor Arhivelor „Ovidius" din Constanța, Asociația Forumul Democrat al Germanilor din Constanța, Constanța, Editura Ex Ponto, 2012, 122 p. cu 1 h. + ilustr.

Administrația germană a Etapei în Dobrogea a fost numită prin cel mai Înalt Ordin, din 24 octombrie 1916. Denumirea de „Administrație de Etapă" nu corespunde adevăratului sens al cuvântului, esenței problemei. Sarcinile referitoare la aprovizionare nu-i sunt la ordinea zilei. Ea se ocupă doar cu administrarea și exploatarea teritoriului din subordine. Foarte diferită de „Administrația de Etapă" bulgară și despărțită, din considerente politice, de Administrația Militară, denumirea redă poziția Administrației față de sarcinile și problemele pazei de coastă. **(Din Raportul Autorității Administrației de Etapă. Capitolul: Teritoriul de administrat)**

Rubrică realizată cu sprijinul colaboratorilor

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

OBICEIURI ZILNICE, SĂRBĂTORI PERENE

O ipoteză incitantă: *Jiul, izvorul tradiţiei primordiale*

George - Liviu TELEOACĂ
cercetător

Moto:

Căci a voastre vieţi cu toate sunt ca undele ce curg,
Veşnic este numai râul: râul este Demiurg.

Mihai EMINESCU – ***Scrisoarea IV***

În anul 1983, a apărut la Paris, teza de doctorat a lui Jean Tourniac, intitulată *„Melkitsedeq ou la tradition primordiale"*. Dorindu-se o contribuţie la soluţionarea contradicţiilor şi neînţelegerilor actuale, lucrarea pune în evidenţă importanţa „unei tradiţii unice, nepieritoare, cea pe care René Guénon o va numi **tradiţia primordială**"[1]. În anul 2009, cartea a fost tradusă în limba română. Cu toate acestea, mai sunt destui care contestă preocupările pentru trecutul chemat să limpezească înţelesurile viitorului.

Chiar, Edgar Papu, profesorul universitar care a denumit *protocronism* un fenomen descoperit dinainte de alţii, a precizat că „protocronia implică o dublă sincronie, cu un ochi spre alfa şi cu altul spre omega (trecut/viitor), cu o întoarcere spre origini pentru ca potenţarea spre viitor să fie cât mai deplină." Aşadar, bunul înţeles al conceptelor statornicește că „paradigma transmodernă, din care creşte noul antropocentrism al mileniului trei, implică o recuperare a sacrului, a originilor etc. Şi o nouă logică, a ceea ce Basarab Nicolescu, numeşte domeniul drept *terţiul ascuns*"[2].

În ceea ce ne priveşte, ne aflăm faţă-n faţă cu prefacerile rapide din gândirea contemporană, aşa încât avem datoria să punem capăt lipsei de curaj şi lenevirii care au proliferat la umbra comodă a *minoratului cultural* inoculat de sincronismul opresiv, promovat în alte epoci de puterea vizirilor sau a staliniştilor. Spre deosebire de comportamentul acelor perioade, când ne consolam cu principiul laşităţii: „Capul obedient poate-i cruţat de sabie", astăzi ni se impune asumarea responsabilităţii pentru a participa activ la toate transformările care au loc în lume. Fără a ne asuma partitura ce ne revine în *marea simfonie a naţiunilor*, cădem sub incidenţa pedepselor anunţate de profetul Ieremia pentru Moab (Ier. 48,11-20) sau pentru Amon, cu preoţii şi conducătorii duşi în robie pentru că s-a încrezut în visteriile sale zicând: „Cine va veni împotriva mea?" (Ier. 49, 1-5).

Lucrările unor autori ca Anthony D. Smith pun în evidenţă faptul că mai presus de factorii economici şi de cei politici se află factorii spirituali, care modelează în chip decisiv spaţiile de viaţă colectivă, ceea ce ridică geopolitica la rangul de geopolitică noologică, înţelegând prin *noopolitică* ştiinţa modelării spirituale a spaţiului de viaţă individuală şi colectivă, la scara popoarelor şi a marilor civilizaţii istorice, deopotrivă.

Alături de Hamilton, de Carrey sau de germanul List, Mircea Eliade a formulat între primii această idee sesizând că lumea nouă, îndatorată enorm poporului american, Americii, s-a născut înlăuntrul unui atare proces de remodelare spirituală a unui spaţiu de viaţă de cuprindere continentală şi mai apoi transcontinentală [3].

Este fără îndoială faptul că cel mai sigur instrument care permite sondarea de profunzime a substratului este *cuvântul,* aşa cum a indicat celebrul istoric Theodor Mommsen. Cu ajutorul cuvântului se poate ajunge la *arhetipuri,* care intervin şi salvează conţinutul sufletesc de pericolul regresiunilor senzualiste. Procesele au loc în inconştientul colectiv, căci arhetipurile ţin de experienţa speciei umane, iar un asemenea arhetip este reprezentat de substantivul ji şi, respectiv, de hidronimul Jiu. De ce ji? De ce Jiu?

Se recunoaşte că la originea graiului uman articulat s-a aflat *onomatopeea,* iar dacă despre vânt se poate spune că *vâjâie*, despre apa curgătoare se poate spune că *jiue,* respectiv, că apa curgătoare se identifică cu onomatopeea *ji.* Prin substantivizarea acesteia a apărut la originea graiului uman articulat cuvântul arhetipal *ji,* cu înţelesul de apă curgătoare, aşa cum mi l-a explicat cu multă claritate un localnic din Filiaşi, atunci când mi-a spus că e „un podeţ şi treceţi un ji". Cuvântul *ji,* micuţ ca orice nou născut, putea fi borna zero absolut a graiului uman, dar n-am crezut până când nu l-am regăsit cu o configuraţie asemănătoare în limba chineză, unde cuvântul „şui" înseamnă apă, iar ideograma sa)I(, care sugerează firul apei între cele două maluri, se suprapune peste semnul Ж, care desemna în vechile noastre alfabete fonemul J. Pentru a susţine pe deplin analogia ji-şui, mai există în limba chineză cuvintele „hsi" cu înţelesul de pârâu şi mai ales cuvintele „şi" cu înţelesul de umed sau „şii" cu înţelesul de spălat.

Printre sutele de cuvinte cu formă şi înţeles asemănător în română şi sanscrită, consemnăm prezenţa cuvintelor JI, JYA sau JYU, care sunt metafore al conceptului de *apă curgătoare* [4]. Astfel:

JYU - înseamnă a merge, a se duce, care sunt verbe ale apei în mişcare. În limba română se foloseşte curent metafora „l-a dus apa".

JYA - înseamnă a învinge, dar şi a îmbătrâni, ca un corolar al expresiei din limba română „curgerea timpului".

JI - înseamnă a învinge, a cuceri, ca mod de a spune că apa este atotbiruitoare. Alături de verbul a învinge, există în sanscrită ovaţia JI! pentru victorie, glorie, trăiască regele!

Pentru marea vechime a înţelepciunii umane de pe valea Jiului, care a creat cuvântul ji-Jiu, primul substantiv adevărat al graiului uman articulat, stau mărturie, de peste 1.700.000 de ani, la graniţa judeţelor Gorj şi Dolj, din lungul Jiului, relicvele lui *Australo-anthropus Olteniensis*, de la Bugiuleşti-Tetoiu, judeţul Vâlcea, pentru ca pe partea opusă, în Peştera cu Oase de lângă Anina, judeţul Caraş-Severin, să se fi descoperit, de curând, relicvele lui *homo sapiens* reprezentate de oase ale capului, cu vechimi cuprinse între 40.000 şi 26.000 de ani, denumite convenţional ale lui Ion, Maria şi Vasile.

BIBLIOGRAFIE

1. *Jean Tourniac, Melchisedec sau Tradiţia Primordială, Editura Herald, Bucureşti, 2009*
2. *Theodor Codreanu, Minoratul culturii româneşti, http://luceafarul.wordpress.com/martie-2007-de-citit/theodor-codreanu-edgar-papu-si-minoratul-culturii-romanesti/*
3. *Ilie Bădescu, Globalizare, comunicare interculturală, identitate şi integrare europeană http://www.scribd.com/doc/7118757/65/%E2%80%9CRe-improprierea-culturii-proprii%E2%80%9D*
4. *Dănilă Incze, DICŢIONAR SANSCRIT ROMÂN, Editura Universităţii Bucureşti, 1995*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

CALENDAR

iulie 2012

- *1 iulie 1917.* 95 de ani de la moartea lui **Titu Maiorescu,** critic şi istoric literar, fondator al grupării literar-politice "Junimea" (15 feb. 1840 - 1 iul. 1917)
- *1 iulie 1972.* 40 de ani de la moartea lui **Basil Munteanu,** scriitor, critic şi istoric literar, profesor universitar (9 nov. 1897 - 1 iul. 1972)
- *2 iulie 1877.* 135 de ani de la naşterea scriitorului german **Hermann Hesse**, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1946 (2 iul. 1877 - 9 aug. 1962)
- *3 iulie 1967.* 45 de ani de la moartea istoricului **Ioan Lupaş** (9 aug. 1880 - 3 iul. 1967)
- *4 iulie 1807.* 205 de ani de la naşterea lui **Giuseppe Garibaldi,** general, om politic italian (4 iul. 1807 - 2 iun. 1882)
- *4 iulie 1957.* 55 de ani de la înfiinţarea, la Bucureşti, a **Arhivei Naţionale de Filme**
- *6 iulie 1937.* 75 de ani de la naşterea lui **Teofil Bălaj**, scriitor, publicist, traducător, diplomat (6 iul. 1937 - 27 iun. 2001)
- *6 iulie 1907.* 105 ani de la naşterea pictoriţei mexicane **Frida Kahlo** (6 iul. 1907 - 13 iul. 1954)
- *6 iulie 1962.* 50 de ani de la moartea lui **William Faulkner,** scriitor american, laureat al Premiului Nobel pentru literatură în 1949 (25 sept. 1897 - 6 iul. 1962)
- *8 iulie 1822.* 190 de ani de la moartea lui **Percy Bysshe Shelley,** poet englez (4 aug. 1792 - 8 iul. 1822)
- *10 iulie 1802.* 210 de ani de la naşterea lui **Robert Chambers,** librar, lexicograf, biograf şi publicist scoţian (10 iul. 1802 - 17 martie 1871)
- *10 iulie 1872.* 140 de ani de la naşterea lui **Aristide Demetriade,** actor de teatru, personalitate marcantă a scenei româneşti (10 iul. 1872 – 1 sept. 1930)
- *11 iulie 1937.* 75 de ani de la moartea compozitorului american **George Gershwin** (26 sept. 1898 - 11 iul. 1937)
- *12 iulie 1882.* 130 de ani de la naşterea matematicianului **Traian Lalescu** (12 iul. 1882-15 iun. 1929)
- *12 iulie 1887.* 125 de ani de la moartea lui **Florian Aaron,** publicist, istoric (21 ian. 1805 - 12 iul. 1887)
- *12 iulie 1797.* 215 ani de la moartea lui **Ienăchiţă Văcărescu**, poet, cărturar şi om politic (1740 - 12 iul. 1797)
- *12 iulie 1912.* 100 de ani de la naşterea lui **Nicolae Steinhardt,** memorialist, critic şi istoric literar (12 iul. 1912 - 29 martie 1989).
- *13 iulie 1932.* 80 de ani de la moartea sculptorului **Dimitrie Paciurea** (23 nov. 1873 - 13 iul. 1932)
- *13 iulie 1957.* 55 de ani de la moartea lui **Constantin I. Balmuş,** filolog, eseist (25 mai 1898 - 13 iul. 1957)
- *14 iulie 1582.* 430 de ani de la prima traducere în limba română a cărţilor biblice **Geneza şi Exodul**, tipărite de meşterul tipograf Şerban, fiul diaconului Coresi
- *14 iulie 1932.* 80 de ani de la naşterea sculptorului **Gheorghe Iliescu-Călineşti** (d. 2002)
- *14 iulie 1967.* 45 de ani de la moartea lui **Tudor Arghezi** (23 mai 1880 - 14 iul. 1967)
- *15 iulie 1902.* 110 de ani de la naşterea lui **Costin D. Neniţescu,** chimist, profesor universitar, membru al Academiei Române (15 iul. 1902 - 28 iul. 1970)
- *16 iulie 1932.* 80 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Buzoianu,** scriitor, bibliotecar (16 iul. 1932 - 1999)
- *16 iulie 1872.* 140 de ani de la naşterea lui **Dimitrie Anghel,** poet (16 iul. 1872 - 13 nov. 1914)
- *17 iulie 1867.* 145 de ani de la naşterea lui **Dimitrie I. Gerota,** medic anatomist, chirurg şi profesor universitar, membru al Academiei Române (17 iul. 1867 - 3 martie 1939)
- *17 iulie 1882.* 130 de ani de la moartea lui **Pantazi Ghica,** scriitor, publicist (15 martie 1831 - 17 iul. 1882)
- *18 iulie 1817.* 195 de ani de la moartea scriitoarei engleze **Jane Austen** (16 dec. 1775 - 18 iul. 1817)
- *19 iulie 1882.* 130 de ani de la naşterea lui **Ştefan Zeletin**, sociolog, filosof (19 iul. 1882 - 18 iul. 1934)
- *19 iulie 1907.* 105 de ani de la naşterea lui **Constantin Drâmbă,** matematician (19 iul. 1907 - 10 feb. 1997)
- *20 iulie 1927.* 85 de ani de la moartea **Regelui Ferdinand I** (12 aug. 1865 - 20 iul. 1927)
- *20 iulie 1937.* 75 de ani de la moartea lui **Gugliermo Marconi,** inginer şi fizician italian, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică, 1909 (25 apr. 1874 - 20 iul. 1937)
- *20 iulie 1867.* 145 de ani de la naşterea lui **Ştefan S. Minovici,** medic şi chimist, membru al Academiei Române (20 iul. 1867 - 29 dec. 1935)
- *21 iulie 1907.* 105 de ani de la moartea pictorului **Nicolae Grigorescu** (15 mai 1838 - 21 iul. 1907)
- *21 iulie 1907.* 105 de ani de la naşterea lingvistului **Dimitrie Macrea** (21 iul. 1907 - 5 nov. 1988)
- *21 iulie 1932.* 80 de ani de la naşterea scriitorului **Corneliu Leu**
- *22 iulie 1887.* 125 de ani de la naşterea lui **Gustav Hertz**, fizician german, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică, 1925 (22 iul. 1887 - 30 oct. 1975)
- *24 iulie 1857.* 155 de ani de la naşterea lui **Henrik Pontoppidan,** prozator danez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1917 (24 iul. 1857 - 21 aug. 1943)
- *24 iulie 1937.* 75 de ani de la moartea lui **Alexandru Obregia,** medic psihiatru (26 iul. 1860 - 24 iul. 1937)
- *24 iulie 1802.* 210 de ani de la naşterea lui **Alexandre Dumas**-tatăl (24 iul. 1802 - 5 dec. 1870)
- *24 iulie 1977.* 35 de ani de la moartea poetului şi actorului **Emil Botta** (15 sept. 1911 - 24 iul. 1977)
- *25 iulie 1707.* 305 de ani de la naşterca lui **Carlo Goldoni,** dramaturg italian (25 iul. 1707 - 6 feb. 1793)
- *27 iulie 1907.* 105 de ani de la naşterea lui **Lucian Predescu,** istoriograf, scriitor, publicist (27 iul. 1907 - 12 ian. 1983)
- *27 iulie 1917.* 95 de ani de la naşterea actorului francez **André Bourvil** (27 iul. 1917 - 23 sept. 1970)
- *27 iulie 1962.* 50 de ani de la moartea lui **Ion Ţuculescu,** pictor şi medic (19 mai 1910 - 27 iul. 1962)
- *28 iulie 1867.* 145 de ani de la naşterea lui **Luigi Pirandello,** scriitor şi profesor italian, laureat al Premiului Nobel pentru literatură în 1934 (28 iul. 1867 - 10 dec. 1936)
- *28 iulie 1887.* 125 de ani de la naşterea lui **Marcel Duchamp,** pictor francez (28 iul. 1887 - 2 oct. 1968)
- *29 iulie* - **Ziua Imnului Naţional al României**
- *29 iulie 1992.* 20 de ani de la moartea scriitoarei **Lucia Demetrius** (16 feb. 1910 - 29 iul. 1992)
- *29 iulie 1897.* 115 ani de la moartea lui **Ştefan G. Vârgolici,** publicist şi traducător, membru corespondent al Academiei Române (13 oct. 1843 - 29 iul. 1897)
- *29 iulie 1982.* 30 de ani de la moartea actriţei suedeze **Ingrid Bergman** (29 aug. 1915 - 29 iul. 1982)
- *30 iulie 2007.* 5 ani de la moartea regizorului italian **Michelangelo Antonioni** (30 sept. 1912 – 30 iulie 2007)
- *30 iulie 2007.* 5 ani de la moartea regizorului suedez **Ingmar Bergman** (14 iulie 1918 – 30 iulie 2007)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR
Revistă lunară editată de Biblioteca Metropolitană Bucureşti
Monthly publication edited by the Metropolitan Library of Bucharest

sub auspiciile / *under the auspicies of*
Asociației Bibliotecarilor și Documentariștilor din România
Association of Librarians and Documentarists of Romania

Director de onoare / *Honorary Director*
Acad. Dinu C. GIURESCU, *Romanian Academy*

Consiliul ştiinţific / *Scientific Council*
Frédéric BARBIER
Directeur de recherche au CNRS (IHMC/ENS Ulm),
Directeur d'études à l'Ecole pratique des hautes études (conférence d'Histoire et Civilisation du livre)
Prof. univ. dr. Ilie BĂDESCU, *University of Bucharest*
Dr. Georgeta FILITTI, *Historian*
Prof. univ. dr. Valeriu RÂPEANU, *University of Bucharest*
Dinu SĂRARU, *Writer*
Acad. Ştefan ŞTEFĂNESCU, *Romanian Academy*
Acad. Gheorghe VLĂDUȚESCU, *Romanian Academy*

Director / *Director*
Dr. Florin ROTARU
Director General al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti
General Director of Metropolitan Library of Bucharest

Director artistic / *Art Director*
Mircia DUMITRESCU
Universitatea Națională de Arte din Bucureşti / *Bucharest National University of Arts*

Redactor-şef onorific / *Honorary Editor-in-Chief*
Ion HOREA, *Writers Union of Romania*

Redactor-şef / *Editor-in-Chief*
Dr. Marian NENCESCU

Colectivul redacțional / *Editorial Board*
Dr. Julieta ROTARU, Florin PREDA
Radu VLĂDUȚ (secretariat)
Mariana DUMITRU (tehnoredactare)

Redacția și Administrația / *Office and Administration*
01354, Bucureşti, Str. Tache Ionescu Nr. 4, Sector 1, România
Tel./Fax: +40/021 539 65 00, 021 539 65 40
E-mail: rbb@bmms.ro, nencescu_marian@yahoo.com
Website: www.bibliotecametropolitana.ro / www.dacoromanica.ro

©Biblioteca Metropolitană Bucureşti
Această publicație poate fi reprodusă, sub orice formă și prin orice mijloace,
doar în scopul informării, documentării, cercetării sau al recenzării ei.
This publication may only be reproduced, in any form or by any means,
for the purposes of information, documentation, research or review.

Revista apare lunar, cu texte în limbile română, engleză și franceză,
și publică anual volumul colectiv *Lucrările Simpozionului Internațional*
CARTEA. ROMÂNIA. EUROPA, cu texte în limbile engleză și franceză.
This monthly review comprises articles in Romanian, English, and French,
and yearly publishes the collective volume Proceedings of the International Symposium
THE BOOK. ROMANIA. EUROPE *including contributions in English and French.*

ISSN 1454–0487

TIPAR: COPERTEX

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

GUGLIERMO MARCONI

1874 – 1937

75 de ani de la moarte

Italian physicist Guglielmo Marconi began his experiments when he was barely 20, building on Heinrich Hertz's discovery of radio waves (then called Hertzian waves) in 1888. He was rejected for admission to the University of Bologna, but was mentored by Professor Augusto Righi, a pioneer in electromagnetic waves at Bologna who allowed Marconi to audit classes and access the university's library. In 1895 Marconi transmitted recognizable electronic signals from his family home in Pontecchio to a vertical raised antenna more than a mile away.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

NICOLAE STEINHARDT

1912 – 1989

100 de ani de la naştere

Cea mai importantă parte a operei sale nu a putut fi publicată în timpul vieții sale şi a apărut postum, datorită conjuncturii politice favorabile creată de Revoluția din decembrie 1989. Din această parte necenzurată s-au extras majoritatea textelor cunoscute azi. Apariții postume: "Jurnalul fericirii" (1991), "Monologul polifonic" (1991), "Dăruind vei dobândi" (1992), "Nicolae Steinhardt. Monahul de la Rohia răspunde la 365 de întrebări incomode adresate de Zaharia Sângiorzan" (1992 şi 1998), "Primejdia mărturisirii" (1993) şi "Drumul către iubire" (1999).

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro